

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા (IASE) : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ :

અમદાવાદ-09

M.Ed.(Master of Education)

June: 2024 Onward

એમ.એડ. દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : 2024 થી અમલીકૃત

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા(IASE) : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ-09

દ્વિવર્ષીય

બી.એડ., હિન્દી બી.એડ. અને એમ.એડ.

અભ્યાસ સમિતિ

નિયુક્ત થયેલા બાહ્ય તજજ્ઞ સભ્યો

પ્રો. આયુષ્યમાન ગોસ્વામી
(અધ્યક્ષ, શિક્ષણ વિભાગ, **R.I.E.**, ભોપાલ)

પ્રો. વિરલબેન જાદવ
(**IITE**, ગાંધીનગર)

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા(IASE)ના સભ્યો

અધ્યક્ષ/ડીન/નિયામક : પ્રો. દીપુબા દેવડા

પ્રો. ભરતભાઈ જોશી	પ્રો. જયપ્રકાશભાઈ પંડ્યા	પ્રો. ડાહ્યાભાઈ પટેલ
પ્રો. જિજ્ઞેશભાઈ પટેલ	પ્રો. છનાભાઈ ભીંસરા	પ્રો. સીતારામભાઈ દેશમુખ
પ્રો. મહેશનારાયણ દીક્ષિત	ડૉ. શીતલબહેન રાવત	ડૉ. નીતિનભાઈ ઢાઢોદરા
ડૉ. સોનલબેન પટેલ	ડૉ. અશોકભાઈ પરમાર	ડૉ. નિલેશ કાપડિયા

: પરામર્શન :

પ્રો. ભરતભાઈ જોશી : પ્રો. દીપુબા દેવડા : પ્રો. જયપ્રકાશભાઈ પંડ્યા

: તકનિકી સહયોગ :

શ્રી તુષારકુમાર પટેલ

: અભ્યાસક્રમ સંયોજક :

પ્રો. ડાહ્યાભાઈ પટેલ : પ્રો. સીતારામ દેશમુખ : પ્રો. મહેશનારાયણ દીક્ષિત

Program Outcomes (Po's)

એમ. એડ્.નો અભ્યાસક્રમ એ શિક્ષક પ્રશિક્ષણનો એક વ્યાવસાયિક વિકાસનો કાર્યક્રમ છે. જેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય શિક્ષક-પ્રશિક્ષક, પ્રાચાર્ય, અભ્યાસક્રમ રચયિતા, કેળવણીકાર, શિક્ષણનીતિઓના વિશ્લેષણકાર, સંશોધક, આયોજક, વહીવટકર્તા, તેમ જ અધિક્ષક / નિરીક્ષક તૈયાર કરવાનો છે. આ કાર્યક્રમના અંતે પ્રશિક્ષણાર્થી પ્રાથમિક શિક્ષણ / માધ્યમિક શિક્ષણમાં નૈપૂણ્ય સાથે એમ.એડ્. ની પદવી મેળવી શકશે.

અભ્યાસક્રમના હેતુઓ

આ અભ્યાસક્રમના અંતે પ્રશિક્ષણાર્થી નીચે મુજબના હેતુઓ સિદ્ધ કરી શકશે.

1. અધ્યયન અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાન, વ્યક્તિત્વ વિકાસ સંબંધિત મોડલ અને માપનની વિભાવના સમજાવે તેમજ માપન પ્રક્રિયા વર્ણવી શકશે.
2. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં વર્ણિત વ્યક્તિ વિકાસની સંકલ્પના સમજાવી શકશે.
3. શિક્ષણના વિકાસમાં રાજકારણની ભૂમિકા અને તેની વિવિધ સંસ્થાઓ વિશે જણાવી શકશે.
4. સંશોધનશાસ્ત્રની વિભાવના સમજી સંશોધન કાર્ય હાથ ધરશે તેમ જ સંશોધન કાર્યમાં પ્રાપ્ત માહિતીનું વિશ્લેષણ કરી શકશે.
5. શિક્ષણ અને નઈ તાલીમનાં તત્ત્વદર્શનની વિભાવના અને તેની વિશેષતાઓ સમજાવી શકશે.
6. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રની વિવિધ સંકલ્પનાઓની સમજ આપશે તેમજ નઈ તાલીમમાં વ્યક્ત થતાં સમાજ દર્શન ની વિભાવના સમજાવશે.
7. અભ્યાસક્રમની સંકલ્પના તથા અભ્યાસક્રમ નિર્માણની સમજૂતી આપશે.
8. પૂર્વ સેવાકાલીન અને સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંકલ્પના રજૂ કરશે.
9. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રરંભિક તબક્કાના શાલેય શિક્ષણની સંકલ્પના, વિશિષ્ટ બાબતો અને નૂતન પ્રવાહો સમજાવી શકશે.
10. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની સંકલ્પના, વિશિષ્ટ બાબતો અને નવીન પ્રવાહો વિશે સમજાવી શકશે.
11. ઉચ્ચ શિક્ષણની સંકલ્પના, વિશિષ્ટ બાબતો અને નવીન પ્રવાહો વિશે સમજાવી શકશે.
12. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના ઔચિત્ય, પ્રવાહો, પડકારો તેમ જ તે સાથે સંબંધિત સંસ્થાઓની જાણકારી આપી શકશે.
13. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંબંધિત સંશોધનનાં નવીન ક્ષેત્રો તેમ જ નીતિશાસ્ત્ર વિશે સમજાવી શકશે.
14. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની વિભાવના તેમ જ શિક્ષણ પ્રશિક્ષણનાં ક્ષેત્રમાં તેની ઉપયોગિતા સમજાવી શકશે.
15. સંશોધન પદ્ધતિશાસ્ત્ર પ્રમાણે સંશોધન હાથ ધરી તેનો અહેવાલ તૈયાર કરી શકશે.
16. શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન, સલાહદર્શન તેમ જ તેને સંબંધિત વિશિષ્ટ બાબતોની સમજ આપી મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની ઉપયોગિતા સમજાવી શકશે. **અથવા**
રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ, માહિતી પ્રત્યાયન અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીને સંબંધિત વિશિષ્ટ બાબતોની સમજ આપી તેની ઉપયોગિતા સમજાવી શકશે. **અથવા**
શૈક્ષણિક પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને અધ્યયનનું મૂલ્યાંકન સંબંધિત વિશિષ્ટ બાબતોની સમજ આપી શકશે.
17. અંગ્રેજી પ્રત્યાયન, કમ્પ્યુટર કુશળતા અને સ્વવિકાસ તેમ જ જીવન ઉપયોગી મૂલ્યો અને વિકાસવેલા કૌશલ્યો પ્રગટ કરી શકશે.
18. યોગ, ઉદ્યોગ અને સમૂહજીવનને પ્રેરતાં જીવનમૂલ્યો આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય ભાગીદારી કરી શકશે.

M.Ed. Two Year, Curriculum Framework, 2024-25

Sr. No	Area	Sr. No	Courses	Credit Per Sem					Total per Area
				Sem. 1	Sem. 2	Sem. 3	Sem. 4	Total Credit	
1	Learner Studies	1	અધ્યયન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન Psychology of Learning and Development	4				4	36
		2	શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહ Educational Guidance and Counselling				4	4	
	Contemporary Studies	3	પૂર્વ-સેવાકાલીન અને સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ Pre-Service and In-Service Teacher Education		4			4	
	Educational Studies	4	શિક્ષણનું તત્ત્વદર્શન અને નઈ તાલીમ Philosophy of Education and Nai Talim		4			4	
		5	શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને નઈ તાલીમ Sociology of Education and Nai Talim		4			4	
		6	પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ Foundational and Preparatory Stage of School Education						
		7	ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ Middle and Secondary Stage of School Education			8		8	
		8	ઉચ્ચ શિક્ષણ Higher Education						
		9	ભારતીય શૈક્ષણિક ઇતિહાસ અને રાજકીય અર્થશાસ્ત્ર Indian Educational History and Political Economy	4				4	
	10	ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી અને શિક્ષક પ્રશિક્ષણ Indian Knowledge System and Teacher Education				4	4		
Total				8	12	8	8	36	
2	Curriculum Studies	1	અભ્યાસના એક ક્ષેત્ર તરીકે શિક્ષણશાસ્ત્ર Education as an area of Study	4				4	20
		2	અભ્યાસક્રમનો અભ્યાસ Curriculum Studies		4			4	
		3	શૈક્ષણિક પદ્ધતિશાસ્ત્ર Educational Pedagogy				4*	4*	
		4	માહિતી પ્રત્યાયન અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી Information Communication and Educational Technology				4*	4*	
		5	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી National Education Policy and Educational Technology				4*	4*	
	Assessment and Evaluation	6	માર્ગદર્શનમાં મનોવૈજ્ઞાનિક માપન Psychological Testing in Guidance				4	4	

		7	અધ્યયનનું મૂલ્યાંકન Assessment of Learning				4*	4*	
	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based	8	અંગ્રેજી પ્રત્યાયન કૌશલ્ય અને લેખન English Communication Skill and Writing	1				1	
		9	યોગનું શિક્ષણ Education of Yoga				1	1	
		10	સ્વ-વિકાસ Self-Development	1					1
		11	શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત Visit of Educational Institutions	1					1
		12	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-1 Craft-Cum-Community life-1	1	1	1	1	4	
		Total		8	5	1	6	20	
3	Internship	1	ઈન્ટર્નશિપ-1 : શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ Internship-1 : 2 Weeks in Institutions of Teacher Edu- cation		2			2	4
		2	ઈન્ટર્નશિપ-2 : શિક્ષક પ્રશિક્ષણ/શૈક્ષણિક સંશોધન અને નિયમનની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ Internship-2 : 2 Weeks in Institutions of Teacher Education/Educational Research and Regulation			2		2	
		Total			2	2		4	
4	Research	1	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-1 Methodology of Educational Research-1	4				4	20
		2	સંશોધન પ્રસ્તાવ લેખન અને રજૂઆત Research Proposal Writing and Presentation		1			1	
		3	શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં નવીનીકરણ અને સંશોધન Innovations and Research in Teacher Education			4		4	
		4	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-2 Methodology of Educational Research-2			4		4	
		5	સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા Review of Related Literature			1		1	
		6	સંશોધનમાં કમ્પ્યુટર Computer in Research				1	1	
		7	શૈક્ષણિક લેખન અને રજૂઆત Academic Writing and Presentation				1	1	
		8	લઘુશોધ નિબંધ Dissertation				4	4	
		Total		4	1	9	6	20	
		Total		20	20	20	20	80	80

* વૈકલ્પિક પ્રશ્નપત્ર હોવાથી ક્રેડિટ ગણતરીમાં લીધી નથી.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા(IASE) : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ-380009

એમ.એડ્. અભ્યાસક્રમ(સત્રદીઠ 20-કેડિટ)નું માળખું

શૈક્ષણિક વર્ષ 2024 થી અમલમાં

એમ.એડ્. : સત્ર-1

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	કેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED101	અધ્યયન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન Psychology of Learning and Development	60	(40)	100	4
	MED102	ભારતીય શૈક્ષણિક ઇતિહાસ અને રાજકીય અર્થશાસ્ત્ર Indian Educational History and Political Economy	60	(40)	100	4
	MED103	અભ્યાસના એક ક્ષેત્ર તરીકે શિક્ષણશાસ્ત્ર Education as an area of Study	60	(40)	100	4
	MED104	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-1 Methodology of Educational Research-1	60	(40)	100	4
કુલ			240	(160)	400	16
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	કેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED105	અંગ્રેજી પ્રત્યાયન કૌશલ્ય અને લેખન English Communication Skill and Writing	-	(25)	25	1
Value	MED106	સ્વ-વિકાસ Self-Development	-	(25)	25	1
	MED107	શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત Visit of Educational Institutions	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED108	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-1 Craft-Cum-Community life-1	-	(25)	25	1
કુલ			-	(100)	100	4
સત્ર-1 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			240	(260)	500	20

એમ.એડ. : સત્ર-2

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED201	શિક્ષણનું તત્ત્વદર્શન અને નઈ તાલીમ Philosophy of Education and Nai Talim	60	(40)	100	4
	MED202	શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને નઈ તાલીમ Sociology of Education and Nai Talim	60	(40)	100	4
	MED203	અભ્યાસક્રમનો અભ્યાસ Curriculum Studies	60	(40)	100	4
	MED204	પૂર્વ-સેવાકાલીન અને સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ Pre-Service and In-Service Teacher Education	60	(40)	100	4
કુલ			240	(160)	400	16
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED205	સંશોધન પ્રસ્તાવ લેખન અને રજૂઆત Research Proposal Writing and Presentation	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED206	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-2 Craft-Cum-Community life-2	-	(25)	25	1
Teacher Training Experience	MED207	ઈન્ટર્નશિપ-1 : શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ Internship-1 : 2 Weeks in Institutions of Teacher Education	25	(25)	50	2
કુલ			25	(75)	100	4
સત્ર-2 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			265	(235)	500	20

એમ.એડ. : સત્ર-3

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર અને વૈકલ્પિક પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED301	શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં નવીનીકરણ અને સંશોધન Innovations and Research in Teacher Education	60	(40)	100	4
	MED302	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-2 Methodology of Educational Research-2	60	(40)	100	4
Elective (Any Two)	MED303	પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ Foundational and Preparatory Stage of School Education	60	(40)	100	4
	MED304	ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ Middle and Secondary Stage of School Education				
	MED305	ઉચ્ચ શિક્ષણ Higher Education				
કુલ			240	(160)	400	16
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED306	સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા Review of Related Literature	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED307	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-3 Craft-Cum-Community life-3		(25)	25	1
Teacher Training Experience	MED308	ઈન્ટર્નશિપ-2 : શિક્ષક પ્રશિક્ષણ/શૈક્ષણિક સંશોધન અને નિયમનની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ Internship-2 : 2 Weeks in Institutions of Teacher Education/Educational Research and Regulation	25	(25)	50	2
કુલ			25	(75)	100	4
સત્ર-3 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			265	(235)	500	20

એમ.એડ. : સત્ર-4

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર, વૈકલ્પિક અને Ability Enhancement પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED401	ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી અને શિક્ષક પ્રશિક્ષણ Indian Knowledge System and Teacher Education	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-1 (Elective Group-1)						
Elective	MED402	શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહ Educational Guidance and Counselling	60	(40)	100	4
	MED403	માર્ગદર્શનમાં મનોવૈજ્ઞાનિક માપન Psychological Testing in Guidance	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-2 (Elective Group-2)						
Elective	MED402	માહિતી પ્રત્યાયન અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી Information Communication and Educational Technology	60	(40)	100	4
	MED403	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી National Education Policy and Educational Technology	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-3 (Elective Group-3)						
Elective	MED402	શૈક્ષણિક પદ્ધતિશાસ્ત્ર (Educational Pedagogy)	60	(40)	100	4
	MED403	અધ્યયનનું મૂલ્યાંકન (Assessment of Learning)	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-4 (Elective Group-4)						
Elective	MED402	MOOCs Approved by Department	60	(40)	100	4
	MED403	MOOCs Approved by Department	60	(40)	100	4
Ability Enhancement	MED404	લઘુશોધ નિબંધ (Dissertation)	50	(50)	100	4
કુલ			230	(170)	400	16 (4 પાઠ્યક્રમ X 4 ક્રેડિટ)
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED405	સંશોધનમાં કમ્પ્યુટર (Computer in Research)	-	(25)	25	1
	MED406	શૈક્ષણિક લેખન અને રજૂઆત Academic Writing and Presentation	-	(25)	25	1
Value	MED407	યોગનું શિક્ષણ (Education of Yoga)	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED408	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-4 Craft-Cum-Community life-4		(25)	25	1
કુલ			-	(100)	100	4
સત્ર-4 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			230	(270)	500	20

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા(IASE) : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ-380009

એમ.એડ. અભ્યાસક્રમ શૈક્ષણિક વર્ષ 2024 થી અમલમાં

એમ.એડ. પાઠ્યક્રમના મૂલ્યાંકનનો સત્રદીઠ એકંદર ગુણભાર અને ક્રેડિટ (સત્ર-1 થી 4)

વિગત		સત્રદીઠ ગુણભાર				કુલ ગુણભાર
		સત્ર-1	સત્ર-2	સત્ર-3	સત્ર-4	
સૈદ્ધાંતિક	બાહ્ય	240	240	240	180	900
	(આંતરિક)	(160)	(160)	(160)	(120)	(600)
પ્રાયોગિક	બાહ્ય	-	25	25	50	100
	(આંતરિક)	(100)	(75)	(75)	(150)	(400)
કુલ ગુણભાર		500	500	500	500	2000
કુલ ક્રેડિટ		20	20	20	20	80

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા(IASE) : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ-380009

એમ.એડ. અભ્યાસક્રમ(સત્રદીઠ 20-કેડિટ)નું માળખું

શૈક્ષણિક વર્ષ 2024-25 થી અમલમાં

એમ.એડ. : સત્ર-1

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	કેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED101	અધ્યયન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન Psychology of Learning and Development	60	(40)	100	4
	MED102	ભારતીય શૈક્ષણિક ઇતિહાસ અને રાજકીય અર્થશાસ્ત્ર Indian Educational History and Political Economy	60	(40)	100	4
	MED103	અભ્યાસના એક ક્ષેત્ર તરીકે શિક્ષણશાસ્ત્ર Education as an area of Study	60	(40)	100	4
	MED104	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-1 Methodology of Educational Research-1	60	(40)	100	4
કુલ			240	(160)	400	16
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	કેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED105	અંગ્રેજી પ્રત્યાયન કૌશલ્ય અને લેખન English Communication Skill and Writing	-	(25)	25	1
Value	MED106	સ્વ-વિકાસ Self-Development	-	(25)	25	1
	MED107	શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત Visit of Educational Institutions	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED108	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-1 Craft-Cum-Community life-1	-	(25)	25	1
કુલ			-	(100)	100	4
સત્ર-1 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			240	(260)	500	20

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED101	અધ્યયન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. અધ્યયનની સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને વિભાવના વિષય પર પરિસંવાદ રજૂ કરે.
2. અધ્યયન તથા પ્રેરણાના સિદ્ધાંતોનું અધ્યયન કાર્યમાં ઉપયોજન કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
3. અધ્યયનને અસરકારક બનાવવા માટેના નૂતન આયામોનું વ્યવહારુ ઉપયોજન કરવાનું કૌશલ્ય બતાવે છે.
4. અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાનના સિદ્ધાંતો તથા વિવિધ મોડેલ્સનો અધ્યાપનમાં ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
5. બોધાત્મક, નૈતિક તથા વ્યક્તિત્વ વિકાસ અંગેના સિદ્ધાંતોનું વ્યવહારમાં ઉપયોજન કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
6. વ્યક્તિ વ્યવહારોનું વિશ્લેષણ (Transactional Analysis) અને મનોવૈજ્ઞાનિક માપન કરી બતાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. અધ્યયન અને અધ્યાપનની સંકલ્પના વર્ણવે છે.
2. અધ્યયન અને અધ્યાપનના સિદ્ધાંતોનું વિશ્લેષણ કરે છે.
3. માનવજીવનમાં અધ્યયન અને અધ્યાપનનું મહત્ત્વ પ્રસ્થાપિત કરે છે.
4. અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાનના સિદ્ધાંતોનો અધ્યાપનમાં ઉપયોગ કરે છે.
5. બોધાત્મક, નૈતિક તથા વ્યક્તિત્વ વિકાસ અંગેના સિદ્ધાંતોનું વ્યવહારમાં ઉપયોગ કરે છે.
6. વિદ્યાર્થીઓને અધ્યયન માટે પ્રેરિત કરવા માટે પ્રેરણાના સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ કરે છે.
7. આંતર વ્યક્તિ વ્યવહારોનું વિશ્લેષણ કરે છે.
8. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનો ઉપયોગ કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. પરિસંવાદ
3. નિદર્શન
4. સિમ્પોઝિયમ
5. કાર્યશાળા
6. અવલોકન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	અધ્યયન : વિભાવના અને સિદ્ધાંતો	15 કલાક
	1.1 અધ્યયન : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને માનવજીવનમાં અધ્યયનનું મહત્ત્વ 1.2 અધ્યયનની ભારતીય પરંપરા 1.2.1 અધ્યયનમાં યોગ અને નિદિધ્યાસનનું મહત્ત્વ 1.2.2 અધ્યયનમાં શ્રવણ, મનન અને સ્મૃતિનું મહત્ત્વ 1.3 બાન્દુરાનો અવલોકનાત્મક અધ્યયનનો સિદ્ધાંત, મૂલ્યાંકન અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો 1.4 આસુબેલનો અર્થપૂર્ણ અધ્યયનનો સિદ્ધાંત, મૂલ્યાંકન અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો	
2	અધ્યયનમાં પ્રેરણા અને નૂતન અભિગમો	15 કલાક
	2.1 અધ્યયનમાં પ્રેરણા : સંકલ્પના, સ્વરૂપ, મહત્ત્વ અને શિક્ષકની ભૂમિકા 2.2 પ્રેરણાના સિદ્ધાંતો 2.2.1 વિનરનો કારણ આરોપણનો સિદ્ધાંત 2.2.2 વિનરનો અપેક્ષા X મૂલ્યનો સિદ્ધાંત 2.3 અધ્યયનના નૂતન અભિગમો 2.3.1 પ્રભુત્વ અધ્યયન : સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 2.3.2 ચિંતનાત્મક અધ્યયન : સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 2.4 અધ્યયનમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ અને મહત્ત્વ	
3	અધ્યાપન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન	15 કલાક
	3.1 અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાન : સંકલ્પના, સિદ્ધાંતો અને મહત્ત્વ 3.2 બોધાત્મક વિકાસ અંગેના પિયાજેના સિદ્ધાંતનું મૂલ્યાંકન અને	

	<p>શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો</p> <p>3.3 નૈતિક વિચારણાના વિકાસની અવસ્થાઓ અંગેના કોહલબર્ગના સિક્કાંતનું મૂલ્યાંકન અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો</p> <p>3.4 વ્યક્તિત્વ વિકાસ અંગેના એરિકસનના સિક્કાંતનું મૂલ્યાંકન અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો</p>	
4	<p>વ્યક્તિ વ્યવહારોનું વિશ્લેષણ અને મનોવૈજ્ઞાનિક માપન</p> <p>4.1 વ્યક્તિત્વ સ્વરૂપ : બાહ્ય, પુખ્ત અને વાલીના શાબ્દિક અને અશાબ્દિક લક્ષણો</p> <p>4.2 આંતર વ્યક્તિ વ્યવહારોનું વિશ્લેષણ : પૂરક વ્યવહાર, બિનપૂરક વ્યવહાર અને ગૂઢવ્યવહાર</p> <p>4.3 મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ : સંકલ્પના, પ્રકાર અને ઉપયોજન</p> <p>4.4 બુદ્ધિ, મનોવલણ, વ્યક્તિત્વ અને મૂલ્યો : સંકલ્પના અને માપન</p>	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. (2013). મનોવૈજ્ઞાનિક માપન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
2. ઠોંગા, નનુભાઈ એસ. (1995). અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાન. રાજકોટ : નિજિજન સાઈકો સેન્ટર, સહજાનંદ સૌરાષ્ટ્ર કલાકેન્દ્ર સોસાયટી.
3. પંડ્યા, કુલીન ડી. (1993). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની વિચારધારાઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
4. બુદ્ધદેવ, પ્રવીણા વી. અને દેસાઈ હરિભાઈ જી. (1991). મનોવલણો અને તેનું માપન. રાજકોટ : મેમોરિયલ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ.
5. ભોગાયતા, ચંદ્રકાન્ત કે. (2003). અધ્યાપન પ્રાયોજિત મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : પાર્શ્વ પ્રકાશન નિશાપોળ ઝવેરીવાડ, રીલિફ રોડ.
6. શાહ, ગુણવંત બી. અને પંડ્યા, કુલીન ડી. (1993). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
7. શાહ, ગુણવંત બી. (1986). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મિમાંસા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
8. અગ્રવાલ, આર. એન. મનોવિજ્ઞાન ઓર શિક્ષા મેં માપન એવં મૂલ્યાંકન. આગરા : વિનોદ પુસ્તક મંદિર.
9. ગુપ્તા, એસ. (1999). આધુનિક મનોવિજ્ઞાન તથા મૂલ્યાંકન. ઇલાહાબાદ : શારદા પુસ્તક ભવન.
10. Anastasi, A. (1982). Psychological Testing. New York : Collier Macmillan Publication.
11. Asubel, D. P. (1968). Educational Psychological : Cognitive View : New York.
12. Asubel, D. P. (1969). School Learning : An Introduction to Educational Psychology : New York.
13. Bernard, H. W. (1954). Psychology of Learning & Teaching. New York : Mc-Graw Hill.
14. Bruner J. S. (1960). The Process of Education (Cheap Ed.). Delhi : Atma Ram.
15. Bieheler, R. F. & Snowman, A. (1993). Psychology Applied to Teaching. Boston.
16. Cooper, R. K. and Sawas, A. (1997) Executive of EQ Intelligence in Leadership and Organization. New York : Grossest, Cutnam Press.
17. De Cecco, J. P. & Crawford, W. (1997). The Psychology of Learning and Instruction. New delhi : Prentice Hall.
18. Driscoll, M. P. (1994). Psychology of Learning for Instruction. Boston : Allyn & Bacon.
19. Gagne, R. M. (1979). The condition of learning and theory of instruction. New York : Holt, Rinehan and Winston.
20. Garrison, Karl C. and Jones Franklin R. The Psychology of Human Development. Pennsylvania :
21. International Textbook Company, Scranton.
22. Robbins, S.P. (2001). Organizational Behaviour (9th Edition). New Delhi : Prentice Hall of India Ltd.
23. Skinner, B. F. (1968). The Technology of Teaching. New York : Appleton Century Crofts.
24. Sternberg, Robert J. (2003). Wisdom, Intelligence and Creativity Synthesized. New York : Cambridge.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED102	ભારતીય શૈક્ષણિક ઇતિહાસ અને રાજકીય અર્થશાસ્ત્ર	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. ભારતીય શિક્ષણના ઇતિહાસ વિષે સમજ કેળવી તેનું વર્ણન કરે.
2. શિક્ષણની વ્યવસ્થામાં રાજ્યની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરે.
3. રાજકારણ અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધો સમજી તેની લાક્ષણિકતાઓનું વર્ણન કરે.
4. આર્થિક વ્યવસ્થા અને શિક્ષણ નીતિ વિષે સમજ કેળવી માનવસંસાધન વિકાસ મંત્રાલયની ભૂમિકા સમજાવે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. ભારતીય શિક્ષણનો ઇતિહાસ સમજી શકે.
2. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા સ્પષ્ટ કરી શકે.
3. ભારતીય શિક્ષણ વિકાસ માટેના આઝાદી પૂર્વે થયેલાં પ્રયત્નો જણાવી શકે.
4. ભારતીય શિક્ષણ વિકાસ માટેના આઝાદી પછી થયેલાં પ્રયાસો વર્ણવી શકે.
5. વિભિન્ન પ્રકારની શાસનવ્યવસ્થાના શિક્ષણની લાક્ષણિકતાઓ સમજી શકે.
6. શિક્ષણના અર્થશાસ્ત્રનો શૈક્ષણિક આયોજનમાં ઉપયોગ કરી શકે.
7. માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલયની ભૂમિકા સમજી શકે.
8. લોકશાહી શાસન વ્યવસ્થાને અનુરૂપ શિક્ષકની ભૂમિકા ભજવી શકે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. સિમ્પોઝિયમ
3. પરિસંવાદ
4. પેનલચર્ચા
5. કાર્યશાળા
6. જૂથચર્ચા

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	શિક્ષણનો ઇતિહાસ	15 કલાક
	1. પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ વ્યવસ્થા	
	2. મધ્યકાલીન ભારતમાં શિક્ષણ વ્યવસ્થા	
	3. બ્રિટિશકાલીન ભારતમાં શિક્ષણ વ્યવસ્થા	
	4. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારતમાં શિક્ષણ વ્યવસ્થા	
2.	ભારતીય શિક્ષણના વિકાસ માટેના પ્રયત્નો	15 કલાક
	1. આઝાદી પૂર્વે શિક્ષણના વિકાસ માટે વિવિધ પંચોની મહત્ત્વની ભલામણો	
	1.1 હંટર પંચ	
	1.2 ભારતીય વિશ્વવિદ્યાલય પંચ	
	1.3 સેડલર પંચ	
	2. આઝાદી પછી શિક્ષણના વિકાસ માટે વિવિધ પંચોની મહત્ત્વની ભલામણો	
	2.1 યુનિવર્સિટી શિક્ષણ પંચ	
	2.2 માધ્યમિક શિક્ષણ પંચ	
	2.3 કોઠારી શિક્ષણ પંચ	
	3. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020	

3.	<p>રાજ્યતંત્રના સ્વરૂપો, લાક્ષણિકતાઓ અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. આપખુદશાહી અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા 2. સમાજવાદ અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા 3. સામ્યવાદ અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા 4. લોકશાહી અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા 	15 કલાક
4	<p>આર્થિક વ્યવસ્થા અને શિક્ષણ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. અર્થશાસ્ત્ર અને શિક્ષણના અર્થશાસ્ત્રનો અર્થ, સ્વરૂપ અને મહત્ત્વ 2. અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો 3. અર્થશાસ્ત્રના અને શૈક્ષણિક આયોજન 4. અર્થશાસ્ત્ર અને માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલયની ભૂમિકા 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. અબ્દુલ કલામ એ.પી.જે. (2003). ઈન્ડિયા 2020 નવી સહસ્રાબ્દીનું સ્વપ્ન. અમદાવાદ : નવભારત સાહિત્ય મંદિર
2. કસ્વેકર આરતી પી. (2007). શિક્ષણની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ અમદાવાદ : રત્નાડે પ્રકાશન
3. Aggarwal J.C.(2014). Teaching of Economics : A practical Approach. Agra : Agrawal Publications.
4. Gaske (1989), Economic of Education, Pregamon Press, London.
5. Coombs, P.H. And Hallak. J (1988) Cost Analysis in Education: A Tool for Policy and Planning, Baltimore: John Hopkins Press.
6. G.Psacharopoulos (1987): Economics of Education: Research and Studies, New York: Pergamon Press.
7. Ansari, M.M. *Education and Economic Development*, New Delhi, AIU Publication, 1987.
8. *Blaug Mark Economics of Education & the Education of an Economist*, New York, University Press, 1987.
9. Blaug Mark *An Introduction to Economics of Education*, England, Penguin Books Ltd. 1980.
10. Garg, V.P. *The Cost Analysis in Higher Education*, New Delhi, Metropolitan Book Co., 1985
11. Harbision & Myers *Education, Manpower and Economics growth*, New Delhi, Oxford & IBH. (Indian edition) 1968.
12. Kneller, G. F. *Education & Economic Growth*, New York, John Wiley, 1968.
13. Pandit, H. N. *Measurement of cost Productivity & Efficiency of Education*, New Delhi, NCERT, 1969.
14. Prakash Sri. & Choudhury, S *Expenditure on Education : Theory, Models and Growth*, New Delhi, NIEPA, 1994.
15. Pscharo Pulos, G. & Woodhall, M *Education for Development-An Analysis of Investment Choices*, London, World Bank Publisher, 1985.
16. Schultz, T. W. *The Economic Value of Education*, Columbia, Columbia University Press, 1963.
17. Sethi, Vinita *Educational Development and Resource Mobilization*, New Delhi, Kanishka Publication, 1997.
18. Sodhi, T.S. *Education and Economics Development*, Ludhiana, Mukand Publications, 1978.
19. Tilak, J.B.G. *Economics of Inequality in Education*, New Delhi, Sage Publications, 1987.
20. Vaizey John *Economics of Education*, London, Faber & Faber, 1962.
21. Pscharo Pulos, G. & Woodhall, M *Education for Development – An Analysis of Investment Choices*, London, World Bank Publisher, 1985.
22. schultz, T. W, *The Economics Value of Education Columbia, Columbia University Press, 1963.*

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED103	અભ્યાસના એક ક્ષેત્ર તરીકે શિક્ષણશાસ્ત્ર	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. કેળવણીની સંકલ્પના, સ્વરૂપ, અભ્યાસક્રમ અને અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા વિશે સમજ કેળવી તેના વિશે વર્ણવે.
2. શાલેય શિક્ષણની પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિમાંથી નિષ્પન્ન થતી સમસ્યાઓ જાણી તેના ઉકેલ વિષે સમજાવે.
3. વ્યક્તિત્વના સર્વાંગી વિકાસ અર્થે શાંતિ માટેના શિક્ષણ, સ્વસ્થ સમાજ અને સામાજિક સંવાદિતા સાધવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે.
4. પ્રવર્તમાન શિક્ષણ સંદર્ભે ઊભી થયેલી સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે શાળા અને સમાજની ભૂમિકા સમજાવે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. કેળવણીકારોએ આપેલ કેળવણીની સંકલ્પનાઓની સમીક્ષા કરે છે.
2. કેળવણી અને અભ્યાસક્રમનો તફાવત સમજાવે છે.
3. શાલેય શિક્ષણની સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિનું વર્ણન કરે છે.
4. પ્રવર્તમાન શાલેય શિક્ષણની પરિસ્થિતિમાંથી નિષ્પન્ન થતી સમસ્યાઓના ઉકેલ સૂચવે છે.
5. શિક્ષણ દ્વારા વ્યક્તિત્વ વિકાસ સંબંધી બાબતોનો ખ્યાલ આપે છે.
6. શાંતિ માટેના શિક્ષણ સંદર્ભે સામાજિક સંવાદિતા સાધીને સ્વસ્થ સમાજનું નિર્માણ કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.
7. સમાજમાં ઊભી થયેલી સમસ્યાઓ દૂર કરવાના ઉકેલ સૂચવે છે.
8. સમાજના વિકાસ માટે શાળાની અને શાળાના વિકાસ માટે સમાજની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. પરિસંવાદ
3. પેનલચર્ચા
4. સિમ્પોઝિયમ

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	કેળવણીની સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા <ol style="list-style-type: none"> 1. કેળવણીની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ (ગાંધીજી, ટાગોર, જે કૃષ્ણમૂર્તિ, મોન્ટેસરી અને જહોન ડ્યૂઈના મતે) 2. કેળવણીના ઉદ્દેશો(હેતુઓ) અને કાર્યો. 3. કેળવણી અને અભ્યાસક્રમ 4. અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા 	15 કલાક
2.	શાલેય શિક્ષણની પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિ <ol style="list-style-type: none"> 1. શાલેય શિક્ષણની સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિ 2. શાલેય શિક્ષણમાં અભ્યાસક્રમનું સ્વરૂપ 3. પ્રવર્તમાન શાલેય શિક્ષણની પરિસ્થિતિમાંથી નિષ્પન્ન થતી સમસ્યાઓ અને ઉકેલ 4. આદર્શ શાળાનું સ્વરૂપ અને અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા 	15 કલાક
3.	વ્યક્તિત્વના સર્વાંગી વિકાસ માટે શાંતિ માટેનું શિક્ષણ, સ્વસ્થ સમાજ અને સામાજિક સંવાદિતાનું શિક્ષણ <ol style="list-style-type: none"> 1. શિક્ષણ દ્વારા વ્યક્તિત્વ વિકાસ : શારીરિક, માનસિક, ભાવાત્મક, સામાજિક અને આધ્યાત્મિક 2. શાંતિ માટેનું શિક્ષણ : સંકલ્પના સ્વરૂપ અને મહત્વ 3. સામાજિક સંવાદિતા અને શાંતિ 4. સ્વસ્થ સમાજ : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને મહત્વ 	15 કલાક
4.	શાળા અને સમાજ <ol style="list-style-type: none"> 1. શાળા એક અધ્યયન સંસ્થા : સમસ્યાઓ અને ઉકેલ 2. સમાજમાં ઊભી થયેલી સમસ્યાઓ અને ઉકેલ 3. સમાજના વિકાસ માટે શાળાની ભૂમિકા : વર્ગ, જ્ઞાતિ, જાતિયતા અને ધર્મ સંદર્ભે 4. શાળાના વિકાસ માટે સમાજની ભૂમિકા 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. દવે જયેન્દ્ર (1986). ભારતીય તત્ત્વ ચિંતકોનું શિક્ષણ ચિંતન અમદાવાદ: યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
2. દવે જયેન્દ્ર પટેલ મોતીભાઈ (1996). શિક્ષણદર્શન . અમદાવાદ: બી.એસ.શાહ પ્રકાશન
3. દેસાઈ ધનવંત શાહ ગુણવંત (1982). શિક્ષણની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ , અમદાવાદ : અનડા પ્રકાશન
4. પંડ્યા કુલીન (1972). તાત્વિક વિચારધારાઓ અને શિક્ષણ, અમદાવાદ: બાલગોવિંદ પ્રકાશન
5. દવે જયેન્દ્ર અને પટેલ. મોતીભાઈ (1992). ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ. અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
6. પટેલ મફતભાઈ (1997). પ્રાથમિક શિક્ષણ એક અવલોકન , અમદાવાદ : શ્રેતા પ્રકાશન
7. ભાલ જે.ડી. (1997). ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
8. અલ્તેકર, એ.એસ. (1965). પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
9. કોઠારી, આર.જે. (2004). શિક્ષણની વિસ્તરતી ક્ષિતિજો. અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન.
10. પટેલ મોતીભાઈ (2005). શિક્ષણના સામ્પ્રત પ્રવાહો અને શિક્ષણની અસ્મિતા, અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન
11. પટેલ મોતીભાઈ (2009). શિક્ષણના પ્રવાહો, અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન
12. પટેલ મોતીભાઈ (2009). વિદ્યાની વ્યથા કથા, અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન
13. પંચાલ મોહનભાઈ અને કસ્વેકર આરતી (2007). શિક્ષણની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ , અમદાવાદ : રન્નાદે પ્રકાશન
14. Mohanty J. (1992). Current issues in Education, New Delhi, Cosmo Publication.
15. Nagraj, Manav Vyavahar Darshan (Hindi), Divya Path Sansthan, Amarkantak.
16. Nagraj, Vyavaharvadi Samajshastra Darshan (Hindi), Divya Path Sansthan, Amarkantak.
17. A Nagraj, 1998, Jeevan Vidya Ek Parichay, Divya Path Sansthan, Amarkantak.
18. Antoine de Saint-Expery. (1977). The Little Prince. London, UK: Wordsworth Edition Translated by Irene Testot-ferry
19. Dalal, A.S. (2001). Our Many Selves. Pondicherry, India : Sri Aurobindo Ashram.
20. Frankl, V. (1946) Man's Search for Meaning. New York: Pocket Books.
21. Joshi, K. (ed) (2005). The Aim of Life. Auroville, India: Sailer.
22. Krishnamurti, J. (1953). Education and the significance of Life, Ojai, California, USA: Krishnamurti Foundation Trust.
23. NCERT, (2006). Education for peace, Position Paper. New Delhi: NCERT.
24. R R Gaur, R Sangal, G P Bagaria, 2009, A Foundation Course in Value Education.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED104	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-1	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શિક્ષણમાં સંશોધનની સંકલ્પના અને અગત્ય વર્ણવે છે.
2. સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી કરી સંશોધન યોજનાના સોપાનો વર્ણવે છે.
3. સંશોધનમાં ઉત્કલ્પના અને ચલની સમજ દર્શાવે છે.
4. સંશોધન સમસ્યા પસંદગીમાં વિવિધ સ્ત્રોતોનો ઉપયોગ કરે છે.
5. સંશોધનનાં વ્યાપવિશ્વમાંથી યોગ્ય પદ્ધતિ દ્વારા નિદર્શ પસંદગીનું કૌશલ્ય ધરાવે છે.
6. વિવિધ પ્રકારનાં ઉપકરણોની સંરચના અને પ્રમાણીકરણનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. પસંદ કરેલ સમસ્યાનો સંશોધન પ્રસ્તાવ તૈયાર કરે છે.
2. ચોક્કસ સંશોધન સમસ્યામાં રહેલા ચલ દર્શાવે છે.
3. સંશોધન સમસ્યાના ઉકેલ માટે માહિતી પ્રાપ્તિના સ્ત્રોતો નક્કી કરે છે.
4. માહિતી પ્રાપ્તિ માટે આવશ્યક ઉપકરણ નક્કી કરે છે.
5. આવશ્યકતા જણાતાં પસંદ કરેલ ઉપકરણની રચના કરે છે કે રૂપાંતરણ કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. સિમ્પોઝિયમ
3. પરિસંવાદ
4. પેનલચર્ચા
5. કાર્યશાળા
6. જૂથચર્ચા
7. નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય
8. જૂથ અધ્યાપન
9. ક્ષેત્ર કાર્ય

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	સંશોધનની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ : <ol style="list-style-type: none"> 1. સંશોધન અને શૈક્ષણિક સંશોધનનો અર્થ, શૈક્ષણિક સંશોધનની જરૂરિયાત, મહત્ત્વ અને લક્ષણો 2. શૈક્ષણિક સંશોધનના પ્રકારો અને તેમની વિશેષતાઓ 3. શૈક્ષણિક સંશોધનનાં ક્ષેત્રો 4. શૈક્ષણિક સંશોધન સમસ્યા પસંદગી- સ્ત્રોત, લક્ષણો, સારી સમસ્યા પસંદગીનાં ધોરણો 5. શૈક્ષણિક સંશોધન પ્રક્રિયાનાં સોપાનો 6. ચલ-સંકલ્પના અને પ્રકારો તથા ઉત્કલ્પના: અર્થ, પ્રકારો, રચના માટેનાં ધોરણો અને ચકાસણી 7. સંશોધન પ્રસ્તાવ 	15 કલાક
2	સંશોધન માટેના સ્ત્રોતો અને સંબંધિત સાહિત્ય <ol style="list-style-type: none"> 1. પ્રાથમિક સ્ત્રોતો: લઘુ શોધ નિબંધ, મહાશોધ નિબંધ, સંશોધન લેખ, સંશોધન પ્રોજેક્ટનો અહેવાલ 2. ગૌણ સ્ત્રોત: સંશોધનની સમીક્ષાના સામાયિકો, જ્ઞાન કોશ, વાર્ષિક અહેવાલ, હાથપોથી, મોનોગ્રાફ 3. પ્રારંભિક સ્ત્રોત: પરિચયાત્મક નોંધ, સંદર્ભ સૂચિ, કેટલોગ 4. પૂરક સ્ત્રોત: શબ્દ કોશ, માહિતી પુસ્તિકા, વાર્ષિક પંચાંગ, જીવનચરિત્રાત્મક શબ્દકોશ, નકશા પોથી 	15 કલાક

	<p>5. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા - અર્થ, મહત્ત્વ અને પ્રક્રિયા, અધિ-વિશ્લેષણની વ્યાવહારિકતા</p> <p>6. સંશોધકે વિકસાવવાનાં ગ્રંથાલય કૌશલ્યો: વાંચન કૌશલ્ય અને નોંધ લેવાનું કૌશલ્ય, વેબ સાઈટ, CDS</p>	
3	<p>સંશોધનમાં ઉપકરણો:</p> <p>1. સંશોધન ઉપકરણોની સંકલ્પના અને ભૂમિકા</p> <p>2. પ્રશ્નાવલી: પ્રકારો, રચના, લાભ અને મર્યાદાઓ, સારી પ્રશ્નાવલીના લક્ષણો.</p> <p>3. મુલાકાત: અર્થ, પ્રકારો, મુલાકાત પત્રકની રચના, લાભ અને મર્યાદાઓ.</p> <p>4. ક્રમમાપદંડ: સંકલ્પના, સંરચના અને પ્રકારો તેમજ ઉપયોગિતા અને મર્યાદાઓ.</p> <p>5. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ: લક્ષણો, સંરચનાનાં સોપાનો, કલમ પૃથક્કરણ અને પ્રમાણીકરણ</p> <p>6. કસોટીઓના પ્રકારો: બુદ્ધિ કસોટી, અભિયોગ્યતા કસોટી, સિદ્ધિ કસોટી, નિદાન કસોટી, વ્યક્તિત્વ માપન કસોટી અને રસ સંશોધિકાઓ-સંકલ્પનાઓ અને ગુજરાતીમાં રૂપાંતર થયેલી કસોટીઓની વિગતો.</p> <p>7. વલણ માપદંડ : લિકર્ટ અને થર્સ્ટનની પ્રયુક્તિઓ.</p> <p>8. સંશોધન ઉપકરણનું પ્રમાણીકરણ- વિશ્વસનીયતા, પ્રમાણભૂતતા, માનાંકો.</p> <p>9. ઉપકરણો : નિરીક્ષણ, ઓળખયાદી, અભિપ્રાયાવલિ (સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ.)</p>	15 કલાક
4	<p>વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શ પ્રયુક્તિઓ:</p> <p>1. વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શની સંકલ્પના અને નિદર્શ પસંદગીનું મહત્ત્વ.</p> <p>2. સારા નિદર્શનાં લક્ષણો, નિદર્શનું કદ</p> <p>3. નિદર્શ પસંદગીની પ્રયુક્તિઓ (સંકલ્પના, લક્ષણો અને પ્રક્રિયા)</p> <p>(1) સંભાવના નિદર્શ: સાદો યાદચ્છિક, સ્તરીકૃત યાદચ્છિક, ઝૂમખા, યોજનાબદ્ધ નિદર્શ</p> <p>(2) નિર્ણાયક નિદર્શ: આનુષંગિક, સહેતુક, નિયત જથ્થાનો નિદર્શ</p> <p>(3) અન્ય નિદર્શ: બમણો નિદર્શ, ક્રમશઃ નિદર્શ, જોડકા નિદર્શ અને બહુસોપાની નિદર્શ</p> <p>(4) નિદર્શ પસંદગીમાં થતી ભૂલો અને ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો.</p>	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

- References
- ઉચાટ, ડી.એ. (2001). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર .રાજકોટ: લેખક
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને કે.જી.દેસાઈ (1985). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ (પાંચમી આવૃત્તિ) અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, ટીપિકા (2006). શૈક્ષણિક સંશોધન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને મનુભાઈ ડી. ત્રિવેદી. (1982). શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
- પટેલ, આર. એસ. (2008). શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : જય પ્રકાશન
- પારેખ, બી.યુ.અને મનુભાઈ ત્રિવેદી. (1989). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર (ચોથી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- પટેલ, મોહનભાઈ કે. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન- સંશોધન ઉપકરણ. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
- પટેલ, આર.એસ. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન-સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા. અમદાવાદ : ગૂજરાત યુનિવર્સિટી
- દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. હરિભાઈ જી. દેસાઈ. (1978) મનોવૈજ્ઞાનિક માપન (બીજી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- ત્રિવેદી, અભય. (1986). બિનપ્રાયલીય આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ-ગૂજરાત રાજ્ય.
- પારેખ, સુરેશ સી. અને એસ.કે.દીક્ષીત. (1995). મનોવૈજ્ઞાનિક સંશોધનોમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ. જૂનાગઢ : ચંપા પ્રકાશન.
- શાહ, વિમળ પી. (1990). સંશોધન ડિઝાઈન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, રિખવભાઈ સંશોધનનું આયોજન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
- જોષી, હરિપ્રસદ ઓ. (1985). સંશોધન અહેવાલની લેખન ભૂલો. રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.
- પટેલ આર.એસ. (2010). સંશોધનના પાયાની સંકલ્પનાઓ (સંશોધન હાથપોથી). અમદાવાદ : જય પબ્લિકેશન.
- સુખિયા, एस.पी.ओर मेहरोत्रा, महरोत्रा. (1994) शैक्षिक अनुसंधान के मूल तत्व. आगरा: विनोद पुस्तक मंदिर.

th

- Best J. W. (2010). **Research in Education** (13 Ed.). New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.

- Borg. W. R. and Gall, M. D. (1983) **Educational research-An Introduction**. (4 Ed.). New York : Longman Ins.
- Shrivastava. (1994). **Advanced research Methodology**. New Delhi :GNP, Radha Publications.
- Sindhu, K. S. (1996). **Methodology of Research in Education** (7th Ed.). New Delhi : Sterling Publishers Pvt Ltd.
- Banerjee,N.P. (1993). **Strategies of Educational Research**. Ambala Cantt.: The Associated Publishers.
- S. P. Sukhia., Mehrotra, & Mehrotra. (1966). **Elements of Educational research**. (2nd Ed.). New Delhi : Allied Publishers Pvt. Ltd.
- Koul Lokesh. (1984). **Methodology of Educational research**. New Delhi : Vani Educational Books.
- Kerlinger, F. N. (1996). **Foundation of Behavioural Research, a conceptual Approach**. New Delhi : Surjeet Publications.
- Garrett, H. E. (1981). **Statistics in Psychology and Education**. Bombay : Allied Pacific Pvt Ltd.
- Guilford, J. P. (1965). **Fundamental Statistics in Psychology and Education**. New York :Mc Graw Hill Co.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED105	અંગ્રેજી પ્રત્યાયન કૌશલ્ય અને લેખન	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. express the importance of English Communication and Writing.
2. explain the communication cycle.
3. express views in oral and written forms.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. Identify the characteristics of english language.
2. Use impersonal 'it' and 'there' in their own languages.
3. Identify and use appropriate different modal auxiliaries.
4. Explain the importance of communication.
5. Discuss the characteristics and barriers of communication.
6. Clarify the importance of language as means of communication.
7. Mention the elements of oral & written composition.
8. Tell & write stories in simple words using guided points.

Teaching Pedagogy

1. Group Discussion
2. Assignment
3. Workshop
4. Peer learning
5. Team teaching

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	PARTS OF SPEECH <ol style="list-style-type: none">1. Articles, Prepositions, Nouns, Pronouns, Verbs, Adverbs, Conjunctions & Interjections2. Introductory "It" and "There"3. Model Auxiliaries and their uses	10 Hours
2	THE PROCESS OF COMMUNICATION <ol style="list-style-type: none">1. Importance of Communication2. Characteristics and barriers of Communication3. Language as means of communication	10 Hours
3	ORAL AND WRITTEN EXPRESSIONS <ol style="list-style-type: none">1. Verbal and Non-Verbal Communication2. Elements of Oral and Written Composition3. Story telling and Story-writing from the guided points (Picture Story & Strip Story)	10 Hours

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

References

A.J. Thomson. Practical English Grammar. Press : Oxford University, Oxford.
 Jarvie, Gordon. (1993). **Bloomsbury Grammar Guide** (First. Ed.). London : Bloomsbury.
 Murphy, Raymond. (1997). **Essential English Grammar** (Sec. Ed.). Cambridge : University Press.
 Communication Skills by Leena Sen, 2nd Edition, PHI.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED106	સ્વ-વિકાસ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. સ્વના અર્થ સ્વરૂપ અને ખ્યાલ વિષે સમજ કેળવે.
2. સ્વ વિકાસ માટે યોગ, પ્રાણાયામ અને ધ્યાન વિશે સમજ કેળવી જીવનમાં અપનાવે.
3. પોતાની જાતને જાણી તેના દ્વારા સમગ્ર અસ્તિત્વને ઓળખે.
4. સ્વ પૃથક્કરણ દ્વારા પોતાનું વ્યક્તિત્વ સમજે.
5. પોતાની જાત અને પોતાના વ્યવસાય વચ્ચેના જોડાણની ચિંતનાત્મક પ્રક્રિયાને સમજે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. સ્વ ખ્યાલની સંકલ્પના અને તેનું સ્વરૂપ સમજાવે છે.
2. સ્વ પૃથક્કરણની પદ્ધતિઓ વર્ણવે છે.
3. સ્વ પૃથક્કરણ દ્વારા વ્યક્તિત્વ ઓળખ સંબંધી જોહેરી વિન્ડોનો પરિચય આપે છે.
4. વ્યક્તિના સર્વાંગી વિકાસ માટે યોગનાં વિવિધ આસનો કરે છે.
5. સુખની પ્રાપ્તિ અર્થે વ્યક્તિ, સમાજ અને પ્રકૃતિ સાથેની સંવાદિતા સાધે છે.
6. પાયાનાં માનવીય મૂલ્યોનો પરિચય આપે છે.

Teaching Pedagogy

1. ઉદાહરણ
2. ચર્ચા
3. પરિસંવાદ
4. કાર્યશિબિર
5. પ્રયોગ પદ્ધતિ
6. વ્યાખ્યાન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<ol style="list-style-type: none">1. સ્વ ખ્યાલ : સંકલ્પના, સ્વરૂપ2. સ્વ પૃથક્કરણની પદ્ધતિઓ : સબળાં પાસાં અને વિકાસના માર્ગો, નબળાં પાસાને દૂર કરવાના ઉપાયો3. સ્વ પૃથક્કરણ દ્વારા વ્યક્તિત્વ ઓળખ : જોહેરી વિન્ડો4. સર્વાંગી વિકાસ માટે યોગ5. સુખ અને સંવાદિતા : સુખની સંકલ્પના અને સુખની પ્રાપ્તિ; વ્યક્તિ, સમાજ અને પ્રકૃતિ સાથેની સંવાદિતા6. પાયાના માનવીય મૂલ્યો :જીવન, સુખ, પ્રેમ, શાન્તિ, સ્વાતંત્ર્ય, શાણપણ, માન, સમાનતા, સ્વાસ્થ્ય, ન્યાય, પ્રકૃતિ7. યોગ અને પ્રાણાયામ દ્વારા શારીરિક અને માનસિક શાન્તિ	30 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

References

અંબાસણા, એ. (2015). સળવળાટ. રાજકોટ : રામી પબ્લિકેશન.

મધુભાઈ કોઠારી, (2003) યુવાનો અને વ્યક્તિત્વ વિકાસ, રાજકોટ : પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર

ફાધર વાલેસ (2006). વ્યક્તિત્વ ઘડતર, અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય

પટેલ આરતી વિ. (2012). યોગ અને શિક્ષક પ્રશિક્ષણ. અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન

Rogers,C.R.(1947).Some observations on the organization of personality. American Psychologist,2,

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED107	શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત લેવાનું આયોજન અને અમલીકરણ કરે છે.
2. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાતનો અહેવાલ તૈયાર કરે છે.
3. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત આધારિત ગ્રામશિબિરનું આયોજન અને અમલીકરણ કરે છે.
4. પોતાના જીવનમાં ગ્રામ્ય વિસ્તારના સામુદાયિક જીવના અનુભવો પ્રાપ્ત કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. નઈ તાલીમ સંસ્થાઓની મુલાકાત કરે છે.
2. પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ આપતાં વિદ્યાલયોની મુલાકાત કરે છે.
3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓની મુલાકાત કરે છે.
4. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે સંબંધો પ્રસ્થાપિત કરે છે.
5. સંસ્થા મુલાકાત દરમિયાન આસપાસના સમાજજીવના પ્રત્યક્ષ અનુભવો પ્રાપ્ત કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. પ્રવાસ
2. પ્રોજેક્ટ
3. સંવાદ
4. અવલોકન
5. જૂથચર્ચા
6. ચર્ચાસભા
7. મુલાકાત

Unit Wise Detailed Syllabus

	Unit	Number of Teaching Hours
1	શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત 1. નઈ તાલીમ સંસ્થાઓની મુલાકાત 2. વિવિધ અને વિશિષ્ટ પ્રકારનાં વિદ્યાલયોની મુલાકાત : (પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ આપતાં વિદ્યાલયો) 3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓની મુલાકાત 4. ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાઓની મુલાકાત (સંસ્થાનો ઇતિહાસ, ઉદ્દેશ્યો અને પ્રવૃત્તિઓ સંદર્ભે અધ્યયન) 5. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે સંબંધો પ્રસ્થાપિત કરવાનું કૌશલ્ય હસ્થગત કરે.	15 કલાક
2	શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત દરમિયાનની પ્રવૃત્તિઓ 1. ગ્રામ્ય સંસ્કૃતિનો પરિચય મેળવવો. 2. ગ્રામ્ય સ્તરની વિવિધ સંસ્થાઓ(ગ્રામપંચાયત, સહકારી મંડળી, ડેરી, આરોગ્યકેન્દ્ર, બેંક વગેરે)ની કાર્યશૈલી અને સમસ્યાઓ જાણવી. 3. સામુદાયિક જીવના પ્રત્યક્ષ અનુભવો પ્રાપ્ત કરવા. 4. સમાજજીવના પ્રત્યક્ષ અનુભવો પ્રાપ્ત કરવા. 5. સમાજજીવની સમસ્યાઓના પ્રત્યક્ષ અનુભવો મેળવવા. 6. તંદુરસ્ત દિનચર્યા, આરોગ્યપ્રદ આહાર વિહાર, સાદગી, સ્વચ્છતા, સ્વાવલંબી અને સ્વાસ્થ્યપૂર્ણ જીવનની તાલીમ મેળવવી.	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-1	MED108	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-1	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. યરવડા રેટિયાના ભાગો અને કાંતણ માટે જરૂરી સાધન-સામગ્રી ઓળખી બતાવે છે. અને તેની જાળવણી કરે છે.
2. યોગ્ય બેઠકની સ્થિતિમાં યરવડા કાંતણ કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
3. સૂતરના તારનું ગણિત ગણી બતાવે છે.
4. ફાળકા પર સૂતરના તાર ઉતારી આંટી બનાવવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
5. સામુદાયિક જીવના અનુભવો મેળવે છે.
6. પોતાના જીવનમાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનો વિનિયોગ કરે છે.
7. પોતાના જીવનમાં સામુદાયિક જીવના અનુભવોનું અમલીકરણ કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. યરવડા રેટિયાના ભાગોનો પરિચય આપે છે.
2. યોગ્ય બેઠકની સ્થિતિમાં બેસીને કાંતણ કરે છે.
3. કાંતણની ગતિ અને સૂતરના તારનું ગણિત સમજાવે છે.
4. ફાળકા પર સૂતરના તાર ઉતારીને આંટીનું નિર્માણ કરે છે.
5. સાડું સૂતર કાંતવા માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો સમજાવે છે.
6. સામુદાયિક જીવના અનુભવોનું વર્ણન કરે છે.
7. શાળામાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. પ્રોજેક્ટ
2. સંવાદ
3. કાર્યશિબિર
4. નિદર્શન
5. જૂથચર્ચા
6. કાર્યશાળા
7. ક્ષેત્ર કાર્ય
8. સ્વઅધ્યયન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. ચરવડા કાંતણ કૌશલ્યની તાલીમ 2. ચરવડા રેંટિયાનો પરિચય 3. ચરવડા રેંટિયાના ભાગો 4. કાંતણ માટે જરૂરી સાધન-સામગ્રી 5. કાંતણ માટેનો કાચોમાલ : કપાસ અને કપાસની પૂણી 6. કાંતણ દરમિયાન બેઠકની સ્થિતિ 7. કાંતણ દરમિયાન શરીરનાં અંગોનું હલનચલન 8. ચરવડા રેંટિયો, તેના ભાગો અને કાંતણ માટે જરૂરી સાધન-સામગ્રીની જાળવણી 9. કાંતણની ગતિ અને સૂતરના તારનું ગણિત 10. ફાળકા પર સૂતરના તાર ઉતારવા અને આંટી બનાવવી 11. સાડું સૂતર કાંતવા માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 	18 કલાક
2	<p>સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ અને સમૂહજીવન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. વર્ગખંડ શિક્ષણમાં નિયમિતતા અને સહભાગિતા 2. વિભાગ દ્વારા આયોજિત સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : અભિમુખતા શિબિર, સમૂહસફાઈ, સ્વયંપાકી-સમૂહભોજન, વિશિષ્ટ દિવસોની ઉજવણી, સાહિત્યિક/ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો, વિવિધ સ્પર્ધાઓ, વર્ષાત કાર્યક્રમ (શુભેચ્છા સમારંભ) વગેરે સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 3. વિભાગમાં સામુદાયિક જીવન : પરસ્પર સાથેનો જીવનવ્યવહાર, વિવિધ ટુકડીકાર્યોમાં સહભાગિતા, પ્રાર્થના-ભજન-ધૂન-ગીતગાન કૌશલ્ય 4. Mentor Group / હોમરૂમ(ઘરનો ઓરડો)જૂથની પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : જૂથની બેઠકોમાં નિયમિતતા, જૂથ દ્વારા આયોજિત રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ, પરસ્પરનાં કાર્યોમાં મદદ, જૂથના સભ્યો સાથેનો ઘરોબો વગેરે પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 5. રમત-ગમત, સ્વચ્છતા અને સ્વાસ્થ્ય સેવા, સમાજસેવા અને પર્યાવરણીય પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 	12 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક કાર્ય 1 – (15 ગુણ) પ્રાયોગિક કાર્ય 2 - (10 ગુણ)
External Assessment	-	-

References

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1990). કાંતણવિદ્યા. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1991). સમૂહજીવન - સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને તેનું મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

મહેતા, બબલભાઈ. (1970). સમૂહજીવનનો આચાર. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

પટેલ, મ.જો. (2003). પ્રાર્થના, કાંતણ, ખાદી, સફાઈ..... કુલપતિશ્રીના શબ્દોમાં. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર. વસ્ત્રવિદ્યા વિષયનાં ધોરણ-8 થી 12 નાં પાઠ્યપુસ્તકો.

એમ.એડ. : સત્ર-2

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED201	શિક્ષણનું તત્ત્વદર્શન અને નઈ તાલીમ Philosophy of Education and Nai Talim	60	(40)	100	4
	MED202	શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને નઈ તાલીમ Sociology of Education and Nai Talim	60	(40)	100	4
	MED203	અભ્યાસક્રમનો અભ્યાસ Curriculum Studies	60	(40)	100	4
	MED204	પૂર્વ-સેવાકાલીન અને સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ Pre-Service and In-Service Teacher Education	60	(40)	100	4
કુલ			240	(160)	400	16
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED205	સંશોધન પ્રસ્તાવ લેખન અને રજૂઆત Research Proposal Writing and Presentation	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED206	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-2 Craft-Cum-Community life-2	-	(25)	25	1
Teacher Training Experience	MED207	ઈન્ટર્નશિપ-1 : શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ Internship-1 : 2 Weeks in Institutions of Teacher Education	25	(25)	50	2
કુલ			25	(75)	100	4
સત્ર-2 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			265	(235)	500	20

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-2	MED201	શિક્ષણનું તત્ત્વદર્શન અને નઈ તાલીમ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. તત્ત્વજ્ઞાનનાં સ્વરૂપનું દર્શન કરાવે છે.
2. કેળવણી અને તત્ત્વજ્ઞાન વચ્ચેનો સંબંધ વર્ણવે છે.
3. તત્ત્વજ્ઞાનની મૂળભૂત શાખાઓનો ખ્યાલ આપવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
4. તત્ત્વજ્ઞાનની વિવિધ વિચારધારાઓ સંદર્ભે નઈ તાલીમનું તત્ત્વદર્શન સ્પષ્ટ કરી સમીક્ષા કરે છે.
5. ભારતીય વિચારધારાઓ સંદર્ભે નઈતાલીમનાં તત્ત્વો તારવવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. કેળવણી ક્ષેત્રે પ્રવૃત્તિ સમસ્યાઓની તાત્વિક સમજ દર્શાવે છે.
2. રાજકીય દર્શનશાસ્ત્રના પરિપ્રેક્ષ્યમાં કેળવણીના સ્વરૂપની સમજ દર્શાવે છે.
3. તત્ત્વમિમાંસા, જ્ઞાનમિમાંસા અને મૂલ્યમિમાંસાનો તફાવત વર્ણવે છે.
4. પ્રવર્તમાન શિક્ષણ વ્યવસ્થાને વિવિધ તાત્વિક વિચારધારાઓના સંદર્ભમાં મૂલવે છે.
5. વિવિધ ભારતીય વિચારધારાઓ જેવી કે સાંખ્યયોગ, અદ્વૈત વેદાંત, બૌદ્ધ દર્શન તથા જૈન દર્શનનું મહત્ત્વ વર્ણવે છે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. પરિસંવાદ
3. પેનલ ચર્ચા
4. ક્ષેત્ર મુલાકાત

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>તત્ત્વજ્ઞાન અને કેળવણીનો સંબંધ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. તત્ત્વજ્ઞાન : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને હેતુઓ 2. તત્ત્વજ્ઞાન અને કેળવણીનો સંબંધ 3. કેળવણી ક્ષેત્રે પ્રવર્તતી સમસ્યાઓની તાત્ત્વિક સમજ અને ઉકેલ 4. રાજકીય દર્શનશાસ્ત્રના પરિપ્રેક્ષ્યમાં કેળવણી 	15 કલાક
2	<p>તત્ત્વજ્ઞાનની મૂળભૂત શાખાઓ અને કેળવણી</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. વિવિધ તત્ત્વચિંતકોના મતે કેળવણીની સંકલ્પના 2. તત્ત્વમીમાંસા : સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ અને કેળવણીની પ્રક્રિયામાં વિનિયોગ 3. જ્ઞાનમીમાંસા : સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ અને કેળવણીની પ્રક્રિયામાં વિનિયોગ 4. મૂલ્યમીમાંસા : સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ અને કેળવણીની પ્રક્રિયામાં વિનિયોગ 	15 કલાક
3	<p>તાત્ત્વિક વિચારધારાઓ અને નઈ તાલીમનું તત્ત્વદર્શન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. પ્રકૃતિવાદ 2. આદર્શવાદ 3. વ્યવહારવાદ 4. વાસ્તવવાદ 5. અસ્તિત્વવાદ <p>(ઉપરોક્ત વિચારધારાઓની સંકલ્પના, શિક્ષણનાં ધ્યેયો, અભ્યાસક્રમ, શિક્ષણની પદ્ધતિઓ, શિક્ષક વિદ્યાર્થી સંબંધ અને શિસ્તના સંદર્ભમાં નઈ તાલીમનું તત્ત્વદર્શન)</p>	15 કલાક
4	<p>ભારતીય વિચારધારાઓનો નઈતાલીમ સાથેનો સમન્વય</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સાંખ્યયોગ 2. અદ્વૈત વેદાંત 3. બૌદ્ધ દર્શન 4. જૈન દર્શન <p>(ઉપરોક્ત ભારતીય વિચારધારાઓનો પરિચય, તત્ત્વમીમાંસા, જ્ઞાનમીમાંસા અને મૂલ્યમીમાંસાનો નઈતાલીમ સાથેનો સમન્વય)</p>	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. Brolldy Harry (1967) Building a Philosophy of Education, Engleword : Cliffs, Prentice Hall Inc.
2. Chaube S.P. (1981) A Philosophical and Sociological Foundation of Education, Agra : Vinod Pustak Mnadir.
3. Rurk Robert T. (1956) : The Philosophical Bases of Education, Boston : Houghton Mifflin.
4. Thomson Godfrey (1957) : A Modern Philosophical Bases of Education, Boston : Houghton Mifflin.
5. Wynee john P. (1974) : Philosophy of Education, New York : Prentice Hall Inc.
6. ઓડ લક્ષ્મીદાસ(1973) શિક્ષાકી દાર્શનિક પૃષ્ઠભૂમિ, જયપુર, રજસ્થાન હિન્દી ગ્રંથ અકાદમી.
7. ગાંધી, મો.ક. *સત્યાગ્રહ કા ઇતિહાસ*. અહમદાબાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
8. વિવેક, રામલાલ. *મહાત્મા ગાંધી દર્શન ઓર જીવન*. જયપુર : પંચશીલ પ્રકાશન.
9. શિવદત્ત, (2006). *સમગ્ર નવી તાલીમ (વિચાર, દર્શન, યોજના ઇવં પાઠ્યક્રમ)*. વર્ધા : નવી તાલીમ સમિતિ આશ્રમ સેવાગ્રામ.
10. સલ્લા, મનસુખ. (અનુવાદક) (2012). *મનુષ્યત્વ કી શિક્ષા નવી તાલીમ*. ન્યૂ દિલ્લી : NCRI
11. ઉપાધ્યાય, ચંદ્રકાન્તભાઈ. *બુનિયાદી શિક્ષણની ઐતિહાસિક અને વૈચારિક વિકાસ યાત્રા*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
12. ઉપાધ્યાય, ચંદ્રકાન્તભાઈ. *અનુબંધ (સમવાય) ની સંકલ્પના*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
13. ગાંધી, મોહનદાસ. *દક્ષિણઆફ્રિકાનો સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
14. ગાંધી, પ્રભુદાસ. *જીવનનું પરોઢ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
15. ધાંચી, ડી. ત્રિવેદી, પંડિત દવે. (1982). કેળવણીના સિદ્ધાંતો : મોડાસા, મેહુલ પ્રકાશન.
16. જોષી, વિદ્યુત (2012). પાયાની કેળવણીના નવા આયામો. અમદાવાદ : અમોલ પ્રકાશન.
17. દવે, જે. (1986). ભારતીય તત્ત્વચિંતકોનું શિક્ષણ ચિંતન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
18. દવે, જે. (1998). કેળવણીના તાત્ત્વિક આધારો. (નૃતીય આવૃત્તિ) અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
19. દવે, જે. અને પટેલ, એમ. (1996). શિક્ષણદર્શન. (દ્વિતીય આવૃત્તિ) અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
20. દેસાઈ, ધનવંત શાહ, ગુણવંત. (1982). શિક્ષણની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ. (ચતુર્થ આવૃત્તિ) અમદાવાદ : અનડા પ્રકાશન.
21. દેસાઈ, પાઠક, અને પટેલ. *શૈક્ષણિક આયોજન, પ્રવિધિ અને મૂલ્યાંકનની નવી ધરી*. મુંબઈ/અમદાવાદ : એ.આર.શેઠની કંપની.
22. પટેલ, નરોત્તમભાઈ શિ. *ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
23. પટેલ, મ.જો. *ગાંધીજીનું શિક્ષણ દર્શન*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
24. પારેખ કોકિલા, મિસ્ત્રી પંકજ, સુરતી રચના (2007) વિકાસમાન ભારતીય સમાજમાં શિક્ષક અને શિક્ષણ, અમદાવાદ, અક્ષર પબ્લિકેશન.
25. પંચાલ મોહનભાઈ અને કસ્વેકર આરતી (2007), શિક્ષણની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ , અમદાવાદ : રજાદે પ્રકાશન.
26. પંચોલી, મનુભાઈ. (સં. રામચંદ્રભાઈ) (2011). *નઈ તાલીમનું નવનિત*. દિલ્હી : NCRI.
27. પંડ્યા કુલીન (1972) તાત્ત્વિક વિચારધારાઓ અને શિક્ષણ : અમદાવાદ, બાલગોવિંદ પ્રકાશન.
28. રાવલ, ગોવિંદભાઈ અને રાવલ, સુમતિબેન(2011). *નઈ તાલીમ તત્ત્વદર્શન અને પ્રયોગ*. અમદાવાદ : ગુજરાત નઈ તાલીમ સંઘ.
29. વ્યાસ કે.સી. (1970) કેળવણીના સામાજિક પાયા : (પ્રથમ આવૃત્તિ) અમદાવાદ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
30. સોલંકી, અમરસિંહ અને અન્ય, *બુનિયાદી કેળવણીની રૂપરેખા*. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
31. શાહ ગુણવંત અને દેસાઈ ડી. એમ (1982) કેળવણીની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ, અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-2	MED202	શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને નઈ તાલીમ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
2. સામાજિક ગતિશીલતા, સામાજિક પરિવર્તન અને સામાજિક સ્તરીકરણનો ભેદ સ્પષ્ટ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
3. ઔદ્યોગિક, આર્થિક અને રાજકીય વિચારસરણીનો શિક્ષણ ઉપર પ્રભાવ સ્પષ્ટ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
4. રચનાત્મક કાર્યક્રમોના સંદર્ભમાં સંસ્થા કે સમાજમાં જઈ આયોજન અને અમલીકરણ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
5. સૂચિત પુસ્તકોના સંદર્ભમાં નઈ તાલીમનું સમાજ દર્શનની સમીક્ષા કરીને સમીક્ષાત્મક અહેવાલ તૈયાર કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રનું કાર્યક્ષેત્ર સમજી શકે.
2. શિક્ષણ પર ઔદ્યોગિક, આર્થિક અને રાજકીય વિચારસરણીનો પ્રભાવ સમજી શકે.
3. શિક્ષણમાં ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણની અસરો જણાવી શકે.
4. સામાજિક ગતિશીલતાને અવરોધક પરિબલો જણાવી શકે.
5. ગાંધીજી દ્વારા સૂચિત રચનાત્મક કાર્યક્રમોનું આયોજન કરી શકે.
6. નઈતાલીમનું સમાજદર્શન જાણી શકે.

Teaching Pedagogy

1. સિમ્પોઝિયમ
2. જૂથ ચર્ચા
3. વર્કશોપ
4. પરિસંવાદ
5. ક્ષેત્ર મુલાકાત
6. નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર : સંકલ્પના, કાર્યક્ષેત્ર અને તફાવત 2. ઔદ્યોગિક, આર્થિક અને રાજકીય વિચારસરણીનો શિક્ષણ ઉપર પ્રભાવ 3. શિક્ષણનું ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણ : સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 	
2	સામાજિક પરિવર્તન અને શિક્ષણ	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. સામાજિક ગતિશીલતા : સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ, પ્રકાર, અવરોધક પરિબલો અને શિક્ષણનું પ્રદાન. 2. સામાજિક પરિવર્તન : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને પરિબલો 3. ભારતીય સમાજ અને સામાજિક સ્તરીકરણ : લાક્ષણિકતાઓ અને શિક્ષણની ભૂમિકા. 	
3	ગાંધીજી સૂચિત રચનાત્મક કાર્યક્રમો	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. રચનાત્મક કાર્યક્રમો: સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 2. ગ્રામોત્થાન અને સ્વરાજ પ્રાપ્તિ માટેના રચનાત્મક કાર્યક્રમો : કોમી એકતા, ખાદી, દારૂબંધી, અશ્વપૃથ્યતા નિવારણ અને બીજા ગ્રામોદ્યોગો 3. સામાજિક વિકાસ સંબંધી રચનાત્મક કાર્યક્રમો : સ્ત્રી ઉન્નતિ, ખેડૂતો, મજૂરો, આદિવાસીઓની સેવા 4. નઈ તાલીમના સંદર્ભમાં રચનાત્મક કાર્યક્રમો : નઈ તાલીમ, પ્રૌઢશિક્ષણ, આરોગ્ય શિક્ષણ, પ્રાંતિક ભાષાઓ અને રાષ્ટ્રભાષા 	
4	સૂચિત પુસ્તકોના સંદર્ભમાં નઈ તાલીમનું સમાજ દર્શન	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. હિંદ સ્વરાજ -ગાંધીજી 2. સમૂહજીવનનો આચાર -બબલભાઈ મહેતા 3. સર્વોદય -ગાંધીજી 4. આશ્રમી કેળવણી -જુગતરામ દવે 	

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. Brown Francis J. (1961) Educational Sociology, New : Prentice Hall Inc.
2. Chaube S.P. (1981) : A Philosophical and Sociological Foundation of Education, Agra : Vinod Pustak Mandir
3. Otaway A.K.G. (1953) : Education and Society, London : Routledge and Kagan Paul.
4. Stanely C. William (1957) : Social Foundations of Education, New York : The Dryden Press IC.
5. વિવેક, રામલાલ. *મહાત્મા ગાંધી દર્શન ઓર જીવન*. જયપુર : પંચશીલ પ્રકાશન.
6. શિવદત્ત, (2006). *સમગ્ર નવી તાલીમ (વિચાર, દર્શન, યોજના ઓં પાઠ્યક્રમ)*. વર્ધા : નવી તાલીમ સમિતિ આશ્રમ સેવાગ્રામ.
7. સલ્લા, મનસુખ. (અનુવાદક) (2012). *મનુષ્યત્વ કી શિક્ષા નવી તાલીમ*. ન્યૂ દિલ્લી : NCRI
8. ઉપાધ્યાય, ચંદ્રકાન્તભાઈ. *બુનિયાદી શિક્ષણની ઐતિહાસિક ઓં વૈચારિક વિકાસ યાત્રા*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
9. ઉપાધ્યાય, ચંદ્રકાન્તભાઈ. *અનુબંધ (સમવાય) ની સંકલ્પના*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
10. ગાંધી, મોહનદાસ. *દક્ષિણઆફ્રિકાનો સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
11. ગાંધી, મોહનદાસ. *સર્વોદય*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
12. ગાંધી, મોહનદાસ. *હિન્દ સ્વરાજ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
13. ગાંધી, પ્રભુદાસ. *જીવનનું પરોઢ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
14. ગાંધીજી, રચનાત્મક કાર્યક્રમ ઓં તેનું રહસ્ય ઓં કથન. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
15. ગાંધીજી,(સં) મગનભાઈ દેસાઈ (1961). ગામડાંની પુનર્યના. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
16. ગાંધીજી,(સં) મગનભાઈ દેસાઈ (1961). સ્ત્રીઓ ઓં સ્ત્રી જીવનની સમસ્યાઓ. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
17. જોષી, વિદ્યુત (2012). પાયાની કેળવણીના નવા આયામો. અમદાવાદ : અમોલ પ્રકાશન.
18. દવે, જુગતરામ, ગ્રામસેવાના દસ કાર્યક્રમો. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
19. દવે, જુગતરામ, આશ્રમી કેળવણી. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
20. દેસાઈ, પાઠક, પટેલ ઓં પટેલ. *શૈક્ષણિક આયોજન, પ્રવિધિ ઓં મૂલ્યાંકનની નવી ધરી*. મુંબઈ/અમદાવાદ : ઁ.આર.શેઠની કંપની.
21. પટેલ, નરોત્તમભાઈ શિ. *ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
22. પટેલ, મ.જો. *ગાંધીજીનું શિક્ષણ દર્શન*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
23. પટેલ શીવાભાઈ ગો. (2005). ગ્રામ સંસ્કૃતિ (પાંચમી આવૃત્તિ) : અમદાવાદ, રવિશંકર મહારાજ સેવા ટ્રસ્ટ
24. પંચલી, મનુભાઈ. (સં. રામચંદ્રભાઈ) (2011). *નઈ તાલીમનું નવનિત*. દિલ્હી : NCRI.

25. ભારત કુમારપ્પા, દારૂબંધી શા સારું? અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
26. ભાવે, વિનોબા, ખાદી વિચાર, અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
27. મહેતા, દિપક. શિક્ષણ ભિતરનો ખજાનો. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
28. મેહતા, બબલભાઈ. સમૂહજીવનનો આચાર. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
29. મોદી, રમણલાલ, રચનાત્મક કાર્યક્રમનું સામાજિક દર્શન, અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
30. રાજેન્દ્ર પ્રસાદ, રચનાત્મક કાર્યક્રમો કેટલીક સૂચનાઓ. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
31. રાવલ, ગોવિંદભાઈ અને રાવલ, સુમતિબેન(2011). નઈ તાલીમ તત્ત્વદર્શન અને પ્રયોગ. અમદાવાદ : ગુજરાત નઈ તાલીમ સંઘ.
32. વ્યાસ કે.સી. (1970). કેળવણીના સામાજિક પાયા : (પાંચમી આવૃત્તિ) : અમદાવાદ, યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
33. શાસ્ત્રી મનોજ સી. (2013) કેળવણીના સામાજિક આધારો., અમદાવાદ : એસ.એસ.ટી.સી.ટી. પબ્લિકેશન.
34. શાસ્ત્રી, જયેન્દ્ર દવે. ભારતીય શિક્ષણ ચિંતકોનું શિક્ષણ ચિંતન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
35. શાહ, દશરથલાલ, રચનાત્મક કાર્યક્રમો- આજના સંદર્ભમાં, અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
36. શાહ બુદ્ધિચંદ અને બીજા (1981). શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર, અમદાવાદ, યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
37. શાહ બુદ્ધિચંદ (1981). શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર, અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
38. સોલંકી, અમરસિંહ અને અન્ય, બુનિયાદી કેળવણીની રૂપરેખા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-2	MED203	અભ્યાસક્રમનો અભ્યાસ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યક્રમનું સ્વરૂપ, સિદ્ધાંતો, ઘટકો અને લાક્ષણિકતાઓનું વર્ણન કરે.
2. અભ્યાસક્રમ વિકાસના પ્રકારો અને અભિગમોનો ઉપયોગ કરીને અભ્યાસક્રમની રૂપરેખાનું નિર્માણ કરે.
3. અભ્યાસક્રમ વિકાસના વિવિધ મોડેલ્સ આધારિત અભ્યાસક્રમની તુલના કરે.
4. અભ્યાસક્રમ વિકાસમાં સાથે સંબંધિત NEP-2020 સૂચિત મહત્વપૂર્ણ બાબતોની સમજૂતી આપે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યક્રમ વચ્ચેનો તફાવત તેમજ અભ્યાસક્રમ ના ઘટકો વિશે સમજાવે.
2. અભ્યાસ ક્રમ વિકાસના તાત્વિક, સમાજશાસ્ત્રીય અને મનો વૈજ્ઞાનિક આધારોની સ્પષ્ટતા કરે.
3. અભ્યાસક્રમ રચનાના સિદ્ધાંતો સમજાવે.
4. અભ્યાસક્રમ વિકાસના વિવિધ અભિગમો અને પ્રકારો વિશે સમજાવે.
5. અભ્યાસક્રમ નિર્માણમાં ઉપયોગી એવા ટાઇલર્સ, હિલ્ડા ટાબા, નિકોલસ અને નિકોલસ તેમજ વિલ્સ અને બોન્ડી મોડેલનો પરિચય આપે.
6. અભ્યાસક્રમ વિકાસ અને અમલીકરણમાં માહિતી અને પ્રત્યાયન ટેકનોલોજીનું ઉપયોજન વિશે સમજાવે
7. Multi- Entry, Multi-Exit, શૈક્ષણિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ, CBCS અને MOOCs નો પરિચય અને મહત્ત્વ સમજાવે.
8. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 સંદર્ભે શિક્ષક પ્રશિક્ષણના આદર્શ અભ્યાસક્રમની લાક્ષણિકતાઓ જણાવે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. અવલોકન
3. પરિસંવાદ
4. સિમ્પોઝિયમ
5. કાર્યશાળા
6. જૂથ અધ્યાપન
7. પેનલ ચર્ચા
8. નિદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યક્રમ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યક્રમ - સંકલ્પના અને તફાવત 2. અભ્યાસક્રમ ના ઘટકો (હેતુઓ, વિષયવસ્તુ, અધ્યયન- અધ્યાપન પદ્ધતિ અને મૂલ્યાંકન સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ): પરિચય, પ્રકાર અને મહત્ત્વ 3. અભ્યાસ ક્રમના તાત્વિક, સમાજશાસ્ત્રીય અને મનોવૈજ્ઞાનિક આધારો: પરિચય અને અભ્યાસક્રમ નિર્માણમા ભૂમિકા 4. અભ્યાસક્રમ રચનાના સિદ્ધાંતો 	15 કલાક
2	<p>અભ્યાસક્રમ પ્રકાર અને નિર્માણની પ્રક્રિયા</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. અભ્યાસક્રમના પ્રકારો: (અર્થ, લાક્ષણિકતા, મહત્ત્વ અને મર્યાદાના સંદર્ભમાં) <ol style="list-style-type: none"> 1. વિષયવસ્તુકેન્દ્રી અભ્યાસક્રમ 2. હાર્દરૂપ અભ્યાસક્રમ 3. અધ્યેતાકેન્દ્રી અભ્યાસક્રમ 4. સમુદાયકેન્દ્રી અભ્યાસક્રમ 2. અભ્યાસક્રમ વિકાસના અભિગમો: <ol style="list-style-type: none"> (અ) માનવતાવાદી : લાક્ષણિકતાઓ, ઉદ્દેશ્ય, શિક્ષકની ભૂમિકા (બ) સંરચનાવાદી અભિગમ :લાક્ષણિકતાઓ, ઉદ્દેશ્ય, શિક્ષકની ભૂમિકા 3. અભ્યાસક્રમ નિર્માણમાં અવરોધક પરિબલો અને ધ્યાન રાખવા યોગ્ય બાબતો 4. સંરચનાત્મક અને સર્વગ્રાહી (Summative) મૂલ્યાંકન : સંકલ્પના, સોપાન અને મહત્ત્વ 	15 કલાક

3	<p>અભ્યાસક્રમ વિકાસના મોડેલ્સ અને ICT</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ટાઇલર્સ (Tylers) (1949) મોડેલ 2. હિલ્દા ટાબા (Hilda Taba) (1962) મોડેલ 3. નિકોલસ (Nicholls) અને નિકોલસ (1972) મોડેલ 4. વિલ્સ (Willes) અને બોન્ડી (Bondi) (1989) મોડેલ (આવશ્યકતાઓનું વિશ્લેષણ, હેતુ પસંદગી અધ્યયન અનુભવ, વિષયવસ્તુની પસંદગી તેમજ મૂલ્યાંકનના વિશેષ સંદર્ભમાં) 	15 કલાક
4	<p>અભ્યાસક્રમ વિકાસ સાથે સંબંધિત મહત્ત્વપૂર્ણ સંકલ્પનાઓ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. અભ્યાસક્રમ વિકાસ અને અમલીકરણમાં માહિતી અને પ્રત્યાયન ટેકનોલોજી (ICT) નું ઉપયોજન 2. અભ્યાસક્રમમાં લવચીકતા (multi-entry, multi-exit)/ શૈક્ષણિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ (ABC) 3. પસંદગી આધારિત ક્રેડિટ સિસ્ટમ (CBCS), MOOCs : પરિચય અને મહત્ત્વ 4. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 સંદર્ભે શિક્ષક પ્રશિક્ષણના આદર્શ અભ્યાસક્રમની લાક્ષણિકતાઓ 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. Agrawal, Deepak (2007): Curriculum development: Concept, Methods and Techniques. New Delhi. Book Enclave.
2. Agrawal, J.C. (1990). Curriculum Reform in India-World overviews, Doaba World Education Series-3 Delhi. Doaba House, Book Seller and Publisher.
3. Arora, G.L. (1984): Reflections on Curriculum. NCERT.
4. Deng, Z. (2013). School subjects and academic disciplines. In A. Luke, A. Wods, & K. Weir (Eds.), Curriculum, Syllabus design and equity: A primer and model, Routledge.
5. Dewey, John (1966). The Child and the Curriculum. The University of Chicago Press.
6. Diamond Robert M. (1986) Designing and Improving Courses in Higher Education: A Systematic Approach, California, Jossey-Bass Inc. Publication.
7. Doll Ronald C. (1986) Curriculum Improvement : Decision Making Process, London, Allyon and Bacon Inc
8. Ericson, H.L. (2002) Concept Based Curriculum and Instruction : Teaching beyond the facts, Corsion Press, INC (A Sage Publication Company) Thousand Oaks: California..
9. McKeran, James (2007): Curriculum and Imagination: Process, Theory, Pedagogy and Action Research. Routledge. U.K.
10. Mohan – Curriculum Instruction and Evaluation Agrawal Publications, Agra.
11. NCERT (1984). Curriculum and Evaluation, NCERT, New Delhi.
12. NCERT (2000). National Curriculum Framework for school Education, NCERT, New Delhi.
13. NCERT (2005). National Curriculum Framework – 2005, NCERT, Sri Aurobindo Marg, New Delhi.
14. NCERT (2006): Systematic reforms for Curriculum change. New Delhi.
15. Ministry of Education (2020). National Education Policy-2020. New Delhi.
16. Taba, Hilda (1962). Curriculum Development: Theory and Practice, New York, Harcourt Brace, Jovanovich Inc.
17. UNESCO (1981) Curriculum and Life Long Education, UNESCO, Paris.
18. Verduin J.R. (1967) Cooperative Curriculum Improvement, Prentice Hall.
19. Whecker D.K. (1967) Curriculum Process, University of London Press.
20. Wiles, J.W. & Joseph Bondi (2006). Curriculum Development: A Guide to Practice. Pearson Publication.
21. યાદવ સિયારામ(2007) પાઠ્યક્રમ વિકાસ, અગ્રવાલ પબ્લિકેશન, આગરા
22. દુબે, એસ. એન. (2014) પાઠ્યક્રમ કા વિકાસ, ઇલહાબાદ : શારદા પુસ્તક ભવન
23. ઘાંચી, ડી., ત્રિવેદી, એમ., પંડિત, એચ., પારેખ, બી., દવે, (1982). કેળવણીના સિદ્ધાંતો: અમદાવાદ: અનડા પ્રકાશન

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-2	MED204	પૂર્વ-સેવાકાલીન અને સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. પૂર્વ સેવાકાલીન અને સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંકલ્પના અને પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિનું વર્ણન કરે છે.
2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમનાં વિવિધ ઘટકોનું વ્યવહારુ ઉપયોજન કરવાનું કૌશલ્ય બતાવે છે.
3. ભારતમાં પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સમસ્યાઓથી પરિચિત થઈ તેના ઉકેલ સૂચવે છે.
4. શિક્ષક પ્રશિક્ષકોની બહુલક્ષી ભૂમિકા સમજવા માટે શિક્ષક પ્રશિક્ષણની પ્રવૃત્તિઓ અને શિક્ષણ પ્રક્રિયાઓનું વ્યવહારુ ઉપયોજન કરે છે.
5. સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણનું વ્યવસ્થાપન અને મૂલ્યાંકન કરી બતાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણના વિકાસમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણના ભૂમિકાની સમીક્ષા કરે છે.
2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમનું માળખું સમજાવે છે.
3. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના અભિગમોનો ખ્યાલ આપે છે.
4. એક પરિપક્વ વિદ્યાર્થી તરીકે વિદ્યાર્થી શિક્ષકની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવે છે.
5. આધાર પાઠ્યક્રમના અમલીકરણના અભિગમોનો ખ્યાલ આપે છે.
6. પૂર્વ ઈન્ટર્નશિપ, ઈન્ટર્નશિપ અને પોસ્ટ ઈન્ટર્નશિપની પ્રવૃત્તિઓના અનુભવો રજૂ કરે છે.
7. સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની વિવિધ એજન્સીઓ અને સંસ્થાઓનો પરિચય આપે છે.
8. સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમનું આયોજન કરે છે.
9. અસરકારક સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણકની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવે છે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. અવલોકન
3. પરિસંવાદ
4. સિમ્પોઝિયમ
5. કાર્યશાળા
6. જૂથઅધ્યાપન
7. કાર્યશાળા
8. નિદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ : સંકલ્પના, માળખું, અભ્યાસક્રમ અને અભિગમો</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણના વિકાસમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણની ભૂમિકા અને સમીક્ષા 2. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ : સંકલ્પના, સ્વરૂપ, ઉદ્દેશો અને ઉપયોગિતા 3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમનું માળખું, એનસીઈઆરટી અને એનસીટીઈના દસ્તાવેજોમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમનું દર્શન 4. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણના આધાર અભ્યાસક્રમનાં ઘટકો, વિદ્યાશાખા અને વિશિષ્ટ ક્ષેત્ર, શાળા આધારિત પ્રાયોગિક કાર્ય અને ઈન્ટર્નશિપ 5. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના અભિગમો : પ્રત્યક્ષ, દૂરવર્તી અને ઓનલાઈન અને તે સંબંધિત મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ 	15 કલાક
2	<p>શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમના વિવિધ ઘટકોનું વ્યવસ્થાપન:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. એક પરિપક્વ વિદ્યાર્થી તરીકે વિદ્યાર્થી શિક્ષકની લાક્ષણિકતાઓ. 2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમનાં વિવિધ ઘટકોનું સંગઠન, અમલીકરણ અને મૂલ્યાંકન 3. આધાર પાઠ્યક્રમના અમલીકરણના અભિગમો : વિવરણીય, સહભાગી, સહયોગી, સહપાઠી સહાયિત, તપાસ આધારિત 4. કૌશલ્ય અને ક્ષમતા વિકાસ માટેના વ્યવહારલક્ષી અભિગમો : જાગૃતિ માટેની જરૂરીયાત, વિશ્લેષણ, મહાવરો, પ્રતિપોષણ ચક્ર 5. શાળા આધારિત પ્રાયોગિક કાર્ય અને ઈન્ટર્નશિપની સંકલ્પના - ઓફ કેમ્પસ: પ્રવર્તમાન પ્રથા, સ્વરૂપ, ઉદ્દેશો, સમયગાળો, પૂર્વ ઈન્ટર્નશિપ, ઈન્ટર્નશિપ અને પોસ્ટ ઈન્ટર્નશિપની પ્રવૃત્તિઓ અને અનુભવો 	15 કલાક

3	<p>ભારતમાં સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ : સંકલ્પના, માળખું અને અભિગમો:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. શિક્ષકના સતત વ્યાવસાયિક વિકાસની સંકલ્પના અને જરૂરિયાત, વ્યાવસાયિક વિકાસના ક્ષેત્રો, સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમના ઉદ્દેશ્યો; અભિસ્થાપન(Orinetation), ઓપવર્ગ (Refresher), કાર્યશાળા, સિમ્પોઝિયમ અને પરિસંવાદ નો અર્થ અને ઉદ્દેશો. 2. સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણનું માળખું - તાલુકા, જિલ્લા, રાજ્ય, પ્રાદેશિક અને રાષ્ટ્રીય સ્તરે વિવિધ એજન્સીઓ અને સંસ્થાઓ 3. સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના અભિગમો અને મોડેલ્સ: પ્રત્યક્ષ, દૂરવર્તી, ઓનલાઈન અને મિશ્ર મોડેલનું વ્યવસ્થાપન, ગુણવત્તા અને મર્યાદાઓ 	15 કલાક
4	<p>સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણનું આયોજન, વ્યવસ્થાપન અને મૂલ્યાંકન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમનું આયોજન : હેતુ, સમયગાળો, સ્ત્રોતની આવશ્યકતા અને બજેટ 2. સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમની રૂપરેખા: સોપાનો-તાલીમ માટેના વિષયક્ષેત્રોની આકારણી, તાલીમ માટેના અભ્યાસક્રમની રચના, અભ્યાસ સામગ્રી નિર્માણ 3. સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમનું સંચાલન: કાર્યક્રમ નિર્ધારણ, કાર્યક્રમની જાહેરાત, વ્યવસ્થાપન, પૂર્વતૈયારી, સહભાગીઓને પ્રેરણા, પ્રતિપોષણ પ્રાપ્તિ અને મૂલ્યાંકન. 4. અસરકારક સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણકના ગુણો અને લાક્ષણિકતાઓ 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. અંબાસણા, અનિલ (1982). શિક્ષણ ગણન, રાજકોટ : શિક્ષણ શાસ્ત્રભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
2. મોદી બી.એમ. અને પંડ્યા જે.એન. (2003). વિકાસમાન ભારતીય સમાજમાં શિક્ષક, અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન.
3. ત્રિવેદી આર.એસ. (1994). શિક્ષણ નવસંસ્કરણ : અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય ગાંધીરોડ
4. દવે જયેન્દ્ર અને પટેલ મોતીભાઈ (1992). ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ, અમદાવાદ: બી.એસ.શાહપ્રકાશન.
5. પાઠક અરુણભાઈ અને અન્ય. (2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રણાલીનો વિકાસ, અમદાવાદ, વારિષેણ પ્રકાશન.
6. જી.સી.ઈ.આર.ટી. (1989). જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનો માર્ગદર્શક સૂચનો, ગાંધીનગર દ્વારા પ્રકાશિત.
7. ઓશો અનં. વખારિયા એન.જી. (1998). જીવંત શિક્ષકોની શોધ, અમદાવાદ, સમર્પણ ટ્રસ્ટ, ગૂર્જર એજન્સી.
8. પટેલ મોતીભાઈ (1992). શિક્ષણ પંચોની એક ઝલક, અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
9. મૈયાણી જે.પી. (2004). ગુણવત્તા કેન્દ્રી શિક્ષક પ્રશિક્ષણ, ભાવનગર : સંપાદન, શિક્ષણ શાસ્ત્રભવન, ભાવનગર યુનિવર્સિટી અને શ્રીમતી એલ.એલ. કાકડીયા બી.એડ્. કોલેજ.
10. દવે પ્રવીણભાઈ આર. (2005). શિક્ષણ ક્ષેત્રે અને સી.ઈ.ટી.ની ભુમિકા, અમદાવાદ, અચલા, સામયિક અંક-મે
11. જોષી, હરિપ્રસાદ (1998) માધ્યમિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમ, (NCTE દ્વારા સૂચિત) સિમ્પોઝિયમ પેપર : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી શિક્ષણ, અલીયાબાડા.
12. પંચાલ મોહનભાઈ અને પંચાલ ધર્મિષ્ઠા (1998) શિક્ષક સજ્જતાની દિશામાં અમદાવાદ, નવભારત સાહિત્ય મંદિર.
13. Razzik T.A. (1972) systems approach to teacher training and curriculum development : Paris, UN-ESCO.
14. Apple, M.W. (2001). Markets, Standards, teaching and teacher education. Journal of Teacher Education, 52, 182-196.
15. Cochram-smith, M. (2002) Editorial : Reporting on teacher quality : The Politics of politics. Journal of Teacher Education, 53-379-382.
16. Huberman M. (1995). Networks that Alter Teaching : Concept qualizaion exchanges and experiments. Teacher and Teaching. Vol. NO. 2, PP 193-211.
17. NCTE. (1995). Different Modes of Education Used for Teacher Preparation in India : New Delhi.
18. Sharma B.M. (1997). Teacher training and educational research : New Delhi, Commonwealth.
19. Shrivastav G.N.P. (2000) Management of teacher education : New Delhi, Concept.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-2	MED205	સંશોધન પ્રસ્તાવ લેખન અને રજૂઆત	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. સંશોધન પ્રસ્તાવની આવશ્યકતા દર્શાવે.
2. સંશોધન પ્રસ્તાવના મુખ્ય સોપાનોનું વર્ણન કરે.
3. સંશોધન પ્રસ્તાવની રજૂઆત અને ચર્ચા કરે.
4. સંશોધન પ્રસ્તાવના લેખનમાંથી APA શૈલીને અનુસરે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. સંશોધન પ્રસ્તાવના સોપાનોની યાદી આપે.
2. સંશોધન પ્રસ્તાવના સોપાનોનું અનુસરણ કરે.
3. સંશોધન માટે સ્વીકારેલી સમસ્યા સાધાર સમજાવે.
4. વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શની વિગતો યોગ્ય રીતે દર્શાવે.
5. માહિતી વિશ્લેષણની પ્રયુક્તિઓ અને ઉત્કલ્પનાઓને ઉચિત રીતે જોડે.
6. સંશોધનનું સમય આયોજન કરે.
7. સંશોધનના ખર્ચની ઉચિતતા સિદ્ધ કરે.
8. સંશોધન પ્રસ્તાવની સંદર્ભસૂચિનું APA શૈલી મુજબ આયોજન કરે.

Teaching Pedagogy

1. નિદર્શન
2. જૂથચર્ચા
3. સ્વઅધ્યયન
4. ચર્ચાસભા
5. કાર્યશાળા

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>સંશોધન પ્રસ્તાવ તૈયાર કરી તેની રજૂઆત કરવી</p> <ol style="list-style-type: none">1. સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી અને તેની પ્રાસંગિકતા સ્પષ્ટ કરે.2. સંશોધન સંબંધિત સાહિત્યનું વાંચન કરે.3. હેતુઓ, ઉત્કલ્પનાઓ/પ્રશ્નો અને ચલોનું સ્પષ્ટીકરણ કરે.4. વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શ પસંદગીની પદ્ધતિનું વર્ણન કરે.5. સંશોધન પદ્ધતિનું વર્ણન કરે.6. ઉપકરણ રચનાનાં સોપાનોનું સ્પષ્ટીકરણ કરે.7. માહિતી એકત્રીકરણ અને પૃથક્કરણની પદ્ધતિનું વર્ણન કરે.8. સમય અને ખર્ચનું આયોજન તેમજ સંદર્ભસૂચિ તૈયાર કરે.9. તૈયાર કરેલ સંશોધન પ્રસ્તાવની રજૂઆત કરે.	30 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

References

- ઉચાટ, ડી.એ. (2001). *શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર*. રાજકોટ : લેખક.
- દેસાઈ, એચ.જી. અને કે.જી. દેસાઈ (1985). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, દીપિકા (2006). *શૈક્ષણિક સંશોધન* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને મનુભાઈ ડી. ત્રિવેદી. (1982). *શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા*, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
- પટેલ, આર. એસ. (2008). *શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ*. અમદાવાદ : જય પ્રકાશન.
- શાહ, વિમળ પી. (1990). *સંશોધન ડિઝાઇન*. અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, રિખવભાઈ *સંશોધનનું આયોજન અને મૂલ્યાંકન*. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
- શુક્લ, સતીશપ્રકાશ. (2014). *સંશોધન એક પરિચય*. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- શુક્લ, સતીશપ્રકાશ. (2017). *સંશોધન પદ્ધતિ પાથવેબસાધન આવૃત્તિ*. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- Best, J. W. (2010). *Research in Education* (13 Ed.). New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.
- Shrivastava, (1994). *Advanced research Methodology*. New Delhi :GNP, Radha Publications.
- Banerjee, N.P. (1993). *Strategies of Educational Research*. Ambala Cantt.: The Associated Publishers.
- Sukhia, S. P., Mehrotra, & Mehrotra. (1966). *Elements of Educational research*. (2nd Ed.). New Delhi :Allied Publishers Pvt. Ltd.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-2	MED206	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-2	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. ગુણવત્તાયુક્ત કાર્યનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
2. સૂતરની ગુણવત્તાનું વ્યવસ્થાપન કરે છે.
3. સૂતરના કસનું ગણિત ગણી બતાવે છે.
4. સામુદાયિક જીવન અનુભવો મેળવે છે.
5. પોતાના જીવનમાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનો વિનિયોગ કરે છે.
6. પોતાના જીવનમાં સામુદાયિક જીવન અનુભવોનું અમલીકરણ કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. ચરવડા ચક્રપર ગુણવત્તાયુક્ત સૂતર કાંતે છે.
2. પોતે કાંતેલ સૂતરના કસનું ગણિત ગણી બતાવે છે.
3. સૂતરનાં ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો સમજાવે છે.
4. સામુદાયિક જીવન અનુભવોનું વર્ણન કરે છે.
5. શાળામાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. પ્રોજેક્ટ
2. સંવાદ
3. નિદર્શન
4. જૂથચર્ચા
5. ચર્ચાસભા
6. કાર્યશાળા
7. ગ્રંથાલય કાર્ય
8. સ્વઅધ્યયન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>યરવડા કાંતણ અને સૂતરનું ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. યરવડા કાંતણની ગુણવત્તા 2. ગુણવત્તાયુક્ત કતાઈનું કૌશલ્ય 3. ગુણવત્તાયુક્ત સૂતરની લાક્ષણિકતાઓ 4. સૂતરની ગુણવત્તાનું વ્યવસ્થાપન 5. સૂતરનો કસ, સમાનતા, આંક અને તેનું ગણિત 6. સૂતરનું ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન 7. સૂતરનાં ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 	18 કલાક
2	<p>સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ અને સમૂહજીવન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. વર્ગખંડ શિક્ષણમાં નિયમિતતા અને સહભાગિતા 2. વિભાગ દ્વારા આયોજિત સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : અભિમુખતા શિબિર, સમૂહસફાઈ, સ્વયંપાકી-સમૂહભોજન, વિશિષ્ટ દિવસોની ઉજવણી, સાહિત્યિક/સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો, વિવિધ સ્પર્ધાઓ, વર્ષાત કાર્યક્રમ (શુભેચ્છા સમારંભ) વગેરે સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 3. વિભાગમાં સામુદાયિક જીવન : પરસ્પર સાથેનો જીવનવ્યવહાર, વિવિધ ટુકડીકાર્યોમાં સહભાગિતા, પ્રાર્થના-ભજન-ધૂન-ગીતગાન કૌશલ્ય 4. Mentor Group / હોમરૂમ(ઘરનો ઓરડો)જૂથની પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : જૂથની બેઠકોમાં નિયમિતતા, જૂથ દ્વારા આયોજિત રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ, પરસ્પરનાં કાર્યોમાં મદદ, જૂથના સભ્યો સાથેનો ઘરોબો વગેરે પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 5. રમત-ગમત, સ્વચ્છતા અને સ્વાસ્થ્ય સેવા, સમાજસેવા અને પર્યાવરણીય પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 	12 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક કાર્ય 1 – (15 ગુણ) પ્રાયોગિક કાર્ય 2 - (10 ગુણ)
External Assessment	-	-

References

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1990). કાંતણવિદ્યા. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1991). સમૂહજીવન - સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને તેનું મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

મહેતા, બબલભાઈ. (1970). સમૂહજીવનનો આચાર. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

પટેલ, મ.જી. (2003). પ્રાર્થના, કાંતણ, ખાદી, સફાઈ..... કુલપતિશ્રીના શબ્દોમાં. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર. વસ્ત્રવિદ્યા વિષયનાં ધોરણ-8 થી 12 નાં પાઠ્યપુસ્તકો.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-2	MED207	ઈન્ટર્નશિપ-1 : શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 02 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થામાં અધ્યાપન કાર્ય કરવા માટેની ક્ષમતાનો અધ્યાપન કાર્યમાં પ્રત્યક્ષ રીતે વિનિયોગ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થામાં અધ્યાપન પદ્ધતિઓ / પ્રયુક્તિઓનો અધ્યાપન કાર્યમાં વિનિયોગ કરે છે.
3. સૈદ્ધાંતિક અને પ્રાયોગિક બાબતોનો સમન્વય કરી તાલીમ આપવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
4. અધ્યાપન, વ્યવસ્થાપન અને પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી પ્રત્યક્ષ રીતે તેનું અમલીકરણ કરવાની પ્રાયોગિક ક્ષમતાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant will learn

1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થામાં અધ્યાપન કાર્ય કરે છે.
2. અધ્યાપનની નૂતન પદ્ધતિઓ / પ્રયુક્તિઓનો શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓમાં ઉપયોગ કરે છે.
3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓના તાલીમાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપે છે.
4. તાલીમાર્થીઓના પ્રાયોગિક પાઠનું નિરીક્ષણ અને અવલોકન કરે છે.
5. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓમાં સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન અને સંચાલન કરે છે.
6. સંસ્થાનાં વહીવટી / વ્યવસ્થાપન કાર્યોમાં સહભાગી બને છે.
7. સંસ્થામાં સેવાકાલીન તાલીમી કાર્યક્રમોનું આયોજન અને સંચાલન કરે છે.

શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થા દ્વારા ઈન્ટર્નશિપ સંબંધી નીચેની મૂલ્યાંકન યોજનાના આધારે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે.

ક્રમ	મૂલ્યાંકનની પ્રવૃત્તિઓ	કુલ ગુણ	મેળવેલ ગુણ
1	શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમના હાર્દરૂપ વિષય(Core Subject)માં લઘુત્તમ 10(દસ) પાઠનું / પ્રશિક્ષણાર્થીના મુખ્ય/ગૌણ વિષયના પદ્ધતિશાસ્ત્ર વિષયમાં લઘુત્તમ 10(દસ) પાઠનું વ્યાખ્યાન નોંધ સાથે અધ્યાપન કાર્ય કરે.	10	
2	ઈન્ટર્નશિપની સંસ્થાના/ ઈન્ટર્નશિપ જૂથના પ્રશિક્ષણાર્થીએ આપેલ પાઠો પૈકી કોઈ પાંચ પાઠઆયોજનો પસંદ કરી અધ્યાપક / શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થી નિરીક્ષકનાં સૂચનો સંદર્ભે 200 શબ્દોમાં અહેવાલ/નોંધ તૈયાર કરે.	5	
3	પ્રાર્થના સંમેલનની પ્રવૃત્તિના આયોજન અને અમલીકરણમાં માર્ગદર્શક તરીકેની ભૂમિકા અદા કરે.	5	
4	નીચેના પૈકી કોઈ એક પુસ્તકની સમીક્ષા-નોંધ તૈયાર કરી પ્રાર્થના સંમેલનમાં રજૂઆત કરે. (1) બનગરવાડી, (2) તોતોયાન, (3) દિવાસ્વપ્ન, (4) નई तालीम की कहानी	5	
5	કોઈ એક વિષય પર લેખ તૈયાર કરી પ્રાર્થનાસભામાં વક્તવ્ય આપે.	5	
6	સંસ્થાની સહ-અભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન અને અમલીકરણમાં સહભાગિતા (1) સાહિત્યિક (2) સાંસ્કૃતિક (3) રમતગમત (4) પર્યાવરણીય (5) સ્વાસ્થ્ય અને શારીરિક શિક્ષણ વગેરે.	5	
7	સંસ્થાનાં વહીવટી / વ્યસ્થાપન કાર્યોમાં સહભાગિતા (1) વર્ગખંડ વ્યવસ્થાપન, (2) સભાખંડ વ્યવસ્થાપન, (3) પુસ્તકાલય વ્યવસ્થાપન, (4) પ્રયોગશાળા વ્યવસ્થાપન, (5) કાર્યાલય રેકર્ડ અને હાજરીપત્રકોની જાળવણી વગેરે.	5	
ક્રમાંક 8 થી 12 પૈકીની વૈકલ્પિક પ્રવૃત્તિઓમાંથી કોઈ પણ બે પ્રવૃત્તિઓનું જ મૂલ્યાંકન કરવું.			
8	શાળાના સાક્ષરી વિષયોના અધ્યાપન માટે ઈન્ટર્નશિપની સંસ્થાના/ ઈન્ટર્નશિપ જૂથના પ્રશિક્ષણાર્થીઓને 10 પાઠનું માર્ગદર્શન / નિરીક્ષણ કરે.	5	
9	સંસ્થામાં ચાલતી માર્ગદર્શન / પરામર્શનની પ્રવૃત્તિઓમાં સંસ્થાના અધ્યાપક/શિક્ષક સાથે સહભાગી બને.	5	
10	સંસ્થા દ્વારા આયોજીત તાલીમ કાર્યક્રમોમાં સહભાગી બને.	5	
11	પાઠની ચિંતનાત્મક જર્નલ તૈયાર કરે.	5	
12	સંસ્થામાં આયોજીત સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગી બને.	5	
		કુલ ગુણ	50 માંથી

નોંધ : (1) ઉપરોક્ત સૂચિત મૂલ્યાંકનની પ્રવૃત્તિઓ પૈકી 50 ગુણનું જ મૂલ્યાંકન કરવું. (2) શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમના હાર્દરૂપ વિષય(Core Subject)માં કે પ્રશિક્ષણાર્થીના મુખ્ય/ગૌણ વિષયના પદ્ધતિશાસ્ત્ર વિષયમાં પાઠ ન આપી શકવાના સંજોગોમાં હાર્દરૂપ વિષય(Core Subject)માં કે મુખ્ય/ગૌણ વિષયમાં જ 10 (દસ) પાઠ પૂરા કરવાના રહેશે.

આચાર્યશ્રીનાં સહી/સિક્કો

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	મૌખિક (25 ગુણ)
External Assessment	-	પ્રાયોગિક (25 ગુણ)

એમ.એડ. : સત્ર-3

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર અને વૈકલ્પિક પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED301	શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં નવીનીકરણ અને સંશોધન Innovations and Research in Teacher Education	60	(40)	100	4
	MED302	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-2 Methodology of Educational Research-2	60	(40)	100	4
Elective (Any Two)	MED303	પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ Foundational and Preparatory Stage of School Education	60	(40)	100	4
	MED304	ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ Middle and Secondary Stage of School Education				
	MED305	ઉચ્ચ શિક્ષણ Higher Education				
કુલ			240	(160)	400	16
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED306	સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા Review of Related Literature	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED307	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-3 Craft-Cum-Community life-3		(25)	25	1
Teacher Training Experience	MED308	ઈન્ટર્નશિપ-2 : શિક્ષક પ્રશિક્ષણ/શૈક્ષણિક સંશોધન અને નિયમનની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ Internship-2 : 2 Weeks in Institutions of Teacher Education/Educational Research and Regulation	25	(25)	50	2
કુલ			25	(75)	100	4
સત્ર-3 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			265	(235)	500	20

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED301	શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં નવીનીકરણ અને સંશોધન	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણનું ઔચિત્ય તેમજ નવીન પ્રવાહો વિશેની સમજ દર્શાવે છે.
2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના ક્ષેત્રના પડકારો, NEP-2020 ની ભૂમિકા તેમજ શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં NCTE ની ભૂમિકા વિશે સમજાવે છે.
3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણનામાં સંશોધનની પૃષ્ઠભૂમિ, પદ્ધતિશાસ્ત્ર સંબંધિત નવીન પ્રવાહો અને મહત્ત્વ વિશેની સમજ પ્રગટ કરે છે.
4. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંબંધી સંશોધનના નવીન ક્ષેત્રો, સંસ્થાઓ તેમજ સંશોધન નીતિશાસ્ત્ર પ્રત્યેની સભાનતા દર્શાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. શિક્ષક નૈપુણ્યનો અર્થ, તેમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણની ભૂમિકા અને અસરકરતાં વ્યક્તિગત તેમજ સંદર્ભગત પરિબલો સમજાવે.
2. ઈ-લર્નિંગ અને ડિજિટલ લિટરેસીની સંકલ્પના આપી શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં તેનું મહત્ત્વ વર્ણવે.
3. શિક્ષણમાં મૃદુ કૌશલ્યો (Soft-Skills) માટેના પ્રશિક્ષણ માટેના કાર્યક્રમો યોજે.
4. DLED, B.Ed., Integrated B.Ed. જેવાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણ માટેના ચાલતા કાર્યક્રમોનો પરિચય આપે.
5. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રના પડકારો સામે NEP-2020 પ્રમાણે શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમને ગુણવત્તા સભર બનાવવા માટેના ઉપાયો વર્ણવે.
6. NEP-2020 પ્રમાણે શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રે થયેલ માળખાગત પરિવર્તન તેમજ પ્રવેશ નીતિનો પરિચય આપે.
7. સંશોધન દ્વારા શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમને ગુણવત્તા સભર બનાવવાની યોજના તૈયાર કરે.
8. શૈક્ષણિક સંશોધનમાં ત્રિકોણીકરણ, અધિવિશ્લેષણ અને મિશ્ર પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરે.
9. સંશોધનમાં બહુવિષયક અભિગમનો અર્થ આપી અને મહત્ત્વ સમજાવે.
10. શૈક્ષણિક સંશોધન સાથે સંબંધિત સંસ્થાઓ - UGC, ICSSR, NCERT, GCERT ના કાર્યો જણાવે.
11. સંશોધનમાં સાહિત્ય ચોરીના દુષ્પરિણામ જણાવી તેને અટકાવવાના ઉપાયો વર્ણવે.
12. સંશોધન અહેવાલ પ્રકાશન સંબંધી નીતિશાસ્ત્રની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું મહત્ત્વ સમજાવે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. જૂથચર્ચા
3. સિમ્પોઝિયમ
4. સ્વાધ્યાય
5. કાર્યશાળા
6. ચર્ચાસભા
7. ક્ષેત્ર કાર્ય

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>શિક્ષક પ્રશિક્ષણનું ઔચિત્ય અને નવીન પ્રવાહ</p> <ol style="list-style-type: none">1. શિક્ષક નૈપુણ્ય: અર્થ અને તેમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણની ભૂમિકા2. શિક્ષક નૈપુણ્યને અસરકરતાં વ્યક્તિગત તેમજ સંદર્ભગત પરિબલો3. ઈ-લર્નિંગ: સંકલ્પના તેમજ શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં તેનું મહત્ત્વ4. ડિજિટલ લિટરેસીની સંકલ્પના તેમજ શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં તેનું મહત્ત્વ5. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં મૃદુ કૌશલ્યો (Soft-Skills): અર્થ, પ્રકાર અને પ્રશિક્ષણ માટેના કાર્યક્રમો/ઉપાયો	15 કલાક
2	<p>શિક્ષક-પ્રશિક્ષણનું વ્યવસ્થાપન અને NEP-2020</p> <ol style="list-style-type: none">1. NCTE: પરિચય અને કાર્ય2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ માટેના ચાલતા કાર્યક્રમોનો પરિચય (D.El.Ed, B.Ed., ITEP)3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રના પડકારો4. NEP-2020 પ્રમાણે શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમને ગુણવત્તા સભર બનાવવા માટેના ઉપાયો5. NEP-2020 પ્રમાણે શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રે થયેલ માળખાગત પરિવર્તન તેમજ પ્રવેશ નીતિ: પરિચય અને મહત્ત્વ	15 કલાક

3	<p>શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં સંશોધન:પૃષ્ઠભૂમિ, પદ્ધતિગત નવીન પ્રવાહો અને મહત્ત્વ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ભારતમાં શિક્ષણ- પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રે થયેલ સંશોધનોનો ઇતિહાસ 2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમને ગુણવત્તા સભર બનાવવામાં સંશોધનની ભૂમિકા 3. શૈક્ષણિક સંશોધનમાં મિશ્ર પદ્ધતિઓ: સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 4. શૈક્ષણિક સંશોધનમાં ત્રિકોણીકરણ: સંકલ્પના, અને મહત્ત્વ 5. શૈક્ષણિક સંશોધનમાં અધિવિશ્લેષણ પદ્ધતિ: સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 	15 કલાક
4	<p>શૈક્ષણિક સંશોધના નવીન ક્ષેત્રો, સંસ્થાઓ અને નીતિશાસ્ત્ર</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંબંધી સંશોધનના નવીન ક્ષેત્ર: પરિચય 2. સંશોધનમાં બહુવિષયક અભિગમ: અર્થ, અને મહત્ત્વ 3. શૈક્ષણિક સંશોધન સાથે સંબંધિત સંસ્થાઓ: પરિચય અને કાર્ય(UGC, ICSSR, NCERT, GCERT) 4. સંશોધનમાં સાહિત્ય ચોરી: અર્થ, દુષ્પરિણામ અને અટકાવાના ઉપાયો 5. સંશોધન અહેવાલ પ્રકાશન સંબંધી નીતિશાસ્ત્ર: સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. અંબાસણા, અનિલ (1982). શિક્ષણ ગણન, રાજકોટ : શિક્ષણ શાસ્ત્રભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
2. ઉચાટ, ડી.એ. (2001). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર .રાજકોટ: લેખક
3. ઉચાટ.ડી.એ.(2017).અધિવિશ્લેષણ: સંશોધનથી એક ડગલું આગળ, રાજકોટ:અમદાવાદ.
4. જી.સી.ઈ.આર.ટી. (1989). જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનો માર્ગદર્શક સૂચનો, ગાંધીનગર દ્વારા પ્રકાશિત.
5. જોષી, હરિપ્રસાદ (1998) માધ્યમિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમ, (NCTE દ્વારા સૂચિત) સિમ્પોઝિયમ પેપર : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી શિક્ષણ, અલીયાબાડા.
6. ત્રિવેદી આર.એસ. (1994). શિક્ષણ નવસંસ્કરણ : અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય ગાંધીરોડ
7. દવે જયેન્દ્ર અને પટેલ મોતીભાઈ (1992). ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ, અમદાવાદ: બી.એસ.શાહ
8. દવે પ્રવીણભાઈ આર. (2005). શિક્ષણ ક્ષેત્રે અને સી.ઈ.ટી.ની ભુમિકા, અમદાવાદ, અચલા, સામયિક અંક-મે
9. પંચાલ મોહનભાઈ અને પંચાલ ધર્મિષ્ઠા (1998) શિક્ષક સજ્જતાની દિશામં અમદાવાદ, નવભારત સાહિત્ય મંદિર.
10. પટેલ મોતીભાઈ (1992). શિક્ષણ પંચોની એક ઝલક, અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
11. પાઠક અરૂણભાઈ અને અન્ય. (2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રણાલીનો વિકાસ, અમદાવાદ, વારિષેણ પ્રકાશન.
12. મૈયાણી જે.પી. (2004). ગુણવત્તા કેન્દ્રી શિક્ષક પ્રશિક્ષણ, ભાવનગર : સંપાદન, શિક્ષણ શાસ્ત્રભવન, ભાવનગર યુનિવર્સિટી અને શ્રીમતી એલ.એલ. કાકડીયા બી.એડ. કોલેજ.
13. મોદી બી.એમ. અને પંડ્યા જે.એન. (2003). વિકાસમાન ભારતીય સમાજમાં શિક્ષક, અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન.
14. Apple, M.W. (2001). Markets, Standards, teaching and teacher education. Journal of Teacher Education, 52, 182-196.
15. Cochran-smith, M. (2002) Editorial : Reporting on teacher quality : The Politics of politics. Journal of Teacher Education, 53-379-382.
16. Huberman M. (1995). Networks that Alter Teaching : Concept qualizaion exchanges and experiments. Teacher and Teaching. Vol. NO. 2, PP 193-211.
17. National Education Policy-2020. Ministry of Education .New Delhi.
https://www.mhrd.gov.in/sites/upload_files/mhrd/files/NEP_final_HINDI_0.pdf સે પ્રાપ્ત.
18. NCTE. (1995). Different Modes of Education Used for Teacher Preparation in India : New Delhi.
19. Razzik T.A. (1972) systems approach to teacher training and curriculum development : Paris, UNESCO.
20. Sharma B.M. (1997). Teacher training and educational research : New Delhi, Commonwealth.
21. Shrivastav G.N.P. (2000) Management of teacher education : New Delhi, Concept.
22. Wentz,F.H.(2012).Soft Skills Training: A Workbook to Develop Skills for Employment.United States:Createspace Independent Pub.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED302	શૈક્ષણિક સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-2	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. સંશોધનની વિવિધ પદ્ધતિઓ સમજે અને તેનો ઉપયોગ કરે.
2. માહિતી વિશ્લેષણની સંકલ્પના સમજે.
3. માહિતી વિશ્લેષણની આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓનો ઉપયોગ કરે.
4. માહિતી વિશ્લેષણમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ કરે.
5. સંશોધન અહેવાલ દ્વારા લખવાનાં અને અર્થઘટનનાં કૌશલ્ય સિદ્ધ કરે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. ચોક્કસ સંશોધન સમસ્યા માટે સંશોધન પદ્ધતિ સૂચવે છે.
2. સંશોધન અંતર્ગત પ્રાપ્ત માહિતીનું વિશ્લેષણ કરે છે.
3. માહિતી વિશ્લેષણના કાર્યમાં કમ્પ્યુટરના ઉપયોજનની ક્ષમતા ધરાવે છે.
4. હાથ ધરેલ સંશોધનનો અહેવાલ તૈયાર કરે છે.
5. સંશોધન અહેવાલ ને મૂલવવાનું કૌશલ્ય ધરાવે છે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. સિમ્પોઝિયમ
3. પરિસંવાદ
4. પેનલચર્ચા
5. કાર્યશાળા
6. જૂથચર્ચા
7. નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય
8. જૂથ અધ્યાપન
9. ક્ષેત્ર કાર્ય

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>સંશોધનની પદ્ધતિઓ</p> <p>(અ) ઐતિહાસિક સંશોધનની પદ્ધતિ : સંકલ્પના, સોપાનો અને મર્યાદાઓ</p> <p>(બ) વર્ણાત્મક સંશોધનો: સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ અને મર્યાદાઓ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ: સર્વેક્ષણના પ્રકારો, અર્થ અને મહત્ત્વ 2. વિકાસાત્મક અભ્યાસો: સળંગ વિકાસ અને એક સમયી વિકાસ 3. આંતર સંબંધાત્મક અભ્યાસો: વ્યક્તિ અભ્યાસ, કારણતુલનાત્મક અભ્યાસ 4. વિષયવસ્તુ પૃથક્કરણ પદ્ધતિ: સંકલ્પના અને સોપાનો 5. ગુણાત્મક સંશોધનો: સંકલ્પના, ગુણાત્મક અને સંખ્યાત્મક સંશોધનોની તુલના, ગુણાત્મક સંશોધનોની પદ્ધતિઓ અને માહિતી પૃથક્કરણ <p>(ક) પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સંકલ્પના, સોપાનો, ગુંથણી અને મર્યાદાઓ 2. આંતરિક અને બાહ્ય યથાર્થતા પર અસર કરતાં પરિબળો 3. વિવિધ પ્રાયોગિક યોજનાઓ 	15 કલાક
2	<p>માહિતીની માવજત</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. માહિતીનું વર્ગીકરણ : વર્ણનાત્મક અને સંખ્યાત્મક માહિતી 2. માહિતીની માપ કક્ષાઓ : ઓળખ માપ, કમમાપ, અંતરાલ માપ અને ગુણોત્તર માપ અને આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ વચ્ચેના સંબંધોનું પ્રસ્થાપન 3. માહિતીની સારણી અને આલેખમાં માહિતીની રજૂઆત 4. માહિતી પૃથક્કરણમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિ પસંદગીનાં ધોરણો 5. માહિતીનું અર્થઘટન, તારણો અને સંશોધન ફલિતાર્થો 	15 કલાક

3	<p>આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓનો પરિચય</p> <p>માહિતી પૃથક્કરણની કેટલીક સંકલ્પના(ઉપયોગ, મર્યાદા અને અર્થઘટન)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સમઘારણ વકરેખાના ગુણધર્મો, ઉપયોગ અને ખામીઓ (વિરૂપતા અને કકુદતા) 2. માહિતી પૃથક્કરણ : વર્ણનાત્મક અને અનુમાનાત્મક 3. વર્ણનાત્મક આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ: (ગણતરીઓ વિના) (1) મધ્યવર્તિ સ્થિતિનાં માપ (2) પ્રસારનાં માપ (3) સહસંબંધાક (4) પ્રતિશતકમાંક 4. અનુમાનાત્મક આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ: (ગણતરીઓ વિના) અપ્રાયલીય કસોટીઓ : 1 કાઈવર્ગ 2. મધ્યસ્થ કસોટી, પ્રાયલીય કસોટીઓ : 1. ટી-કસોટી 2. ચેફ કસોટી 5. સાર્થકતાની કક્ષાઓ, એકપુચ્છી અને દ્વિપુચ્છી કસોટી, આલ્ફા-ભૂલ અને બીટા-ભૂલની સંકલ્પના અને ઉપયોગ 6. સંશોધનનાં વિવિધ સોપાનોમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ 7. માહિતી પૃથક્કરણ માટે સોફ્ટવેરની સમજ અને ઉપયોગ (EXCEL, Open stat) 	15 કલાક
4	<p>સંશોધન અહેવાલ લેખન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સંશોધન અહેવાલનું મળખું : પ્રારંભિક સાહિત્ય, વિષયવસ્તુ અને સંદર્ભ સાહિત્ય 2. સંશોધન અહેવાલમાં જરૂરી બાબતો : રજૂઆતની શૈલી, ટાઈપિંગ, હાંસિયા, પાદનોંધ, સંદર્ભસૂચિ, તાંત્રિક બાબતો, અવતરણો, સારણીઓ, આકૃતિઓ, આલેખો અને અનુપૂર્તિઓ, APA શૈલીનો સામાન્ય પરિચય 3. સંશોધન અહેવાલનાં પ્રકરણ: સમસ્યા કથન અને શબ્દોની વ્યાખ્યા, સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા, સંશોધન યોજના, માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન, સારાંશ, તારણો અને ભલામણો 4. અહેવાલ લેખન દરમિયાન થતિ ભૂલો 5. સંશોધન અહેવાલનાં મૂલ્યાંકનનાં પાસાં 6. સંશોધન સારાંશ 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

- ઉચાટ, ડી.એ. (2001). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર .રાજકોટ: લેખક
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને કે.જી.દેસાઈ (1985). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ (પાંચમી આવૃત્તિ) અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, દીપિકા (2006). શૈક્ષણિક સંશોધન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને મનુભાઈ ડી. ત્રિવેદી. (1982). શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
- પટેલ, આર. એસ. (2008). શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : જય પ્રકાશન
- પારેખ, બી.યુ. અને મનુભાઈ ત્રિવેદી. (1989). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર (ચોથી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- પટેલ, મોહનભાઈ કે. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન- સંશોધન ઉપકરણ. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
- પટેલ, આર.એસ. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન-સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા. અમદાવાદ : ગૂજરાત યુનિવર્સિટી
- દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. હરિભાઈ જી. દેસાઈ. (1978) મનોવૈજ્ઞાનિક માપન (બીજી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- ત્રિવેદી, અભય. (1986). બિનપ્રાયલીય આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ-ગૂજરાત રાજ્ય.
- પારેખ, સુરેશ સી. અને એસ.કે.દીક્ષીત. (1995). મનોવૈજ્ઞાનિક સંશોધનોમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ. જૂનાગઢ : ચંપા પ્રકાશન.
- શાહ, વિમળ પી. (1990). સંશોધન ડિઝાઈન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, રિખભાઈ સંશોધનનું આયોજન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
- જોષી, હરિપ્રાસદ ઓ. (1985). સંશોધન અહેવાલની લેખન ભૂતો. રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.
- પટેલ આર.એસ. (2010). સંશોધનના પાયાની સંકલ્પનાઓ (સંશોધન હાથપોથી). અમદાવાદ : જય પબ્લિકેશન.
- સુખિયા, एस.पी.ओर मेहरोत्रा, महरोत्रा.(1994) शैक्षिक अनुसंधान के मूल तत्त्व. आगरा: विनोद पुस्तक मंदिर.
- Best J. W. (2010). Research in Education (13th Ed.). New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.
- Borg. W. R. and Gall, M. D. (1983) Educational research-An Introduction. (4th Ed.). New York : Longman Ins.
- Shrivastava. (1994). Advanced research Methodology. New Delhi :GNP, Radha Publications.
- Sindhu, K. S. (1996). Methodology of Research in Education (7th Ed.). New Delhi : Sterling Publishers Pvt Ltd.
- Banerjee,N.P. (1993). Strategies of Educational Research. Ambala Cantt.: The Associated Publishers.
- S. P. Sukhia., Mehrotra, & Mehrotra. (1966). Elements of Educational research. (2nd Ed.). New Delhi : Allied Publishers Pvt. Ltd.
- Koul Lokesh. (1984). Methodology of Educational research. New Delhi : Vani Educational Books.
- Kerlinger, F. N. (1996). Foundation of Behavioural Research, a conceptual Approach. New Delhi : Surjeet Publications.
- Garrett, H. E. (1981). Statistics in Psychology and Education. Bombay : Allied Pacific Pvt Ltd.
- Guilford, J. P. (1965). Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York :Mc Graw Hill Co.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED303	પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ	Optional
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની વિભાવના, સંદર્ભ અને ઐતિહાસિક વિકાસને સમજે.
2. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણનું માળખું સમજે અને તેનું વિશ્લેષણ કરે.
3. શિક્ષણશાસ્ત્રમાં પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણનું રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું અને પદ્ધતિશાસ્ત્રનું મૂલ્યાંકન કરે.
4. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણ વિકાસની જરૂરિયાતો, સહાયક પ્રણાલીઓ અને શિક્ષક સશક્તિકરણ માટે નિર્ણાયક ક્ષેત્રોની સમીક્ષાઓ કરે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની વિભાવના સમજાવે છે.
2. ભારતમાં પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો, લાક્ષણિકતાઓ અને માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોનું વર્ણન કરે છે.
3. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરે શિક્ષણનીતિનો પરિપ્રેક્ષ્ય સમજાવે છે.
4. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની યોજનાઓ અને સંસ્થાઓનો પરિચય આપે છે.
5. સમગ્ર શિક્ષા અભિયાનનો પરિચય આપે છે.
6. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની સંસ્થાઓનો પરિચય આપે છે.
7. રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફેમવર્કની પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની ભલામણો રજૂ કરે છે.
8. શિક્ષણશાસ્ત્ર અને શિક્ષણશાસ્ત્રના અભિગમોના સિદ્ધાંતો સમજાવે છે.
9. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરે શિક્ષકોની ભરતી, કુશળતા અને વ્યાવસાયિક વિકાસની ક્રમિક રજૂઆત કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. અવલોકન
3. પરિસંવાદ
4. સ્વાધ્યાય
5. સિમ્પોઝિયમ
6. કાર્યશાળા
7. પેનલ ચર્ચા
8. સ્વઅધ્યયન
9. નિદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની વિભાવના, સંદર્ભ અને ઐતિહાસિક વિકાસ	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 2. ભારત અને વિશ્વમાં પ્રારંભિક શિક્ષણ પહેલાં બાળપણની સંભાળ અને શિક્ષણનો વિકાસ, ભારતમાં પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણ : ઉદ્દેશ્યો, લાક્ષણિકતાઓ અને માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો 3. ભારતમાં સ્વતંત્રતા પહેલાં અને પછીના યુગમાં પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરના શિક્ષણની ઐતિહાસિક ઝાંખી 4. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરે શિક્ષણનીતિનો પરિપ્રેક્ષ્ય : નેશનલ પોલિસી ઓફ એજ્યુકેશન, 1986 (NPE-1986), નેશનલ અર્લી ચાઇલ્ડહુડ કેર એન્ડ એજ્યુકેશન (ECCE) પોલિસી (2013) અને NEP (2020))માં પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરના શિક્ષણની ભલામણો 	
2	પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણનું માળખું	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની યોજનાઓ અને સંસ્થાઓનો પરિચય : ઓપરેશન બ્લેકબોર્ડની લાક્ષણિકતાઓ અને અસર, જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણ કાર્યક્રમ (DPEP), સંકલિત બાળ વિકાસ સેવાઓ (ICDS) યોજના, પોષણ સહાય માટે રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ (મિડ-ડે-મીલ), રાષ્ટ્ર કક્ષાએ કન્યાઓના પ્રાથમિક શિક્ષણ માટેનો કાર્યક્રમ(NPEGEL) 2. સમગ્ર શિક્ષા અભિયાનના ઉદ્દેશ્યો, સશક્તિકરણ અને સાર્વત્રિકરણમાં તેની ભૂમિકા 	

	<p>3. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણના સંચાલન અને વહીવટ માટેની નિયમનકારી સંસ્થાઓ : શિક્ષણ મંત્રાલય, NCERT, GCERT અને DIET ની ભૂમિકા</p> <p>4. પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક શિક્ષણની સંસ્થાઓનો પરિચય અને કાર્યો : આંગણવાડીઓ, બાલવાડીઓ, અને બાલમંદિરો (પૂર્વ પ્રાથમિક શાળાઓ)</p>	
3	<p>રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફ્રેમવર્ક અને શિક્ષણશાસ્ત્ર</p> <p>1. રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફ્રેમવર્ક (NCF, 2009) : પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરના શિક્ષણ માટેની મુખ્ય ભલામણો, પ્રિ-સ્કૂલ અભ્યાસક્રમ (NCERT, 2019) : વિઝન, પ્રારંભિક શિક્ષણ, અભ્યાસક્રમ અને શિક્ષણ પર્યાવરણ સંબંધિત ચિંતાઓ</p> <p>2. પૂર્વ પ્રાથમિક સ્તર માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફ્રેમવર્ક(2022) : ઉદ્દેશ્યો, સિદ્ધાંતો તેમ જ સાક્ષરતા અને સંખ્યા, સાક્ષરતા અને ભાષા શિક્ષણ માટેનો અભિગમ</p> <p>3. શિક્ષણશાસ્ત્ર અને શિક્ષણશાસ્ત્રના અભિગમોના સિદ્ધાંતો : થીમ આધારિત અભિગમ, નાટક આધારિત અભિગમ, પ્રવૃત્તિ આધારિત અભિગમ, પ્રોજેક્ટ આધારિત અભિગમ, એકીકૃત અભિગમની વ્યૂહરચના</p> <p>4. મૂલ્યાંકન : પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરે મૂલ્યાંકનના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો, પદ્ધતિઓ, સાધનો, દસ્તાવેજીકરણ અને સંચાર</p>	15 કલાક
4	<p>પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરે બાળકનો વિકાસ અને સંબંધિત સંકલ્પનાઓ</p> <p>1. બાળકનો શારીરિક, મનોશારીરિક, સંવેદનાત્મક અને ભાષાકીય વિકાસ : સંકલ્પના અને લાક્ષણિકતાઓ</p> <p>2. દિવ્યાંગ બાળકો : સંકલ્પના, કારણો અને શિક્ષણ સમયે ધ્યાન રાખવાની બાબતો</p> <p>3. દિવ્યાંગ બાળકોને અનુકૂળ શાળાની લાક્ષણિકતાઓ</p> <p>4. શિક્ષકોની તૈયારીઓ : પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રારંભિક સ્તરે શિક્ષકોની ભરતી, કુશળતા અને વ્યાવસાયિક વિકાસ</p>	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. Aggarwal, J.C. (2010). Development of Education System in India. New Delhi: Shipra Publications.
2. Bhatnagar, S. (1982). Indian Education today and tomorrow. Meerut U.P.
3. Govt. of India. (1986/1992). National Policy of Education, 1992 Modification and their POA's. MHRD, Dept. of Education
4. Govt. of India (2022). National Curriculum Framework for Foundational Stage (NCFFS) document
5. Guidelines for Preschool Education, National Council of Educational Research and Training, 2020
6. National Education Policy, 2020, Ministry of Education, India
7. International publishing house. Govt. of India (1996). Indian Education Commission (1964-66) Report. New Delhi.
8. Preschool Curriculum, National Council of Educational Research and Training, 2019.
9. Sharma, S. (2013). What is RTE? Department of Elementary Education. New Delhi: NCERT.
10. દવે, જયેન્દ્ર પટેલ મોતીભાઈ (1992). (પાંચમી આવૃત્તિ) : ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
11. દેસાઈ, ધનવંત (1964). ભારતીય શિક્ષણ વર્તમાન પ્રશ્નો : અમદાવાદ : એ.આર.શેઠની કંપની
12. દેસાઈ, ધનવંત (1973). કેળવણીનું નવનિર્માણ કોઠારી શિક્ષણ પંચની ભલામણો : અમદાવાદ : એ. આર. શેઠની કંપની.
13. દેસાઈ, ધનવંત (1969). અર્વાચીન ભારતીય કેળવણીનો વિકાસ : વડોદરા : મ.સ. યુનિવર્સિટી
14. પાઠક, અને શુક્લ (2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રણાલીનો વિકાસ, અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન
15. કસ્વેકર, આરતી અને પટેલ વિનુભાઈ (2003). તારુણ્ય શિક્ષણ અને પ્રજનન સ્વાસ્થ્ય અમદાવાદ, સ્વાસ્થ્ય સેવા ટ્રસ્ટ પ્રકાશન.
16. શેઠ, શાંતિભાઈ અને રાવલ આર.સી. (2002). પ્રત્યાયન અભ્યાસક્રમ વિશેષાંક, ગાંધીનગર, ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ
17. પટેલ, મોતીભાઈ (2005). શિક્ષણના સામ્પ્રત પ્રવાહો અને શિક્ષણની અસ્મિતા, અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
18. પટેલ, મોતીભાઈ (2003). ભારતીય શિક્ષણનો ઇતિહાસ : એક ઝલક. અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
19. પટેલ, મોતીભાઈ (2009). કેળવણીનો કોયડો. અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
20. પટેલ, મોતીભાઈ (2009). શિક્ષણના પ્રવાહો. અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
21. પટેલ, મોતીભાઈ (2009) વિદ્યાની વ્યથા કથા. અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
22. અલતેકર, એ.એસ. (1965). પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ, અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન
23. ભાલ, જે.ડી. (1997). બીજી આવૃત્તિ) ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા, અમદાવાદ યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
24. તોમર, લજ્જારામ (1984) ભારતીય શિક્ષણના મૂળતત્વો, અમદાવાદ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સંસ્કાર ગુર્જરી
25. મિશ્રા, રામેશ્વર (1999) ભારતીય શિક્ષાકે લક્ષ્ય, નડદ દિલ્લી, એન.સી.ટી.ઈ.
26. Mohanty J. (1992) Current issues in Education, New Delhi, Cosmo Publication.
27. UNESCO (2006): Teachers and Educational Quality : Monitoring Global Needs for 2015. UNESCO Publication. Montreal.
28. National Curriculum Framework (NCF)-2005 NCERT, New Delhi.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED304	ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરનું શાલેય શિક્ષણ	Optional
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની વિભાવના, સંદર્ભ અને ઐતિહાસિક વિકાસને સમજે.
2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણના માળખાને સમજી તેનું વિશ્લેષણ કરે.
3. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમનું માળખું અને શિક્ષણશાસ્ત્રનું મૂલ્યાંકન કરે.
4. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની ગુણવત્તા સુનિશ્ચિત કરવામાં શિક્ષકના ભૂમિકાની સમીક્ષા અને મૂલ્યાંકન કરે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની સંકલ્પના સમજાવે છે.
2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો અને લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવે છે.
3. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણનો ઐતિહાસિક પરિપ્રેક્ષ્યનો ખ્યાલ આપે છે.
4. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણનું સંસ્થાકીય માળખું સમજાવે છે.
5. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની નિયમનકારી સંસ્થાઓ અને વિવિધ માધ્યમિક શાળા બોર્ડનો પરિચય આપે છે.
6. શાળા શિક્ષણ માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફ્રેમવર્ક (2023) ની મુખ્ય ભલામણો સમજાવે છે.
7. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ માટેની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાનો ખ્યાલ આપે છે.
8. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરે શિક્ષણશાસ્ત્ર અને શિક્ષણશાસ્ત્રના અભિગમોના સિદ્ધાંતો સમજાવે છે.
9. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરે શિક્ષકોની ભરતી, કુશળતા અને વ્યાવસાયિક વિકાસની ક્રમિક રજૂઆત કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. અવલોકન
2. પરિસંવાદ
3. નિદર્શન
4. સિમ્પોઝિયમ
5. કાર્યશાળા
6. જૂથઅધ્યાપન
7. પેનલ ચર્ચા

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની વિભાવના, સંદર્ભ અને ઐતિહાસિક વિકાસ	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none">1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની સંકલ્પના2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યો, સ્વરૂપ અને લાક્ષણિકતાઓ અને કાર્યો3. આઝાદી પછી : મુદલિયાર કમિશન, કોઠારી કમિશન અને નોલેજ કમિશનની ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની ભલામણો4. રાષ્ટ્રીય નીતિ (1986) અને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (2020)ના પરિપ્રેક્ષ્યમાં ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણનો અભ્યાસક્રમ, શિક્ષણશાસ્ત્ર, શાસન અને સાર્વત્રિકરણ અંગેની ભલામણો	
2	ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણનું માળખું	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none">1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણનું સંસ્થાકીય માળખું : કેન્દ્રીય, રાજ્ય અને સ્થાનિક સ્તરે2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની નિયમનકારી સંસ્થાઓ અને તેનાં કાર્યો : નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ એજ્યુકેશનલ રિસર્ચ એન્ડ ટ્રેનિંગ(NCER), સ્ટેટ કાઉન્સિલ ઓફ એજ્યુકેશનલ રિસર્ચ એન્ડ ટ્રેનિંગ(SCERT), નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ ઓપન સ્કૂલિંગ(NIOS), કેન્દ્રીય વિદ્યાલય સંગઠન, નવોદય વિદ્યાલય સમિતિ3. માધ્યમિક શાળા બોર્ડ : સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન, કાઉન્સિલ ફોર ધી ઇન્ડિયન સ્કૂલ સર્ટિફિકેટ એક્ઝામિનેશન, સ્ટેટ બોર્ડ્સ ઓફ એજ્યુકેશન	

	4. શાળા સંચાલનના પ્રકારો અને શાળા સંચાલનમાં સામેલ વિવિધ સંસ્થાઓની ભૂમિકા	
3	રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફેમવર્ક અને શિક્ષણશાસ્ત્ર	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. માધ્યમિક શિક્ષણનું રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફેમવર્ક (2005) પ્રસ્તુતા અને નિસ્ખત 2. શાળા શિક્ષણ માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફેમવર્ક (2023) ની મુખ્ય ભલામણો : શાળાના વિષયો, કોસ કટીંગ થીમ્સ, શાળા સંસ્કૃતિ અને મૂલ્યાંકન 3. માધ્યમિક શિક્ષણ માટે ઇકોસિસ્ટમ : શાળા સંસ્કૃતિ અને શિક્ષણ પર્યાવરણનો વિકાસ 4. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ માટે શિક્ષણ પદ્ધતિઓ, શિક્ષણશાસ્ત્ર અને મૂલ્યાંકન 	
4	શિક્ષક, શિક્ષક વિકાસ અને ગુણવત્તા	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરે શિક્ષક : શિક્ષકોની તાલીમ, ભરતી, ક્ષમતાઓ અને વ્યાવસાયિક વિકાસ 2. ગુણવત્તા અને સાર્વત્રિકરણ માટે શૈક્ષણિક પહેલ : સમગ્ર શિક્ષા અભિયાન (SSA), રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષા અભિયાન (RMSA) 3. માધ્યમિક શાળાઓમાં ગુણવત્તાની ખાતરી : ગુણવત્તા સૂચકાંકો, સંસાધનોનું સંચાલન અને ગુણવત્તા સુધારણા માટેની વ્યૂહરચના 4. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરે નોંધણી, પ્રવેશ, સ્થિરતા, ગુણવત્તા, વ્યાવસાયિક વિકાસના મુદ્દાઓને સંબોધિત કરવું 	

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

- References
- Aggarwal, J.C. (2010). Development of Education System in India. New Delhi: Shipra Publications.
- Chopra, R.K. (1993). Status of Teachers in India. New Delhi: NCERT.
- Dash, M. (2004). Education in India: Problems and Perspectives. New Delhi: Atlantic Publishers
- Govt. of India (1953). Report of Secondary Education Commission. New Delhi.
- Malhotra, P.L. (1986) School Education in India: Present Status and Future Needs. New Delhi: NCERT
- MHRD (1986). National Policy on Education
- MHRD (2014). "Rashtriya Madhyamik Shiksha Abhiyan". National Informatics Centre. New Delhi: Government of India.
- Vittachi, s and Raghvan, N. (Ed.). (2007). Alternative schooling in India, Sage Publishing.
- World Bank (2006). Secondary Education in India: Investing in the future.
- Human Development Unit, South Asia Region, World Bank, draft, April 2006.
- Zaidi, S.M.I.A. et. al. (2012). Secondary Education, Planning and Appraisal Manual. New Delhi: NUEPA.
- દવે, જયેન્દ્ર પટેલ મોતીભાઈ (1992). (પાંચમી આવૃત્તિ) : ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
- દેસાઈ, ધનવંત (1964). ભારતીય શિક્ષણ વર્તમાન પ્રશ્નો : અમદાવાદ : એ.આર.શેઠની કંપની
- દેસાઈ, ધનવંત (1973). કેળવણીનું નવનિર્માણ કોઠારી શિક્ષણ પંચની ભલામણો : અમદાવાદ : એ. આર. શેઠની કંપની.
- દેસાઈ, ધનવંત (1969). અર્વાચીન ભારતીય કેળવણીનો વિકાસ : વડોદરા : મ.સ. યુનિવર્સિટી
- પાઠક, અને શુક્લ (2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રણાલીનો વિકાસ, અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન
- કસ્વેકર, આરતી અને પટેલ વિનુભાઈ (2003). તારુણ્ય શિક્ષણ અને પ્રજનન સ્વાસ્થ્ય અમદાવાદ, સ્વાસ્થ્ય સેવા ટ્રસ્ટ પ્રકાશન.
- શેઠ, શાંતિભાઈ અને રાવલ આર.સી. (2002). પ્રત્યાયન અભ્યાસક્રમ વિશેષાંક, ગાંધીનગર, ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ
- પટેલ, મોતીભાઈ (2005). શિક્ષણના સામ્પ્રત પ્રવાહો અને શિક્ષણની અસ્મિતા, અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
- પટેલ, મોતીભાઈ (2003). ભારતીય શિક્ષણનો ઇતિહાસ : એક ઝલક. અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
- પટેલ, મોતીભાઈ (2009). કેળવણીનો કોયડો. અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.

23. પટેલ,મોતીભાઈ (2009). શિક્ષણના પ્રવાહો. અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
24. પટેલ, મોતીભાઈ (2009) વિદ્યાની વ્યથા કથા. અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
25. અલતેકર, એ.એસ. (1965). પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ, અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન
26. ભાલ, જે.ડી. (1997). બીજી આવૃત્તિ) ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા, અમદાવાદ યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
27. તોમર, લજ્જારામ (1984) ભારતીય શિક્ષણના મૂળતત્વો, અમદાવાદ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સંસ્કાર ગુર્જરી
28. મિશ્રા, રામેશ્વર (1999) ભારતીય શિક્ષાકે લક્ષ્ય, નઈ દિલ્લી, એન.સી.ટી.ઈ.
29. Mohanty J. (1992) Current issues in Education, New Delhi, Cosmo Publication.
30. UNESCO (2006): Teachers and Educational Quality : Monitoring Global Needs for 2015. UNESCO Publication. Montreal.
31. National Curriculum Framework (NCF)-2005 NCERT, New Delhi.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED305	ઉચ્ચ શિક્ષણ	Optional
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEO's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. ઉચ્ચ શિક્ષણની વિભાવના, સંદર્ભ અને ઐતિહાસિક વિકાસને સમજે.
2. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણનું માળખું સમજી તેનું વિશ્લેષણ કરે.
3. ઉચ્ચ શિક્ષણમાં અંડરગ્રેજ્યુએટ પ્રોગ્રામ્સ અને સંબંધિત નીતિઓ માટે ઉચ્ચ શિક્ષણ લાયકાત ફેમવર્ક, અભ્યાસક્રમ અને ક્રેડિટ ફેમવર્કની સમજ મેળવે.
4. ઉચ્ચ શિક્ષણમાં પડકારો, વલણો અને નવીનતાની સમીક્ષા કરે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. ઉચ્ચ શિક્ષણની વિભાવના, ધ્યેય, અને કાર્યક્ષેત્ર સંબંધિત જાણકારી આપે.
2. સ્વતંત્રતાપૂર્વ ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની વિકાસયાત્રાનો પરિચય અને પ્રમુખ સંસ્થાઓ વિશે કહે.
3. યુનિવર્સિટી શિક્ષણ આયોગ (1948-49), શિક્ષણ આયોગ (1964-66), શિક્ષણ પરની રાષ્ટ્રીય નીતિ 1986 અને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 નો પરિચય અને મહત્ત્વપૂર્ણ ભલામણો સમજાવે.
4. રાષ્ટ્રીય અને વૈશ્વિક સમસ્યાઓના સંદર્ભમાં ઉચ્ચ શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો વર્ણવે.
5. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણમાં માળખાગત પરિવર્તન અને વિવિધ પ્રકારની યુનિવર્સિટીઓનો પરિચય આપે.
6. યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન (યુજીસી), રાષ્ટ્રીય મૂલ્યાંકન અને માન્યતા પરિષદ (એનએએસી), રાષ્ટ્રીય શિક્ષક પ્રશિક્ષણ પરિષદ (એનસીટીઈ), પુનર્વસન પરિષદ ભારત (RCA)નો પરિચય અને કાર્યો વિશે જણાવે.
7. ઉચ્ચ શિક્ષણના સંચાલન સંદર્ભે કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારની બંધારણીય જોગવાઈઓ, તેમ જ શિક્ષણ મંત્રાલય, ઉચ્ચ અને ટેકનિકલ શિક્ષણ વિભાગ, અને ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરેટની ભૂમિકાની સ્પષ્ટતા કરે.
8. યુનિવર્સિટીઓના પ્રશાસન સાથે સંબંધિત મહત્ત્વપૂર્ણ સંસ્થાઓ તથા પદાધિકારીઓનો પરિચય અને કાર્ય સમજાવે.
9. NEP 2020 માં આપેલ ઉચ્ચ શિક્ષણ માટેની મુખ્ય ભલામણો, સંસ્થાકીય પુનર્ગઠન, અને ઉચ્ચ શિક્ષણની નિયમનકારી પ્રણાલીમાં પરિવર્તન વિશે કહે.

10. નેશનલ હાયર એજ્યુકેશન ક્વાલિફિકેશન ફ્રેમવર્ક, નેશનલ વોકેશનલ એજ્યુકેશન ક્વોલિફિકેશન ફ્રેમવર્ક (NVEQF), અને નેશનલ સ્કિલ ક્વોલિફિકેશન ફ્રેમવર્ક (NSQF)નો પરિચય અને કાર્ય વર્ણવે.
11. ક્રેડિટ માળખું અને અભ્યાસક્રમનાં ઘટકો (વિદ્યાશાખાકીય/આંતરવિદ્યાશાખાકીય મુખ્ય વિષય; ગૌણ વિષય, કૌશલ્ય વૃદ્ધિ કોર્સ, મૂલ્ય સંવર્ધન કોર્સ, કેન્દ્રનિવાસ, સંશોધન પ્રકલ્પ/ લઘુ શોધપ્રબંધનો પરિચય અને મહત્ત્વ જણાવે.
12. એકેડેમિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ, મલ્ટીપલ એન્ટ્રી અને મલ્ટીપલ એક્ઝિટ, હોલિસ્ટિક અને મલ્ટિડિસિપ્લિનરી એજ્યુકેશનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરે.
13. વિસ્તરણ, સર્વસમાવેશકતા, ગુણવત્તા, નાણાં સંબંધિત, ઉચ્ચ શિક્ષણનું આંતરરાષ્ટ્રીયકરણ, વિશેની સમજ સ્પષ્ટ કરે.
14. પ્રધાનમંત્રી ઉચ્ચતર શિક્ષણ અભિયાન (PMUSA)નો પરિચય અને કાર્ય જણાવે.
15. નેશનલ રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન બિલ-2023, અને ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓને મલ્ટિડિસિપ્લિનરી સંસ્થાઓમાં રૂપાંતરિત કરવા માટેની UGC માર્ગદર્શિકાની સમજ આપે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. અવલોકન
3. નિદર્શન
4. પ્રોજેક્ટ
5. સિમ્પોઝિયમ
6. કાર્યશાળા
7. પરિસંવાદ
8. મુલાકાત

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>ઉચ્ચ શિક્ષણની વિભાવના, સંદર્ભ અને ઐતિહાસિક વિકાસ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ઉચ્ચ શિક્ષણ : સંકલ્પના, ધ્યેય અને કાર્યક્ષેત્ર 2. સ્વતંત્રતાપૂર્વ ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની વિકાસયાત્રા અને પ્રાચીન ભારતની પ્રમુખ સંસ્થાઓનો પરિચય 3. સ્વતંત્ર ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની નીતિઓનો પરિચય અને મહત્ત્વપૂર્ણ ભલામણો : યુનિવર્સિટી શિક્ષણ આયોગ (1948-49), શિક્ષણ આયોગ (1964-66), શિક્ષણ પરની રાષ્ટ્રીય નીતિ (1986), અને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 4. રાષ્ટ્રીય અને વૈશ્વિક સમસ્યાઓના સંદર્ભમાં ઉચ્ચ શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો 	15 કલાક
2	<p>ઉચ્ચ શિક્ષણનું માળખું અને સંબંધિત વિવિધ સંસ્થાઓનું કાર્ય</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણમાં માળખાગત પરિવર્તન અને વિવિધ પ્રકારની યુનિવર્સિટીઓનો પરિચય 2. ઉચ્ચ શિક્ષણની સર્વોચ્ચ સંસ્થાઓનો પરિચય અને કાર્ય : યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન (યુજીસી), રાષ્ટ્રીય મૂલ્યાંકન અને માન્યતા પરિષદ (એનએએસી), શિક્ષક પ્રશિક્ષણની વ્યાવસાયિક પરિષદો : રાષ્ટ્રીય શિક્ષક પ્રશિક્ષણ પરિષદ (એનસીટીઈ), ભારતીય પુનર્વસન પરિષદ (RCI) 3. ઉચ્ચ શિક્ષણના સંચાલન સંદર્ભે કેન્દ્ર અને ગુજરાત સરકારની બંધારણીય જોગવાઈઓ, તેમ જ શિક્ષણ મંત્રાલય, ઉચ્ચ અને ટેકનિકલ શિક્ષણ વિભાગ, અને ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરેટની ભૂમિકા 4. યુનિવર્સિટીઓના પ્રશાસન સાથે સંબંધિત મહત્ત્વપૂર્ણ સંસ્થાઓનો પરિચય અને કાર્ય : યુનિવર્સિટી બંધારણ, એક્ઝિક્યુટિવ કાઉન્સિલ, 	15 કલાક

	<p>એકેડેમિક કાઉન્સિલ, સેનેટ/ગવર્નિંગ કાઉન્સિલ, ફાઇનાન્સ કમિટી, બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝ</p> <p>5. યુનિવર્સિટીઓના પ્રશાસન સાથે સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ પદાધિકારીઓનો પરિચય અને કાર્ય : કુલાધિપતિ, કુલપતિ, રજિસ્ટ્રાર, ડીન, , ફાઇનાન્સ ઓફિસર, વિભાગીય અધ્યક્ષ, અને પ્રોફેસર</p>	
3	<p>NEP 2020 અને ઉચ્ચ શિક્ષણ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. NEP 2020 ની ઉચ્ચ શિક્ષણ માટેની મુખ્ય ભલામણો 2. નેશનલ હાયર એજ્યુકેશન ક્વાલિફિકેશન ફ્રેમવર્ક , નેશનલ વોકેશનલ એજ્યુકેશન ક્વોલિફિકેશન ફ્રેમવર્ક (NVEQF) (લાક્ષણિકતા, હેતુ, કાર્યક્ષેત્રના સંદર્ભે પરિચય) 3. અંડરગ્રેજ્યુએટ પ્રોગ્રામ માટે અભ્યાસક્રમ અને ક્રેડિટ ફ્રેમવર્ક : વિશેષતાઓ, ક્રેડિટ માળખું, અભ્યાસક્રમનાં ઘટકો (વિદ્યાશાખાકીય/આંતરવિદ્યાશાખાકીય મુખ્ય વિષય; ગૌણ વિષય, કૌશલ્ય વૃદ્ધિ કોર્સ , મૂલ્ય સંવર્ધન કોર્સ, કેન્દ્રનિવાસ, સંશોધન પ્રકલ્પ/લઘુ શોધપ્રબંધ) 4. નીતિ સંબંધિત જોગવાઈઓની સમજ : એકેડેમિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ, મલ્ટીપલ એન્ટ્રી અને મલ્ટીપલ એક્ઝિટ, હોલિસ્ટિક અને મલ્ટિડિસિપ્લિનરી એજ્યુકેશન (સંકલ્પના અને મહત્વના સંદર્ભમાં) 	15 કલાક
4	<p>શિક્ષક, શિક્ષક વિકાસ અને ગુણવત્તા</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. વિસ્તરણ, સર્વસમાવેશકતા, ગુણવત્તા અને નાણાં સંબંધિત બાબતો સાથે જોડાયેલ પ્રશ્નો 2. ઉચ્ચ શિક્ષણનું આંતરરાષ્ટ્રીયકરણ અને જાહેર-ખાનગી ભાગીદારી(Public Private partnership) : અર્થ અને મહત્વ 3. પ્રધાનમંત્રી ઉચ્ચતર શિક્ષણ અભિયાન (PM-USA): ઉદ્દેશ્ય અને કાર્ય. 4. નેશનલ રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન બિલ-2023 અને ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓને મલ્ટિડિસિપ્લિનરી સંસ્થાઓમાં રૂપાંતરિત કરવા માટેની UGC માર્ગદર્શિકાની સમજ 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

1. References
2. Dash, (2004) ; Education in India- Problems and Perspectives, Atlantic Publishers & Distributors, Rashtriya Printers, Delhi.
3. Govt. of India (1996). Indian Education Commission (1964-66) Report. New Delhi.
4. Govt. of India. (1986/1992). National Policy of Education, 1992 Modification and their POA's. MHRD, Dept. of Education Emerging Challenges in the Regional Context. New Delhi: Commonwealth.
5. Azad, J. L. (1984), Government Support for Higher Education and Research. New Delhi: NIEPA Concept.
6. Biteille, Andre (1995), Universities as Centres of Learning. Journal of Higher Education, 18 (3): 358-406.
7. MHRD (2020), National Education Policy 2020
8. Mathur S.S. (1970) Educational Administration and management, The Indian Publication Hill Am-bala, Contt-133301 : Part-II.
9. Mathur S.S (1990). The Education Planning in India. Bombay : Allied Publisher.
10. Less Bell & Howard Stevenson (2006): Education Policy: Process, Themes and Importance. Routledge.
11. Narayan, D. (2005): Local Governance without Capacity Building : Ten Years of Panchayat Raj. Economic and Political Weekly, June 25, pp. 2822.
12. Bush, Tony (1986): Theories of educational management. London: Harper & Row Publishers.
13. Bush, Tony & Less, Bell (2002): The principals & Practice of educational management. London: Paul Chapman Publishing.
14. Govt. of India – (1986/1992) National Policy of Education, 1992 Modification and their POA's MHRD, Dept. of Education.
15. દેસાઈ ધનવંત મ. (1976). શૈક્ષણિક પ્રશાસન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
16. પટેલ અને પંડ્યા (2009). શાળા વ્યવસ્થાપન અને પ્રવર્તમાન, ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ
17. પટેલ મોતીભાઈ અને દવે જયેન્દ્રભાઈ અને અન્ય (2003). શાળા પ્રબંધ, અમદાવાદ : બી. એસ. શાહ પ્રકાશન
18. મિશ્રા મંજુ (2007) વિદ્યાલય પ્રશાસન एवं स्वास्थ्य शिक्षा, नई दिल्ली, ओमेगट पब्लिशिंग हाउस
19. मिश्रा महेन्द्र (2007) शैक्षिक प्रबंध एवं विद्यालय संगठन, जयपुर युनिवर्सिटी बुक्स हाउस
20. गौतम मालवी (2007) विद्यालय प्रशासन, नई दिल्ली : वंधना पब्लिकेशन

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED306	સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાના હેતુઓનું વર્ણન કરે.
2. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાનાં સ્વરૂપોનો પરિચય આપે.
3. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાની યોજના તૈયાર કરે.
4. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાનાં સોપાનોનો વિનિયોગ કરે.
5. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાએનો અહેવાલ તૈયાર કરે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાના હેતુઓનું સ્પષ્ટીકરણ કરે.
2. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાના સોપાનોની ચર્ચા કરે.
3. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાનાં સ્વરૂપો વિશે સ્વાધ્યાય તૈયાર કરે.
4. પોતાના સંશોધનના સંદર્ભે સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાની યોજના તૈયાર કરે.
5. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા માટેના વિવિધ સ્ત્રોતોને ઓળખાવે.
6. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાના અહેવાલ લેખનમાં APA STYLE નું ઉપયોજન કરે.

Teaching Pedagogy

1. નિદર્શન
2. જૂથચર્ચા
3. સ્વઅધ્યયન
4. ચર્ચાસભા
5. કાર્યશાળા

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા <ol style="list-style-type: none">1. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાના હેતુઓનું સ્પષ્ટીકરણ કરે.2. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાનાં સ્વરૂપોનું સ્વઅધ્યયન કરી સમીક્ષાત્મક અહેવાલ તૈયાર કરે.3. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાનાં સોપાનો પર જૂથ ચર્ચા યોજે.4. પોતે હાથ ધરવાના સંશોધન સંદર્ભે સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા માટેની યોજના તૈયાર કરે.5. પોતે પસંદ કરેલ સંશોધન વિષય સંબંધિત પૂર્વે થયેલાં સંશોધનોની પ્રાપ્તિ માટેના સ્ત્રોતો વર્ણવે.6. પોતે પસંદ કરેલ સંશોધન વિષય સંબંધિત વેબ આધારિત સ્ત્રોતોનો ઉપયોગ કરે.7. પોતે પસંદ કરેલ સંશોધન વિષય સંબંધિત સૈદ્ધાંતિક સાહિત્યનું સ્વઅધ્યયન કરે અને સારાંશ તૈયાર કરી સમીક્ષા કરે.8. પોતે પસંદ કરેલ સંશોધન વિષય સંબંધિત પૂર્વે થયેલાં સંશોધનોનો સ્વઅધ્યયન કરે.9. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા કરવા માટેનાં જરૂરી કૌશલ્યોનો વિનિયોગ કરે અને પોતાનાં સંશોધન સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા કરી APA શૈલીમાં લેખિત અહેવાલ તૈયાર કરે.	30 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

References

- ઉચાટ, ડી.એ. (2001). *શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર*. રાજકોટ : લેખક.
- દેસાઈ, એચ.જી. અને કે.જી. દેસાઈ (1985). *સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ*. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને મનુભાઈ ડી. ત્રિવેદી. (1982). *શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા*, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
- પટેલ, આર. એસ. (2008). *શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ*. અમદાવાદ : જય પ્રકાશન.
- શાહ, ટીપિકા (2006). *શૈક્ષણિક સંશોધન* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, વિમળ પી. (1990). *સંશોધન ડિઝાઇન*. અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, રિખવભાઈ *સંશોધનનું આયોજન અને મૂલ્યાંકન*. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
- શુક્લ, સતીશ પ્રકાશ. (2014). *સંશોધન એક પરિચય*. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- શુક્લ, સતીશ પ્રકાશ. (2017). *સંશોધન પદ્ધતિ પાથેય (નૃત્તિય આવૃત્તિ)*. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- Best, J. W. (2010). *Research in Education* (13 Ed.). New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.
- Shrivastava, (1994). *Advanced research Methodology*. New Delhi :GNP, Radha Publications.
- Banerjee, N.P. (1993). *Strategies of Educational Research*. Ambala Cantt.: The Associated Publishers.
- Sukhia, S. P., Mehrotra, & Mehrotra. (1966). *Elements of Educational research*. (2nd Ed.). New Delhi :Allied Publishers Pvt. Ltd.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED307	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-3	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. યરવડા કાંતણ કૌશલ્યની તાલીમનું આયોજન અને સંચાલન કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
2. યરવડા કાંતણ કૌશલ્યની તાલીમમાં પોતાનું યોગદાન આપે છે.
3. સામુદાયિક જીવના અનુભવો મેળવે છે.
4. પોતાના જીવનમાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનો વિનિયોગ કરે છે.
5. પોતાના જીવનમાં સામુદાયિક જીવના અનુભવોનું અમલીકરણ કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. યરવડા કાંતણની તાલીમ આપવાનું આયોજન અને સંચાલન કરે છે.
2. યરવડા કાંતણની તાલીમનું સફળ સંચાલન કરે છે.
3. કાંતણની તાલીમનાં વ્યવસ્થાપનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો સમજાવે છે.
4. સામુદાયિક જીવના અનુભવોનું વર્ણન કરે છે.
5. શાળામાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. પ્રોજેક્ટ
2. સંવાદ
3. કાર્યશિબિર
4. નિદર્શન
5. જૂથચર્ચા
6. ચર્ચાસભા
7. કાર્યશાળા
8. ગ્રંથાલય કાર્ય
9. સ્વઅધ્યયન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>યરવડા કાંતણ અને કાંતણ કૌશલ્યની તાલીમનું વ્યવસ્થાપન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. કાંતણ સાથે કાંતણ કૌશલ્યની તાલીમનું આયોજન અને સંચાલન કરે 2. યરવડા રેંટિયાના ભાગોની ઓળખ, ગોઠવણી અને તેનાં જાળવણીની તાલીમનું આયોજન અને સંચાલન કરે 3. કાંતણ માટે જરૂરી સાધન-સામગ્રીની ઓળખ, ગોઠવણી અને તેનાં જાળવણીની તાલીમનું આયોજન અને સંચાલન કરે 4. કાંતણ દરમિયાનની યોગ્ય બેઠકની સ્થિતિ અને શરીરનાં અંગોનું હલનચલન સંબંધી તાલીમનું આયોજન અને સંચાલન કરે 5. કાંતેલ સૂતરના તાર ફાળકા પર ઉતારવા અને આંટી બનાવવાની તાલીમનું આયોજન અને સંચાલન કરે 6. કાંતણ માટે જરૂરી કાચોમાલ અને સાધનસામગ્રી સજ્જતા અંગેની તાલીમનું આયોજન અને સંચાલન કરે 7. કાંતણ કૌશલ્ય તાલીમનાં વ્યવસ્થાપનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 	18 કલાક
2	<p>સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ અને સમૂહજીવન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. વર્ગખંડ શિક્ષણમાં નિયમિતતા અને સહભાગિતા 2. વિભાગ દ્વારા આયોજિત સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : અભિમુખતા શિબિર, સમૂહસફાઈ, સ્વયંપાકી-સમૂહભોજન, વિશિષ્ટ દિવસોની ઉજવણી, સાહિત્યિક/સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો, વિવિધ સ્પર્ધાઓ, વર્ષાંત કાર્યક્રમ (શુભેચ્છા સમારંભ) વગેરે સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 3. વિભાગમાં સામુદાયિક જીવન : પરસ્પર સાથેનો જીવનવ્યવહાર, વિવિધ ટુકડીકાર્યોમાં સહભાગિતા, પ્રાર્થના-ભજન-ધૂન-ગીતગાન કૌશલ્ય 4. Mentor Group / હોમરૂમ(ઘરનો ઓરડો)જૂથની પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : જૂથની બેઠકોમાં નિયમિતતા, જૂથ દ્વારા આયોજિત રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ, પરસ્પરનાં કાર્યોમાં મદદ, જૂથના સભ્યો સાથેનો ઘરોબો વગેરે પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 5. રમત-ગમત, સ્વચ્છતા અને સ્વાસ્થ્ય સેવા, સમાજસેવા અને પર્યાવરણીય પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 	12 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક કાર્ય 1 – (15 ગુણ) પ્રાયોગિક કાર્ય 2 - (10 ગુણ)
External Assessment	-	-

References

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1990). કાંતણવિદ્યા. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1991). સમૂહજીવન - સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને તેનું મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

મહેતા, બબલભાઈ. (1970). સમૂહજીવનનો આચાર. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

પટેલ, મ.જો. (2003). પ્રાર્થના, કાંતણ, ખાદી, સફાઈ..... કુલપતિશ્રીના શબ્દોમાં. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર. વસ્ત્રવિદ્યા વિષયનાં ધોરણ-8 થી 12 નાં પાઠ્યપુસ્તકો.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-3	MED308	ઈન્ટર્નશિપ-2 શિક્ષક પ્રશિક્ષણ/શૈક્ષણિક સંશોધન અને નિયમનની સંસ્થાઓમાં 2 સપ્તાહ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 02 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થામાં અધ્યાપન કાર્ય કરવા માટેની ક્ષમતાનો અધ્યાપન કાર્યમાં પ્રત્યક્ષ રીતે વિનિયોગ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થામાં અધ્યાપન પદ્ધતિઓ / પ્રયુક્તિઓનો અધ્યાપન કાર્યમાં વિનિયોગ કરે છે.
3. સૈદ્ધાંતિક અને પ્રાયોગિક બાબતોનો સમન્વય કરી તાલીમ આપવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
4. અધ્યાપન, વ્યવસ્થાપન અને પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી પ્રત્યક્ષ રીતે તેનું અમલીકરણ કરવાની પ્રાયોગિક ક્ષમતાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant will learn

1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ/શૈક્ષણિક સંશોધન અને નિયમનની સંસ્થામાં અધ્યાપનઆ અને સંબંધિત અન્ય શૈક્ષણિક કાર્ય કરે છે.
2. અધ્યાપનની નૂતન પદ્ધતિઓ / પ્રયુક્તિઓનો શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓમાં ઉપયોગ કરે છે.
3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓના તાલીમાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપે છે.
4. તાલીમાર્થીઓના પ્રાયોગિક પાઠનું નિરીક્ષણ અને અવલોકન કરે છે.
5. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓમાં સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન અને સંચાલન કરે છે.
6. સંસ્થાનાં વહીવટી / વ્યવસ્થાપન કાર્યોમાં સહભાગી બને છે.
7. સંસ્થામાં સેવાકાલીન તાલીમી કાર્યક્રમોનું આયોજન અને સંચાલન કરે છે.

શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થા દ્વારા ઈન્ટર્નશિપ સંબંધી નીચેની મૂલ્યાંકન યોજનાના આધારે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે.

ક્રમ	મૂલ્યાંકનની પ્રવૃત્તિઓ	કુલ ગુણ	મેળવેલ ગુણ
1	શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમના હાર્દરૂપ વિષય(Core Subject)માં લઘુત્તમ 10(દસ) પાઠનું / પ્રશિક્ષણાર્થીના મુખ્ય/ગૌણ વિષયના પદ્ધતિશાસ્ત્ર વિષયમાં લઘુત્તમ 10(દસ) પાઠનું વ્યાખ્યાન નોંધ સાથે અધ્યાપન કાર્ય કરે.	10	
2	ઈન્ટર્નશિપની સંસ્થાના/ ઈન્ટર્નશિપ જૂથના પ્રશિક્ષણાર્થીએ આપેલ પાઠો પૈકી કોઈ પાંચ પાઠઆયોજનો પસંદ કરી અધ્યાપક / શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થી નિરીક્ષકનાં સૂચનો સંદર્ભે 200 શબ્દોમાં અહેવાલ/નોંધ તૈયાર કરે.	5	
3	પ્રાર્થના સંમેલનની પ્રવૃત્તિના આયોજન અને અમલીકરણમાં માર્ગદર્શક તરીકેની ભૂમિકા અદા કરે.	5	
4	નીચેના પૈકી કોઈ એક પુસ્તકની સમીક્ષા-નોંધ તૈયાર કરી પ્રાર્થના સંમેલનમાં રજૂઆત કરે. (1) બનગરવાડી, (2) તોતોયાન, (3) દિવાસ્વપ્ન, (4) નई तालीम की कहानी	5	
5	કોઈ એક વિષય પર લેખ તૈયાર કરી પ્રાર્થનાસભામાં વક્તવ્ય આપે.	5	
6	સંસ્થાની સહ-અભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન અને અમલીકરણમાં સહભાગિતા (1) સાહિત્યિક (2) સાંસ્કૃતિક (3) રમતગમત (4) પર્યાવરણીય (5) સ્વાસ્થ્ય અને શારીરિક શિક્ષણ વગેરે.	5	
7	સંસ્થાનાં વહીવટી / વ્યસ્થાપન કાર્યોમાં સહભાગિતા (1) વર્ગખંડ વ્યવસ્થાપન, (2) સભાખંડ વ્યવસ્થાપન, (3) પુસ્તકાલય વ્યવસ્થાપન, (4) પ્રયોગશાળા વ્યવસ્થાપન, (5) કાર્યાલય રેકર્ડ અને હાજરીપત્રકોની જાળવણી વગેરે.	5	
ક્રમાંક 8 થી 12 પૈકીની વૈકલ્પિક પ્રવૃત્તિઓમાંથી કોઈ પણ બે પ્રવૃત્તિઓનું જ મૂલ્યાંકન કરવું.			
8	શાળાના સાક્ષરી વિષયોના અધ્યાપન માટે ઈન્ટર્નશિપની સંસ્થાના/ ઈન્ટર્નશિપ જૂથના પ્રશિક્ષણાર્થીઓને 10 પાઠનું માર્ગદર્શન / નિરીક્ષણ કરે.	5	
9	સંસ્થામાં ચાલતી માર્ગદર્શન / પરામર્શનની પ્રવૃત્તિઓમાં સંસ્થાના અધ્યાપક/શિક્ષક સાથે સહભાગી બને.	5	
10	સંસ્થા દ્વારા આયોજીત તાલીમ કાર્યક્રમોમાં સહભાગી બને.	5	
11	પાઠની ચિંતનાત્મક જર્નલ તૈયાર કરે.	5	
12	સંસ્થામાં આયોજીત સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગી બને.	5	
	કુલ ગુણ	50	માંથી

નોંધ : (1) ઉપરોક્ત સૂચિત મૂલ્યાંકનની પ્રવૃત્તિઓ પૈકી 50 ગુણનું જ મૂલ્યાંકન કરવું. (2) શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભ્યાસક્રમના હાર્દરૂપ વિષય(Core Subject)માં કે પ્રશિક્ષણાર્થીના મુખ્ય/ગૌણ વિષયના પદ્ધતિશાસ્ત્ર વિષયમાં પાઠ ન આપી શકવાના સંજોગોમાં હાર્દરૂપ વિષય(Core Subject)માં કે મુખ્ય/ગૌણ વિષયમાં જ 10 (દસ) પાઠ પૂરા કરવાના રહેશે.

આચાર્યશ્રીનાં સહી/સિક્કો

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	મૌખિક (25 ગુણ)
External Assessment	-	પ્રાયોગિક (25 ગુણ)

એમ.એડ. : સત્ર-4

Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	આધાર, વૈકલ્પિક અને Ability Enhancement પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Core	MED401	ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી અને શિક્ષક પ્રશિક્ષણ Indian Knowledge System and Teacher Education	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-1 (Elective Group-1)						
Elective	MED402	શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહ Educational Guidance and Counselling	60	(40)	100	4
	MED403	માર્ગદર્શનમાં મનોવૈજ્ઞાનિક માપન Psychological Testing in Guidance	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-2 (Elective Group-2)						
Elective	MED402	માહિતી પ્રત્યાયન અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી Information Communication and Educational Technology	60	(40)	100	4
	MED403	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી National Education Policy and Educational Technology	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-3 (Elective Group-3)						
Elective	MED402	શૈક્ષણિક પદ્ધતિશાસ્ત્ર (Educational Pedagogy)	60	(40)	100	4
	MED403	અધ્યયનનું મૂલ્યાંકન (Assessment of Learning)	60	(40)	100	4
વૈકલ્પિક જૂથ-4 (Elective Group-4)						
Elective	MED402	MOOCs Approved by Department	60	(40)	100	4
	MED403	MOOCs Approved by Department	60	(40)	100	4
Ability Enhance-	MED404	લઘુશોધ નિબંધ (Dissertation)	50	(50)	100	4
કુલ			230	(170)	400	16 (4 પાઠ્યક્રમ X 4 ક્રેડિટ)
Course	પાઠ્યક્રમ ક્રમાંક	Ability Enhancement, Value Added and Skill Based પાઠ્યક્રમનું નામ	ગુણભાર		કુલ ગુણભાર	ક્રેડિટ
			બાહ્ય	(આંતરિક)		
Ability Enhancement	MED405	સંશોધનમાં કમ્પ્યુટર(Computer in Research)	-	(25)	25	1
	MED406	શૈક્ષણિક લેખન અને રજૂઆત Academic Writing and Presentation	-	(25)	25	1
Value	MED407	યોગનું શિક્ષણ (Education of Yoga)	-	(25)	25	1
Skill and Value	MED408	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-4 Craft-Cum-Community life-4		(25)	25	1
કુલ			-	(100)	100	4
સત્ર-4 ના પાઠ્યક્રમનો કુલ ગુણભાર			230	(270)	500	20

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED401	ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી અને શિક્ષક પ્રશિક્ષણ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. ભારતીય જ્ઞાનના પરિપ્રેક્ષ્યને સ્પષ્ટ કરે.
2. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના અર્થ, કાર્યક્ષેત્ર અને મહત્ત્વ સમજાવે.
3. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં શૈક્ષણિક ફિલોસોફી અને સમાજશાસ્ત્રીય બાબતો વર્ણવે.
4. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની ભૂમિકા દર્શાવે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. જ્ઞાન, ની સંકલ્પના, હેતુઓ તેમજ વિદ્યા અને અવિદ્યા વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરે.
2. જ્ઞાન નિર્માણ તેમજ વિસ્તરણની પ્રક્રિયામાં ગુરુ શિષ્યની ભૂમિકા સ્પષ્ટ સમજાવે.
3. ભારતીય સાહિત્યનો ટૂંકો પરિચય આપે.
4. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીનો અર્થ, લાક્ષણિકતાઓ અને વિવિધ સ્વરૂપો વિશે જણાવે.
5. શિક્ષણની પ્રક્રિયામાં ચાર-આશ્રમ, ષોડશ સંસ્કાર અને પુરુષાર્થ ચતુષ્ટયનો પરિચય આપે.
6. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં વેદાંત અને ચાર્વાક દર્શનના સંદર્ભમાં શિક્ષણનો ઉદ્દેશ જણાવે.
7. સંપોષિત વિકાસમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરે.
8. ભારતમાં શિક્ષણ પ્રણાલીપ્રમાણે વિદ્યાર્થી વ્યક્તિત્વના વિવિધ પ્રકારનો (સાત્વિક, રાજસી અને તામસિક)ના અર્થ અને લક્ષણ જણાવે.
9. ભારતીય જ્ઞાનના વિકાસમાં માં શિક્ષક શિક્ષણની ભૂમિકા તેમજ શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીનું મહત્ત્વ જણાવે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. અવલોકન
3. પરિસંવાદ
4. વ્યાખ્યાન
5. સિમ્પોઝિયમ
6. કાર્યશાળા
7. જૂથઅધ્યાપન
8. નિદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	જ્ઞાનનો ભારતીય પરિપ્રેક્ષ્ય <ol style="list-style-type: none"> 1. જ્ઞાન: સંકલ્પના અને હેતુઓ 2. વિદ્યા અને અવિદ્યાનો અર્થ અને તફાવત 3. જ્ઞાન નિર્માણ તેમજ વિસ્તરણ: અર્થ, પ્રક્રિયા અને તેમાં ગુરુ તેમ જ શિષ્યની ભૂમિકા 4. ભારતીય જ્ઞાનના સ્રોત તરીકે સાહિત્યનો પરિચય 	15 કલાક
2	ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી: અર્થ, કાર્યક્ષેત્ર, અને મહત્ત્વ <ol style="list-style-type: none"> 1. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીનો અર્થ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ 2. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના સ્વરૂપો (મૌખિક, લેખિત, શિલ્પ, આર્કિટેક્ચર, પર્ફોર્મિંગ અને ફાઇન આર્ટ્સ) 3. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીનાં કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય અને મહત્ત્વ (14 વિદ્યા અને 64 કલાના વિશેષ સંદર્ભમાં) 4. શિક્ષણની પ્રક્રિયામાં ચાર-આશ્રમ, ષોડશ સંસ્કાર અને પુરુષાર્થ ચતુષ્ટયનો પરિચય અને મહત્ત્વ 	15 કલાક
3	ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં શૈક્ષણિક ફિલોસોફી અને સમાજશાસ્ત્ર <ol style="list-style-type: none"> 1. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં શિક્ષણના આધ્યાત્મિક, જ્ઞાનશાસ્ત્રીય અને નૈતિક દ્રષ્ટિકોણનો પરિચય 2. વેદાંત અને ચાર્વાક દર્શનના સંદર્ભમાં શિક્ષણનો ઉદ્દેશ 3. સામાજિક સંવાદિતાનો અર્થ અને તેમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની ભૂમિકા 4. સંપોષિત વિકાસમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની ભૂમિકા 	15 કલાક
4	શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અને ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી <ol style="list-style-type: none"> 1. ભારતમાં શિક્ષણ પ્રણાલી: પરિચય અને લાક્ષણિકતાઓ 2. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં વિદ્યાર્થી વ્યક્તિત્વના વિવિધ પ્રકાર (સાત્વિક, રાજસી અને તામસિક): અર્થ અને લક્ષણ 3. ભારતીય જ્ઞાન અને વારસાના સંરક્ષણ, નવીનીકરણ અને વિસ્તરણમાં શિક્ષક શિક્ષણની ભૂમિકા 4. શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીનું મહત્ત્વ 	15 કલાક

Assessment Method		
	सैद्धांतिक	प्रायोगिक
Internal/Online Assessment	आंतरिक कसोटी 1 અને 2 - 20%	स्वाध्याय - 10% प्रायोगिक कार्य - 10%
External Assessment	सत्रांत कसोटी - 60%	

References

- Agrawal J. C. (2005). Philosophy of Education. Neelkamal Publication: New Delhi Shad Darshan books
- Basics in Education (Text book for B.Ed.)(1994) New Delhi: NCERT.
- Bhasham, A.L, (1954), Wonder that was India: A Survey of the Culture of the Indian Subcontinent - Before the Coming of the Muslims. London, Sidgwick and Jackson'
- Datta, D.M.(1975). Six ways of Knowing. Calcutta: Calcutta University press.
- NCERT. 2005. National Curriculum Framework–2005, New Delhi.
- Kane, P.V. History of Dharmashastra (Ancient and Medieval Religious and Civil Law), vol. II, parts 1-2; vol. III 3rd ed. Pune: Bhandarkar Oriental Research Institute,[1941, 1946].
- Pandey, Govind Chandra, Foundations of Indian Culture, Books and Books, New Delhi, 1984.
- Swami Satprakashananda. 1995. Methods of Knowledge according to Advaita Vedanta. Advaita Ashrama (Publication Department), Calcutta.
- Pride of India- A Glimpse of India's Scientific Heritage edited by Pradeep Kohle et al. Samskrit Bharati (2006).
- Textbook on The Knowledge System of Bhārata by Bhag Chand Chauhan, Concept Publishing
- Textbook on The Knowledge System of Bhārata by Bhag Chand Chauhan, Concept Publishing Company, New Delhi ISBN:978-81-8069-595-7
- Tripathi, Radhavallabh,(2016), ed. India's Intellectual Traditions: A Revealed Through Sanskrit Sources. New Delhi: Sahitya Akademi.
- अलतेकर, अनंत सदाशिव. (1935). प्राचीन भारतीय शिक्षा पद्धति. सुविचार प्रकाशन मण्डल लिमिटेड, नागपुर
- मदान, पू. (2014). शिक्षा के दर्शनिक एवं साजशास्त्रीय आधार. आगरा : अग्रवाल पब्लिकेशन.
- रूहेला, एस. पी.(2014). शिक्षा के दर्शनिक एवं साजशास्त्रीय आधार. आगरा : अग्रवाल पब्लिकेशन

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED402	શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહ	Optional વૈકલ્પિક જૂથ-1
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહની સંકલ્પના, લાક્ષણિકતા અને સંબંધિત સેવાઓ વિશે સમજાવે.
2. માર્ગદર્શનના વિવિધ સિદ્ધાંતો અને માર્ગદર્શકની લાક્ષણિકતાઓ જણાવે.
3. માર્ગદર્શનના વિવિધ પ્રકારો અને તેનાં મહત્ત્વનું વર્ણન કરે.
4. સલાહદર્શનના વિવિધ સિદ્ધાંતો અને સલાહદાતાની લાક્ષણિકતાઓ વિશે જણાવે.
5. સલાહદર્શનના સોપાનો અને વિવિધ અભિગમ વિશે સમજાવે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહની સંકલ્પના સમજાવે છે.
2. માર્ગદર્શનનો ઇતિહાસ વર્ણવે છે.
3. માર્ગદર્શન સાથે જોડાયેલી મુખ્ય સેવાઓનો પરિચય આપે છે.
4. માર્ગદર્શનના વિવિધ સિદ્ધાંતો સમજાવે છે.
5. માર્ગદર્શનની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવે છે.
6. માર્ગદર્શનના પ્રકારોનો પરિચય આપે છે.
7. સલાહદર્શનની સંકલ્પના સમજાવે છે.
8. સલાહદર્શનના વિવિધ સિદ્ધાંતો સમજાવે છે.
9. સલાહદર્શનના વિવિધ અભિગમોનો પરિચય આપે છે.
10. સલાહદર્શન પ્રક્રિયાનાં સોપાનો વર્ણવે છે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. અવલોકન
3. પરિસંવાદ
4. નિદર્શન
5. સિમ્પોઝિયમ
6. કાર્યશાળા
7. જૂથઅધ્યાપન
8. વ્યાખ્યાન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>માર્ગદર્શન : ઇતિહાસ, સંકલ્પના અને સંબંધિત સેવાઓ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. માર્ગદર્શનનો ઇતિહાસ અને ભારતમાં શિક્ષણ ક્ષેત્રે તેનો વિકાસ 2. માર્ગદર્શન : સંકલ્પના, વિશેષતાઓ અને મહત્ત્વ 3. માર્ગદર્શન સાથે જોડાયેલી મુખ્ય સેવાઓનો પરિચય અને જરૂરિયાત (કારકિર્દી સૂચના સેવા, સલાહદર્શન સેવા, નિમણૂક સંબંધિત સેવા, અનુવર્તી સેવા અને સંશોધન સેવા) 	15 કલાક
2	<p>માર્ગદર્શનના સિદ્ધાંતો, લાક્ષણિકતાઓ અને પ્રકારો</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. માર્ગદર્શનના વિવિધ સિદ્ધાંતો અને માર્ગદર્શકની લાક્ષણિકતાઓ વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન : સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 2. શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન : સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 3. વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન : સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 	15 કલાક
3	<p>સલાહદર્શનની સંકલ્પના અને સિદ્ધાંત</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સલાહદર્શન : અર્થ, વ્યાખ્યાઓ અને વિશેષતાઓ 2. શિક્ષણ, માર્ગદર્શન અને સલાહદર્શન વચ્ચેનો તફાવત 3. સલાહદર્શનના સિદ્ધાંતો 4. સલાહદર્શનનું કાર્યક્ષેત્ર (Scope) 	15 કલાક
4	<p>સલાહદર્શનના અભિગમો અને પ્રયુક્તિઓ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1. સલાહદર્શનના વિવિધ અભિગમો (પરિચય, લાક્ષણિકતા, મહત્ત્વ અને માર્યાદાના સંદર્ભમાં) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 દિશાસૂચક (Directive) 1.2 બિનદિશાસૂચક (non-Directive) 1.3 મિશ્ર (Elective) 2. સલાહદર્શન પ્રક્રિયાનાં સોપાનો 3. સામૂહિક અને વ્યક્તિગત સલાહદર્શન : સંકલ્પના, લાક્ષણિકતા અને મહત્ત્વ 	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

- Aggarwal, J.C. (1989). Educational and Vocational Guidance and Counselling, Doaba House; Delhi
- Aggarwal, J.C. (1998). Career Information in Career Guidance: Theory and Practice, Doaba House, Delhi.
- Bond, Tim (2010). Standards and Ethics for Counselling in Action, SAGE Publications.
- Burnard, Philip (2002). Counselling Skills Training (A Sourcebook of Activities for Trainers), Viva Books Private Limited.
- Cochran, Larry (1997). Career Counselling :A Narrative Approach, SAGE Publications
- Crow, Lester D. & Crow, Alice (1962). An Introduction to Guidance: basic principles and practices, Eurasia publishing House (p) LTD, New Delhi.
- Dev, Kapil (2006). Educational Counselling, Pragun Publications, New Delhi
- Gibson, Robert L. & Mitchell, Marianne H. (2012). Introduction to Guidance and Counselling, Prentice Hall of India, New Delhi.
- Gupta, Manju (2003). Effective Guidance & Counselling modern Methods and Techniques, Mangal Deep Publications, India.
- Kinra, Asha K. (2012). Guidance and Counselling, Pearson Publication.
- Kochhar, S.K. (2010). Educational and Vocational Guidance in Secondary Schools, Sterling Publishers, New Delhi.
- Kottler, Jeffery A. & Shepard, David S. (2009). Counselling Theories and Practices, CENGAGE Learning.
- Lakshmi, K. S. (2006). Encyclopaedia of Guidance and Counselling (Part – I: Strategies for Guidance and Counselling / Part – II: Educational Guidance and Counselling / Part – III: Social Guidance and Counselling / Part – IV: Personal and Vocational Counselling), A Mittal Publications, New Delhi.
- McLeod, John (2008). An Introduction to Counselling, Rawat Publications.
- McLeod, John (2013). Person - Centred Counselling in Action, SAGE Publications.
- Nag, Dr. Subir (2012-13). Counselling and Guidance, Rita Publication, Kolkata.
- Nathan, Robert & Hill, Linda (2012). Career Counselling, SAGE Publications
- Nelson-Jones, Richard (2008). Basic Counselling Skills, A Helper's Manual, SAGE Publications India Pvt. Ltd.
- Sharma, R.A.(2003). Fundamentals of Guidance and Counseling (Philosophies, Theories and Practices).Meerut:R.Lall Book Depot.
- જયસવાલ, एस. (2001). शिक्षा में निर्देशन एवं परामर्श. आगरा: विनोद पुस्तक मंदिर.
- દવે,જે.એસ, પટેલ, એમ. એમ. અને અન્ય(2004). શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન પરિશીલન. અમદાવાદ: બી.એસ.શાહ. પ્રકાશન.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED403	માર્ગદર્શનમાં મનોવૈજ્ઞાનિક માપન	Optional વૈકલ્પિક જૂથ-1
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની સંકલ્પના વિશે સમજાવે.
2. માર્ગદર્શનની પ્રક્રિયામાં પરીક્ષણનું મહત્ત્વ સમજાવે.
3. માર્ગદર્શનની પ્રક્રિયામાં ઉપયોગી ઉપકરણો અને તેનું મહત્ત્વ સમજાવે.
4. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની કસોટીઓ રચવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
5. પ્રાથમિક સ્તરના વિદ્યાર્થીની વિવિધ પ્રકારની સમસ્યાઓના નિદાનમાં ઉપયોગી મનોવૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણો વિશે સમજાવે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની સંકલ્પના, પૂર્વધારણાઓ અને લાક્ષણિકતાઓ વિશે સમજાવે.
2. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની કસોટીઓનું વિવિધ સંદર્ભ પ્રમાણે વર્ગીકરણ કરે.
3. માર્ગદર્શનની પ્રક્રિયામાં મનોવૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણનું મહત્ત્વ, નૈતિક સમસ્યાઓ અને નૈતિક સિદ્ધાંતો વિશે સમજાવે.
4. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની પ્રક્રિયામાં મુલાકાત, અવલોકન, અને રિકાર્ડ(ઉપાખ્યાનાત્મક અને સંચયી પ્રગતિ પત્રક)નો પરિચય અને ઉપયોગ જણાવે.
5. બુદ્ધિ કસોટી, વ્યક્તિત્વ કસોટી, સાંવેગિક બુદ્ધિમાપદંડ/કસોટી, અને વલણ માપદંડનો પરિચય તેમજ માર્ગદર્શન અને સલાહમાં ઉપયોગ વિશે સમજાવે.
6. આદર્શ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની લાક્ષણિકતાઓનું વર્ણન કરે.
7. સિદ્ધિ કસોટી, અભિયોગ્યતા કસોટી, રસ-સંશોધનિકાની સંકલ્પના, પ્રકાર, અને કસોટી રચનાના સોપાનો સમજાવે.
8. વય માનાંક, ગ્રેડ માનાંક, સ્ટાન્ડર સ્કોર, T-સ્કોર, અને સ્ટેનાઈ સ્કોરનો પરિચય, લાભ અને મર્યાદા વિશે કહે.
9. શૈક્ષિક, માનસિક, સાંવેગિક અને વ્યાવસાયિક સમસ્યાઓ જણાવી તેના નિદાનમાં ઉપયોગી પરીક્ષણ વિશે સમજાવે.
10. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના ઉપયોગ સમયે રાખવાની તકેદારીઓ વિશે સમજાવે.

Teaching Pedagogy

1. જૂથચર્ચા
2. વર્ગીકરણ
3. વ્યાખ્યાન
4. જૂથ અધ્યયન
5. કાર્યશાળા
6. નિદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>મનોવૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણનો પરિચય અને માર્ગદર્શનમાં મહત્ત્વ</p> <p>1. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની સંકલ્પના, પૂર્વધારણાઓ અને લાક્ષણિકતાઓ</p> <p>2. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનની કસોટીઓનું વર્ગીકરણ (1) સંચાલનની પરિસ્થિતિના આધારે (2) ગુણાંકનના આધારે(3) સંચાલન સમયે મળેલ પ્રતિચારોના આધારે (4) કલમોના વિષયવસ્તુના આધારે (5) હેતુઓના આધારે)</p> <p>3. માર્ગદર્શનની પ્રક્રિયામાં મનોવૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણનું મહત્ત્વ</p> <p>4. મનોવૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણની નૈતિક સમસ્યાઓ(Ethical Issues)</p>	15 કલાક
2	<p>માર્ગદર્શનની પ્રક્રિયામાં ઉપયોગી ઉપકરણો અને તેનું મહત્ત્વ</p> <p>1. મનોવૈજ્ઞાનિક માપનનાં ઉપકરણોનો પરિચય અને ઉપયોગ: મુલાકાત, અવલોકન, અને રિકાર્ડ(એનેકડોટલ (ઉપાખ્યાનાત્મક) અને સંચયી પ્રગતિ પત્રક)</p> <p>2. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનો પરિચય તેમજ માર્ગદર્શન અને સલાહમાં ઉપયોગ: 2.1. બુદ્ધિ કસોટી, 2.2. વ્યક્તિત્વ કસોટી, 2.3. સાંવેગિક બુદ્ધિમાપદંડ/કસોટી 2.4.વલણ માપદંડ</p> <p>3. આદર્શ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની લાક્ષણિકતાઓ</p>	15 કલાક
3.	<p>મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી રચના અને માનકીકરણ</p> <p>1. સિદ્ધિ કસોટી: અર્થ, પ્રકાર, અને કસોટી રચનાના સામાન્ય સોપાનો</p> <p>2. અભિયોગ્યતા કસોટી: અર્થ, પ્રકાર, અને કસોટી રચનાના સામાન્ય સોપાનો</p> <p>3. રસ-સંશોધનિકા : અર્થ, પ્રકાર, અને કસોટી રચનાનાં સામાન્ય સોપાનો</p> <p>4. માનાંકો અર્થ અને વિવિધ પ્રકારના માનાંકો તેમજ તેના લાભ અને મર્યાદા (વય માનાંક, ગ્રેડ માનાંક, સ્ટાન્ડર સ્કોર, T-સ્કોર, સ્ટેનાઈ સ્કોર)</p>	15 કલાક
4	<p>વિદ્યાર્થીની સમસ્યા અને ઉપયોગી મનોવૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણ</p> <p>1. શૈક્ષિક સમસ્યા: સંકલ્પના અને નિદાનમાં ઉપયોગી પરીક્ષણ</p> <p>2. માનસિક સમસ્યા: સંકલ્પના અને નિદાનમાં ઉપયોગી પરીક્ષણ</p> <p>3. સાંવેગિક સમસ્યા: સંકલ્પના અને નિદાનમાં ઉપયોગી પરીક્ષણ</p> <p>4. વ્યાવસાયિક સમસ્યા: સંકલ્પના અને નિદાનમાં ઉપયોગી પરીક્ષણ</p> <p>5. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના ઉપયોગ સમયે રાખવાની તકેદારીઓ.</p>	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

- References
- દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. (). મનોવૈજ્ઞાનિક માપન: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
- બુદ્ધદેવ, પ્રવીણ વી. અને દેસાઈ એચ.જી. (1991). મનોવલણો અને તેનું માપન, મેમોરીયલ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ, રાજકોટ
- Aiken, L.R. & Groth-Marnat, G. (2009) Psychological testing and assessment (Twelfth Edition) New Delhi: Pearson Education
- American Psychological Association. (2010). Publication Manual of the American Psychological Association. United States: American Psychological Association.
- Anastasi, A., & Urbina. S. (1997). Psychological Testing (7 Ed.). New Delhi. Prentice Hall.
- Chadha, N.K. (2009). Applied Psychological New Delhi: Sage Publications.
- Freeman, F.S. (2006): Theory and Practice of Psychological Testing. Surjeet Publications, Delhi.
- Gregory R. J. (2004) Psychological Testing History, Principles, and Applications (Fourth Edition), New Delhi: Pearson Education
- Kaplan R.M. & Saccuzzo, D.P. (2004), Psychological Testing: Principles, Applications and Issues. Wadsworth Publishing.
- Kline, J.B.T. (2005) Psychological Testing: A Practical approach to design and Evaluation New Delhi: Sage Publication
- Singh, A. K. (1997) Tests, Measurement and Research Methods in Behavioural Sciences. (Second edition). Patna: Bharathi Bhawan Publishers and Distributors.
- Cohen, R.J. & Swerdlik, M.E. (2014). Psychological Testing and Assessment, 8 Edition. New York McGraw-Hill. Nag, Dr. Subir (2012-13). Counselling and Guidance, Rita Publication, Kolkata.
- Nathan, Robert & Hill, Linda (2012). Career Counselling, SAGE Publications
- Nelson-Jones, Richard (2008). Basic Counselling Skills, A Helper's Manual, SAGE Publications India Pvt. Ltd.
- Sharma, R.A.(2003). Fundamentals of Guidance and Counseling(Philosophies, Theories and Practices).Meerut:R.Lall Book Depot.
- જયસવાલ, એસ. (2001). શિક્ષા મેં નિર્દેશન એવં પરામર્શ. આગરા: વિનોદ પુસ્તક મંદિર.
- દવે,જે.એસ, પટેલ, એમ. એમ. અને અન્ય(2004). શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન પરિશીલન. અમદાવાદ: બી.એસ.શાહ. પ્રકાશન.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED402	માહિતી પ્રત્યાયન અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી	Optional વૈકલ્પિક જૂથ-2
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. આધુનિક જીવનમાં પ્રત્યાયનની ભૂમિકાનો પરિચય આપે છે.
2. શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીનો સંકલિત ઉપયોગ વર્ણવે છે.
3. સામાજિક માધ્યમોનો શિક્ષણમાં વિનિયોગના લાભ મર્યાદાઓ દર્શાવે છે.
4. શિક્ષણમાં સામાજિક માધ્યમોનો ઉપયોગ કરી બતાવે છે.
5. શિક્ષણમાં ICT નું ઉપયોજન કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
6. શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીનાં ઉપયોગનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
7. શૈક્ષણિક યોજના (Instructional Design) તૈયાર કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. શિક્ષણમાં ICT ની સંકલ્પના સમજાવે છે.
2. પ્રત્યાયનનાં ઘટકોનો પરિચય આપે છે.
3. શિક્ષણમાં ICT નો ઉપયોગ કરે છે.
4. અધ્યયન, અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકનમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનું સમનવય કરે છે.
5. શૈક્ષણિક યોજનાની સંકલ્પના સમજાવે છે.
6. શૈક્ષણિક યોજના વિકાસ પ્રક્રિયાનાં સોપાનોનો પરિચય આપે છે.
7. શિક્ષણ માટે યુ-ટ્યૂબ ચેનલ અને ફેસબુક જેવાં સામાજિક માધ્યમોનો ઉપયોગ કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. સ્વઅધ્યયન
3. સિમ્પોઝિયમ
4. કાર્યશાળા
5. જૂથઅધ્યાપન
6. જૂથચર્ચા
7. અવલોકન
8. પરિસંવાદ
9. નિદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	માહિતી અને પ્રત્યાયન ટેકનોલોજી(ICT) અને શિક્ષણ 1. આધુનિક જીવનમાં પ્રત્યાયનની ભૂમિકા 1.2 શિક્ષણમાં ICT ની સંકલ્પના અને તેનું ઉપયોજન (CAI અને WBI) 2. પ્રત્યાયન : ઘટકો, પ્રકારો, સિદ્ધાંત અને અવરોધો 3. શિક્ષણમાં ICT ના ઉપયોગની સમસ્યાઓ અને તેના ઉપાયો	15 કલાક
2	શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીનું સમનવય 1. શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીનાં સમનવયની પ્રસ્તુતતા 2. ટેકનોલોજીનાં સમનવય પર અસરકરતાં પરિબલો 3. શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીનાં સમનવય માટે શિક્ષણનું આયોજન 4. અધ્યયન, અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકનમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનું સમનવય	15 કલાક
3	શૈક્ષણિક યોજના(Instructional Design) 1. શૈક્ષણિક યોજનાની સંકલ્પના 2. યોજના વિકાસની પ્રક્રિયા અને સોપાનો 3. મિશ્રિત અધ્યયન (Blended learning)માટેની શૈક્ષણિક યોજના 4. સ્વઅધ્યયન સામગ્રીના નિર્માણ માટેની શૈક્ષણિક યોજના	15 કલાક
4	સામાજિક માધ્યમો અને શિક્ષણ 1. સામાજિક માધ્યમોની સંકલ્પના 2. શિક્ષણ માટે યુ-ટ્યૂબ ચેનલ અને ફેસબુકના ઉપયોગની માર્ગરેખાઓ 3. સામાજિક માધ્યમોની શૈક્ષણિક ભૂમિકા 4. શિક્ષણમાં સામાજિક માધ્યમોના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

- Alessi, S. M. & Trollip, S. R. (1991). Computer Based. Instruction. New Jersey : Prenties Hall.
- APLET, All tern volumes of aspects of educational technology. London : Pitman
- Association of Indian Universities. (2000). Information Technology in Higher Education. New Delhi : Author.
- Azarmsa, R. (1991). Educational Computing : principles and Applications. Englewood Cliffs, NJ : Educational Technology Publication.
- Gagne, R.M. & Briggs, L. J. (1979). Principal of nstructional Design.(2nd ed.). New York : Holt Rinhart and Winston.
- Gerlanch, V. S. & Ely, D. P. (1971). Teaching and Media : A Systematic Approach. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Hackbarth, S. (1996). The Educational Technology Handbook. Englewood Cliffs, NJ : Educational Technology Publication.
- Joshi, B. (1998). Hypertext, Hypermedia, Multimedia : Educatinal Technology Buzzwords for 2000+. Journal of Educational Research and Extension, 35, 50-56.
- Joshi, B. (2000). The Internet : What, Why and How in Education. A paper presented in the national seminar of M.S. University Baroda(CASE), Vadodara, India.
- Joshi, B. (2005). Computer Technology in Education. Bhavnagar.
- Khan, B. H. (Ed.). (1997). Web-based instruction. Englewood Cliffs, NJ : Educational Technology Publication.
- Kumar, K. L. (1996) Educational Technology. New Delhi : New Age Int.
- National Education Policy-2020 Ministry of Human Resource Development Gov.of India.
- Percival, F. & Ellington, H. (1984). A Handbook of Educational Technology. London : Koran Page.
- Richey, R. (1986). The Theoretical and Conceptual base of Instructional Design. London : Kogan Page.
- Roblyer, M. D. & Edwards, J.(2000). Integrating technology into teaching (2 ed.). New Jercy : Merrill.
- Romiszowski, A.J. (1986).Developing Auto-instructional. London : Kogan Page.
- જોશી, ભ. (સં.). (2005). શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની વિસ્તરતી ક્ષિતિજો. ભાવનગર : એજ્યુકેશનલ ટેકનોલોજી ફોરમ.
- માલી, અ.(2015).ICT ની વિવેચનાત્મક સમજ. અમદાવાદ : અમૂલ પ્રકાશન.
- શાહ, ટિ. ભ. (1995). શૈક્ષણિક પ્રોદ્યોગિકી. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, ગુ. (1986). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મિમાંસા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED403	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી	Optional વૈકલ્પિક જૂથ-2
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. ઈ-લર્નિંગની વિસ્તરતી ક્ષિતિજોનો પરિચય આપે છે.
2. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ માં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનું સ્થાન સમજાવે છે.
3. બ્લોગ અને વેબસાઈટનો અસરકારક ઉપયોગ અંગે વર્ણવે છે.
4. ઓનલાઈન શિક્ષણમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સમજાવે છે.
5. પોતાના વિષયમાં નમૂનારૂપ વેબપેજ તૈયાર કરે છે.
6. પોતાના વિષયના શિક્ષણ માટે ઓનલાઈન શિક્ષણ પ્રયોજે છે.
7. ઈ-લર્નિંગ માટેનું સાહિત્ય તૈયાર કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનું સ્થાન સ્પષ્ટ કરે છે.
2. નેશનલ એજ્યુકેશનલ એલાયન્સ ફોર ટેકનોલોજી (NEAT)ના હેતુઓ સમજાવે છે.
3. મોબાઈલ લર્નિંગના લાભ અને મર્યાદાઓ સમજાવે છે.
4. બ્લોગ અને વેબસાઈટ નિર્માણ પ્રક્રિયાનો પરિચય આપે છે.
5. શિક્ષણમાં બ્લોગ અને વેબસાઈટના લાભ અને મર્યાદાઓ સમજાવે છે.
6. ઓનલાઈન શિક્ષણની સંકલ્પના સમજાવે છે.
7. ઓનલાઈન શિક્ષણ માટેનાં સાધનોનો પરિચય આપે છે.
8. ઈ-રિસોર્સિસનાં વિશ્વસનીય સ્ત્રોતોની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવે છે.
9. સ્માર્ટ ક્લાસરૂમના લાભ અને મર્યાદાઓ સમજાવે છે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. સ્વઅધ્યયન
3. જૂથચર્ચા
4. અવલોકન
5. પરિસંવાદ
6. નિદર્શન
7. સિમ્પોઝિયમ
8. કાર્યશાળા

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1.	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP) અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ માં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનું સ્થાન 2. નેશનલ એજ્યુકેશનલ એલાયન્સ ફોર ટેકનોલોજી (NEAT) : હેતુઓ અને કાર્યો 3. આભાસી પ્રયોગશાળા : હેતુઓ, મુખ્ય ક્ષેત્રો, લાક્ષણિકતા, લાભ અને અવરોધો 4. મોબાઇલ લર્નિંગ : અર્થ, પ્રયુક્તિઓ, પરંપરાગત અધ્યયન સાથે તુલના, લાભ અને મર્યાદાઓ 	
2.	બ્લોગ અને વેબસાઇટનો શૈક્ષણિક વિનિયોગ	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. બ્લોગ અને વેબસાઇટની સંકલ્પના 2. બ્લોગ અને વેબસાઇટ નિર્માણ પ્રક્રિયાનો પરિચય 3. બ્લોગ અને વેબસાઇટનો શૈક્ષણિક ઉપયોગ 4. શિક્ષણમાં બ્લોગ અને વેબસાઇટના લાભ અને મર્યાદા 	
3.	ઓનલાઇન શિક્ષણ (Online Education)	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ઓનલાઇન શિક્ષણની સંકલ્પના 2. ઓનલાઇન શિક્ષણ માટેનાં સાધનોનો પરિચય : મોબાઇલ, કમ્પ્યુટર અને તેનાં સોફ્ટવેર (ગુગલમીટ, ઝૂમ) 3. ઓનલાઇન શિક્ષણમાં શિક્ષકની ભૂમિકા 4. ઓનલાઇન શિક્ષણ સામેનાં અવરોધો 	
4.	ઈ-લર્નિંગ (E-Learning)	15 કલાક
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ઈ-લર્નિંગનો વિસ્તાર : SWAYAM, DIKSHA, MOOC 2. લર્નિંગ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (LMS) : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને શિક્ષકની ભૂમિકા 3. ઈ-રિસોર્સિસ : અર્થ, પ્રાપ્યતા અને વિશ્વસનીય સ્ત્રોતોની લાક્ષણિકતાઓ 4. સ્માર્ટ ક્લાસરૂમ : અર્થ, સાધનો, લાભ અને મર્યાદા 	

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

- Alessi, S. M. & Trollip, S. R. (1991). Computer Based. Instruction. New Jersey : Prenties Hall.
- APLET, All tern volumes of aspects of educational technology. London : Pitman
- Association of Indian Universities. (2000). Information Technology in Higher Education. New Delhi : Author.
- Azarmsa, R. (1991). Educational Computing : principles and Applications. Englewood Cliffs, NJ : Educational Technology Publication.
- Gagne, R.M. & Briggs, L. J. (1979). Principal of nstructional Design.(2nd ed.). New York : Holt Rinhart and Winston.
- Gerlanch, V. S. & Ely, D. P. (1971). Teaching and Media : A Systematic Approach. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Hackbarth, S. (1996). The Educational Technology Handbook. Englewood Cliffs, NJ : Educational Technology Publication.
- Joshi, B. (1998). Hypertext, Hypermedia, Multimedia : Educatinal Technology Buzzwords for 2000+. Journal of Educational Research and Extension, 35, 50-56.
- Joshi, B. (2000). The Internet : What, Why and How in Education. A paper presented in the national seminar of M.S. University Baroda(CASE), Vadodara, India.
- Joshi, B. (2005). Computer Technology in Education. Bhavnagar.
- Khan, B. H. (Ed.). (1997). Web-based instruction. Englewood Cliffs, NJ : Educational Technology Publication.
- Kumar, K. L. (1996) Educational Technology. New Delhi : New Age Int.
- National Education Policy-2020 Ministry of Human Resource Development Gov.of India.
- Percival, F. & Ellington, H. (1984). A Handbook of Educational Technology. London : Koran Page.
- Richey, R. (1986). The Theoretical and Conceptual base of Instructional Design. London : Kogan Page.
- Roblyer, M. D. & Edwards, J.(2000). Integrating technology into teaching (2 ed.). New Jercy : Merrill.
- Romiszowski, A.J. (1986).Developing Auto-instructional. London : Kogan Page.
- જોશી, ભ. (સં.). (2005). શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની વિસ્તરતી ક્ષિતિજો. ભાવનગર : એજ્યુકેશનલ ટેકનોલોજી ફોરમ.
- માલી, અ.(2015).ICT ની વિવેચનાત્મક સમજ. અમદાવાદ : અમૂલ પ્રકાશન.
- શાહ, દિ. ભ. (1995). શૈક્ષણિક પ્રોદ્યોગિકી. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, ગુ. (1986). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મિમાંસા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED402	શૈક્ષણિક પદ્ધતિશાસ્ત્ર	Optional વૈકલ્પિક જૂથ-3
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. શિક્ષણના પદ્ધતિશાસ્ત્રનો અર્થ અને ઉત્પત્તિ વિષે જાણે છે.
2. પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની વિવિધ મનોવૈજ્ઞાનિક અને વ્યક્તિગત લાક્ષણિકતાઓની સમજ મેળવે છે.
3. પ્રાથમિક કક્ષાએ અધ્યાપનની વિવિધ નૂતન પદ્ધતિઓ શોધે છે.
4. વિવિધ દૃષ્ટિકોણથી પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. શિક્ષણના પદ્ધતિશાસ્ત્રના વિવિધ અભિગમો જેવા કે વર્તનવાદી, રચનાવાદી તથા મુક્તવાદી અભિગમની સમજ ધરાવે છે.
2. વિવિધ અભિગમ અંતર્ગત આવતી અધ્યાપન પદ્ધતિઓના ઉપયોજનની ક્ષમતા ધરાવે છે.
3. અધ્યાપનના વિવિધ સ્વરૂપો જેવા કે શિક્ષકકેન્દ્રી, વિદ્યાર્થીકેન્દ્રી તથા જૂથકેન્દ્રી અધ્યાપન વચ્ચેનું સામ્ય-વૈષમ્ય તારવે છે.
4. વિદ્યાર્થી પોર્ટફોલિયોના મૂલ્યાંકન અંગેની સમજ ધરાવે છે.
5. વર્ગખંડમાં વિદ્યાર્થીને યોગ્ય પ્રતિપોષણ આપવાનું કૌશલ્ય ધરાવે છે.

Teaching Pedagogy

1. વ્યાખ્યાન
2. સ્વઅધ્યયન
3. જૂથચર્ચા
4. પરિસંવાદ
5. નિદર્શન
6. સિમ્પોઝિયમ
7. કાર્યશાળા
8. જૂથઅધ્યાપન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>પદ્ધતિશાસ્ત્રનો અર્થ અને ઉત્પત્તિ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. શિક્ષણના પદ્ધતિશાસ્ત્રનો અર્થ, ઉત્પત્તિ અને શાળા કક્ષાએ શિક્ષણના પદ્ધતિશાસ્ત્રની લાક્ષણિકતાઓ 2. શિક્ષણના પદ્ધતિશાસ્ત્રના મુખ્ય અભિગમો: વર્તનવાદી અભિગમ (Behaviourist approach), રચનાવાદી અભિગમ (constructivist approach), સામાજિક રચનાવાદી અભિગમ (social constructivist approach), મુક્તવાદી અભિગમ (liberationist approach) 3. શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓની વૈયક્તિક, સામાજિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક લાક્ષણિકતાઓ 	15 કલાક
2	<p>પદ્ધતિશાસ્ત્રના વિવિધ અભિગમો</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. સર્જનાત્મકતા માટેનું અધ્યાપન: સિનેક્ટિક(Synectic) અભિગમ, બ્રેઈન સ્ટોર્મિંગ, સીપીએસ(Collaborative Problem Solving) અભિગમ 2. રચનાવાદી અધ્યયન અભિગમ: 4E અભિગમ, 5E અભિગમ, 7E અભિગમ 3. અધ્યાપનની પદ્ધતિઓ: વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ, કથનચર્ચા પદ્ધતિ, પ્રાયોગિક પદ્ધતિ, સમસ્યા ઉકેલ પદ્ધતિ, કન્સેપ્ટ મેપિંગ પદ્ધતિ, વાર્તા પદ્ધતિ, હ્યુરિસ્ટિક પદ્ધતિ, પ્રકલ્પ પદ્ધતિ 	15 કલાક
3	<p>અધ્યાપનના વિવિધ પ્રકારો</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. શિક્ષકકેન્દ્રી અધ્યાપન: વ્યાખ્યાન, જૂથ અધ્યાપન (team teaching), નિદર્શન : સંકલ્પના, મહત્ત્વ, મર્યાદાઓ અને શિક્ષકની ભૂમિકા 2. વિદ્યાર્થીકેન્દ્રી અધ્યાપન: અર્થ અને લાક્ષણિકતા, સ્વાધ્યાય, નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય, અભિક્રમિત અધ્યયન, કેલરની વ્યક્તિગત અધ્યયન માટેની વ્યવસ્થા, કમ્પ્યુટર આધારિત અધ્યયન, વિદ્યાર્થીકેન્દ્રી અધ્યાપનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા 	15 કલાક

	<p>3. જૂથકેન્દ્રી અધ્યાપન: અર્થ અને લાક્ષણિકતા, લઘુજૂથમાં આંતરક્રિયા, પાત્રાભિનય, ક્ષેત્ર પ્રવાસ, પ્રકલ્પકાર્ય, જૂથકેન્દ્રી અધ્યાપનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા</p>	
4	<p>શિક્ષક-વિદ્યાર્થી કામગીરીનું સંકલન તથા મૂલ્યાંકન</p> <p>1. વિદ્યાર્થી પોર્ટફોલિયોનું આયોજન અને સંકલન, પોર્ટફોલિયોના મૂલ્યાંકન માટેની મૂલ્યાંકન યોજના(Rubrics)નો વિકાસ</p> <p>2. પ્રતિપોષણ વ્યવસ્થા : વિદ્યાર્થીને અપાતા પ્રતિપોષણની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ, પ્રતિપોષણના પ્રકારો, તત્ક્ષણ અને વિલંબિત પ્રતિપોષણ અને તેના ફલિતાર્થો</p> <p>3. વિદ્યાર્થી દ્વારા શિક્ષકની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન : સંકલ્પના તથા મહત્ત્વ, પ્રગટ મૂલ્યાંકન(વિદ્યાર્થીની ઓળખ સાથેનું) તથા પ્રચ્છન્ન મૂલ્યાંકન(વિદ્યાર્થીની ઓળખ વિનાનું) - બન્નેનું સ્વરૂપ, મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ</p>	<p>15 કલાક</p>

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

1. References
2. દેસાઈ ડી.બી.(1981). વર્ગશિક્ષણ પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ: યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
3. દોંગા, નનુભાઈ એસ. (2004). અધ્યયન અને અધ્યાપનનું સંરચનાવાદી મનોવિજ્ઞાન. રાજકોટ: નિષ્ક્રિય સાયકો સેન્ટર
4. દોંગા, એન.(1998). શિક્ષણ અવગાહન. નિષ્ક્રિય સાઈકો સેન્ટર. રાજકોટ.
5. પટેલ, એમ., દવે, જે., ઠાકર, જી., પટેલ, વી., વ્યાસ, આર. (2003)અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયા. અમદાવાદ: બી.એસ શાહ પ્રકાશન.
6. પટેલ, જી. બી. (2009). શિક્ષણના મનોવૈજ્ઞાનિક આધારો. અમદાવાદ: ડિવાઈન પબ્લિકેશન
7. મોદી, જગમોહનદાસ જે. (1964). શિક્ષણના સિદ્ધાંતો. વડોદરા: એમ. એસ. યુનિવર્સિટી પ્રેસ.
8. શાહ, ગુણવંત. અને પંડ્યા, કુલીન.(1993). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
9. શાહ, ગુણવંત બી. (1986). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મીમાંસા. અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
10. શાસ્ત્રી અને પટેલ(1982). શિક્ષણની સામાન્ય પદ્ધતિઓ. બી.એસ.શાહ પ્રકાશન. અમદાવાદ.
11. શુક્લ, નંદલાલ નિ., ભટ્ટ, ગૌરીભાઈ પી., પારેખ, ભગવાનલાલ ઉ. (1977). નૂતન ગણિતનું અધ્યાપન. અમદાવાદ: સી. જમનાદાસની કંપની, 1297/ 167 રિલીફ રોડ.
12. ગુપ્તા.બી.એલ.(2011). સીખને કી વિધિયા. નई दिल्ली: कान्सेप्ट पब्लिशिंग कम्पनी प्रा.लि।
13. ચતુર્વેદી મ.(2008). પ્રશિક્ષણ કલા. જ્ઞાન ગંગા. દિલ્લી.
14. જીત, વાય(20007). શિક્ષા મેં વિચાર एवं नवप्रवृत्तिय. આગરા: અગ્રવાલ પબ્લિશિંગા
15. જીત. વાય(1971). શિક્ષા મનોવિજ્ઞાન કી રુપરેખ. આગરા: વિનોદ પુસ્તક મંદિર
16. ત્રિપાઠી મ.(2007). શિક્ષણ તકનીક ઓર પ્રબંધ. ઓમેગા પબ્લિકેશન્સ. નई दिल्ली.
17. પાઠક અને ત્યાગી (1994). સફલ શિક્ષણ એક કલા. આગરા: વિનોદ પુસ્તક મંદિર
18. પાંડેય, કે.પી. અને ભારદ્વાજ, એ. શિક્ષા મેં ક્રિયાત્મક સંશોધન, આગરા: વિનોદ પુસ્તક મંદિર
19. પુરોહિત ડ.(2008). શિક્ષા મેં મનોવૈજ્ઞાનિક પ્રયોગ. આગરા: અગ્રવાલ પબ્લિકેશન્સ
20. બધેકા(2006). દિવાસ્વપ્ન. નોલેજ પ્લસ. દિલ્લી.
21. ભાર્ગવ વિ.(2012). શૈક્ષિક મનોવિજ્ઞાન. આગરા: રાખી પ્રકાશના
22. માથુર.એસ.એસ. (2007). શિક્ષણ કલા અને તકનીક. આગરા: અગ્રવાલ પબ્લિકેશના
23. મુનેશ કુમાર(2008). સફલ શિક્ષણ કી સામાન્ય વિધિયાँ. નેહા પુસ્તક કેન્દ્ર. દિલ્લી.
24. યોગેશ કુમાર(2007). શૈક્ષિક તકનીકી. યુનિવર્સિટી પબ્લિકેશન્સ, નई दिल्ली.
25. લૈસ્ટર, હૈરી અને એલાઇસ(1990). માધ્યમિક સ્કૂલોં મેં શિક્ષા. નई दिल्ली: एस.चन्द एन्ड कम्पनी।
26. શર્મા આર.એ. (2000). (સંશોધિત સંસ્કરણ). શિક્ષા તકનીકી. મેરઠ: ઈન્ટરનેશનલ પબ્લિશિંગ હાઉસ
27. શર્મા બી.ડી.(2009). શિક્ષણ પ્રશિક્ષણ તથા અધિગમ. ઓમેગા પબ્લિકેશન્સ. નई दिल्ली.
28. શ્રીવાસ્તવ અને ચતુર્વેદી(2009). પાઠ્યચર્યા અને શિક્ષણ કી વિધિયાँ. શિપ્રા પબ્લિકેશન્સ. દિલ્લી.
29. સિંહ, સતમાન(2006). શિક્ષા તકનીકી નई दिल्ली: अर्जुन पब्लिशिंग हाउस।
30. Aggarwal, J. C., & Gupta, S. (2007). Early childhood care and education (1st Ed.). New Delhi: Shipra

Publications.

31. Chastain, K. (1970). *The development of modern language skills: Theory to practice*. Chicago: Rand Menally & Co.
32. Dewey, J. (1944). *Democracy and education*. New York: Simon and Schuster.
33. Erickson, H. L. (2002). *Concept based curriculum and instruction*. California: Crown Press, Inc.
34. Friere, P. (1999). *Pedagogy of the oppressed*. NY: Continuum
35. Government of India (1986). *National policy on education*. Department of Education, New Delhi.
36. Govt. of India (2005). *National plan of action for children, 2005*: Department of Women and Child Development, New Delhi.
37. *In-service teacher education package for primary and secondary teachers (1988)*, Volume I & II, NCERT, New Delhi.
38. Mishra, R. C. (2005). *Early childhood education today*. Prentice Hall Publisher
39. *National curriculum for elementary and secondary education (1998) - A Framework*, NCERT, New Delhi.
40. NCERT (2005). *National curriculum framework*, NCERT, New Delhi.
41. NCERT (2005). *Position paper of the national focus group on early childhood education*. NCERT, New Delhi.
42. NCTE (2005). *Report on ECCE teacher education: Curriculum framework and syllabus outline*, New Delhi.
43. NIPCCD (2002). *Children in difficult circumstances: Summaries of research, resource centre on children*. New Delhi.
44. Petty, W.T. (1978). *Curriculum for the modern elementary school*. Chicago. Rand Mentally College Public Co.
45. Pugh, G. (1996). *Contemporary issues in early years: Working collaboratively for children (2nd Ed.)*. London: National Children's Bureau.
46. Rubin, D. (1980). *Teaching elementary language arts*. New York: Holt Reinhart & Winsten.
47. Seefeldt, C. (1990). *Continuing issues in early childhood education*. Columbus, Ohio: Merrill Publishing Company.
48. Swaminathan, M. & Daniel, P. (2000). *Activity based developmentally appropriate curriculum for young children*. Chennai: Indian Association for Pre-school Education,
49. UNESCO (2007). *Strong foundations: Early childhood care and education*. Paris: UNESCO.
50. UNICEF & MHRD (2001). *Early childhood care for survival, growth and development*. New Delhi.
51. Victor & Learner (1971). *Readiness in science education for the elementary school*. NY.: McMillan Co.
52. World Bank (2004). *Reaching out to the child: An integrated approach to child development*. New Delhi: Oxford University Press.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED403	અધ્યયનનું મૂલ્યાંકન	Optional વૈકલ્પિક જૂથ-3
Po's Aligned		Credit - 04 Total Number of Teaching Hours - 60 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. માપન, મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણની સંકલ્પના સ્વરૂપ અને ઉપયોગ જણાવે છે.
2. સંખ્યાત્મક અને ગુણાત્મક મૂલ્યાંકનની વિભાવના અને મહત્ત્વ જણાવે છે.
3. કસોટી રચના અને પ્રમાણીકરણ વિશે સમજાવે છે.
4. વિષયવસ્તુ આધારિત નૂતન મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાનો સ્પષ્ટ પરિચય આપે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. માનાંક સંદર્ભ અને મૂલક સંદર્ભ વચ્ચેનો તફાવત વર્ણવે છે.
2. વર્ગખંડમાં સંખ્યાત્મક તથા ગુણાત્મક મૂલ્યાંકનના ઉયોજનની રીતો અંગે સમજ દર્શાવે છે.
3. કસોટી રચનાના એકમ ઘટક તરીકે કલમનું મહત્ત્વ જાણે છે.
4. આપેલ કસોટીની વિશ્વસનીયતા અને યથાર્થતા નક્કી કરે છે.
5. વિવિધ પ્રકારની મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના ઉયોજનનું કૌશલ્ય ધરાવે છે.
6. પ્રશ્નબેંક, શૈક્ષણિક માપનમાં કમ્પ્યુટરનો વિનિયોગ તથા ઓનલાઈન પરીક્ષા માટેની ક્ષમતા ધરાવે છે.

Teaching Pedagogy

1. પેનલ ચર્ચા
2. કાર્યશાળા
3. જૂથઅધ્યાપન
4. જૂથચર્ચા
5. અવલોકન
6. પરિસંવાદ
7. નિદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>માપન, મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણ</p> <p>1.1 શૈક્ષણિક માપન, મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણની સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને જરૂરિયાત</p> <p>1.2 જ્ઞાનાત્મક, ભાવાત્મક અને ક્રિયાત્મક હેતુઓ સંદર્ભે માપન અને મૂલ્યાંકન</p> <p>1.3 માનાંક સંદર્ભે કસોટી: સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને શિક્ષણમાં ઉપયોગ</p> <p>1.4 મૂલક સંદર્ભે કસોટી: સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને શિક્ષણમાં ઉપયોગ</p>	15 કલાક
2	<p>સંખ્યાત્મક અને ગુણાત્મક મૂલ્યાંકન</p> <p>2.1 સંખ્યાત્મક મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના અને તેની પ્રવિધિઓ</p> <p>2.2 ગુણાત્મક મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના અને તેની પ્રવિધિઓ</p> <p>2.3 વર્ગખંડમાં સંખ્યાત્મક અને ગુણાત્મક મૂલ્યાંકનનું પ્રયોજન</p> <p>2.4 સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનની વિભાવના, પ્રકાર અને મહત્ત્વ</p>	15 કલાક
3	<p>કસોટી રચનાનું આંકડાશાસ્ત્ર</p> <p>3.1 કસોટીની કલમોનું પૃથક્કરણ - કઠિનતા મૂલ્ય તારવણી મૂલ્ય અને વિકર્ષક પૃથક્કરણ</p> <p>3.2 કસોટીની વિશ્વસનીયતા- સંકલ્પના અને પ્રકારો (કસોટી પુનઃ કસોટીની રીત, અર્ધ-</p>	15 કલાક

	<p>વિચ્છેદનની પદ્ધતિ, સમાંતર સ્વરૂપની કસોટી તથા કુડર રિચાર્ડસનની રીત)</p> <p>3.3 કસોટીની યથાર્થતા- સંકલ્પના, પ્રકારો (વિષયવસ્તુ યથાર્થતા, ઘટક યથાર્થતા તથા મૂલક સંબંધિત યથાર્થતા)</p> <p>3.4 વિવિધ પ્રકારની પ્રમાણિત કસોટીઓ (બુદ્ધિ કસોટી, અભિયોગ્યતા કસોટી, રસસંશોધિની તથા સિદ્ધિ કસોટી) અને ગુજરાતીમાં ઉપલબ્ધ બુદ્ધિ કસોટીઓ, અભિયોગ્યતા કસોટીઓ, રસસંશોધિનીઓ તથા સિદ્ધિ કસોટીઓનો પરિચય</p>	
4	<p>વિષયવસ્તુ આધારિત મૂલ્યાંકન</p> <p>4.1 પ્રશ્ન બેંક - સ્વરૂપ અને મહત્ત્વ</p> <p>4.2 ગ્રેડિંગ - સંકલ્પના અને મહત્ત્વ</p> <p>4.3 મૂલ્યાંકનમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ</p> <p>4.4 પરીક્ષા સુધારણા- માંગ આધારિત પરીક્ષણ, ઓનલાઈન પરીક્ષણ, ઓપન બુક પરીક્ષણ</p>	15 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	આંતરિક કસોટી 1 અને 2 - 20%	સ્વાધ્યાય - 10% પ્રાયોગિક કાર્ય - 10%
External Assessment	સત્રાંત કસોટી - 60%	

References

1. પટેલ, આર. એસ. (2008). શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : જય પ્રકાશન
2. પારેખ, બી.યુ.અને મનુભાઈ ત્રિવેદી. (1989). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર (ચોથી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય
3. દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. હરિભાઈ જી. દેસાઈ. (1978) મનોવૈજ્ઞાનિક માપન (બીજી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય
4. ત્રિવેદી, અભય. (1986). બિનપ્રાયલીય આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય.
5. પારેખ, સુરેશ સી. અને એસ.કે.દીક્ષીત. (1995). મનોવૈજ્ઞાનિક સંશોધનોમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ. જૂનાગઢ : ચંપા પ્રકાશન.
6. Garrett, H. E. (1981). Statistics in Psychology and Education. Bombay : Allied Pacific Pvt Ltd.
7. Guilford, J. P. (1965). Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York : MC Graw Hill Co.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED404	લઘુશોધ નિબંધ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 04	Total Number of Teaching Hours - 120 Hours
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી કરી સંશોધન યોજના તૈયાર કરે છે.
2. પોતાના સંશોધન માટે ઉપકરની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
3. પોતાના સંશોધન કાર્યમાં સંશોધનને અનુરૂપ સંશોધન પદ્ધતિ અને આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓનો ઉપયોગ કરે.
4. માહિતી વિશ્લેષણમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ કરે.
5. સંશોધન અહેવાલ દ્વારા લાભવાનાં અને અર્થઘટનનાં કૌશલ્ય સિદ્ધ કરે.
6. સંશોધન અહેવાલ તૈયાર કરીને લઘુશોધ નિબંધ સ્વરૂપે સુપરત કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant will learn

1. સંશોધન પ્રસ્તાવ મુજબ સંશોધન અહેવાલની યૈજના તૈયાર કરે છે.
2. સંશોધન અહેવાલનાં પ્રકરણોમાં સમાવિષ્ટ મુખ્ય સોપાનોનો પરિચય આપે છે.
3. પોતાના સંશોધનને સંબંધિત પૂર્વે થયેલાં સંશોધનોના સારાંશોની સમીક્ષા કરે છે.
4. સંશોધન યોજનાની સૈદ્ધાંતિક બાબતોનું વર્ણન કરે છે.
5. પોતાના સંશોધન માટે ઉપકરની સંરચના કરે છે.
6. સંશોધન અર્થે પ્રાપ્ત કરેલ માહિતીનું વિશ્લેષણ કરે છે.
7. સંશોધનના હેતુઓ અને ઉત્કલ્પના/પ્રશ્નો સંદર્ભે તારણો અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો તારવે છે.
8. લઘુશોધ નિબંધ સ્વરૂપે સંશોધન અહેવાલ તૈયાર કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. स्वअध्ययन
2. निरीक्षित स्वाध्याय
3. श्रुतअध्यापन
4. क्षेत्र कार्य
5. ग्रंथालय कार्य

સંશોધન માર્ગદર્શક અને બાહ્ય પરીક્ષક દ્વારા લઘુશોધ નિબંધનું નીચેની મૂલ્યાંકન યોજનાના આધારે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે.

લઘુશોધ નિબંધ મૂલ્યાંકન યોજના

ક્રમ	મૂલ્યાંકનના મુદ્દા	ગુણ
1.	પ્રાસ્તાવિક અને સમસ્યાકથન	3
2.	શબ્દોની પરિભાષા	4
3.	હેતુઓ/પ્રશ્નો/ ઉત્કલ્પનાની રજૂઆત	5
4.	અભ્યાસનો વ્યાપ અને મર્યાદાઓ	5
5.	સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા	6
6.	સંશોધન પદ્ધતિ	4
7.	વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શ	6
8.	ઉપકરણ પસંદગી/રચના	7
9.	માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન	7
10.	સારણી/આલેખની રજૂઆત	3
11.	સંશોધનનાં તારણો	7
12.	સંશોધનના ફલિતાર્થો અને સૂચનો	3
13.	પાદનોંધ, સંદર્ભસૂચિ અને પરિશિષ્ટ	3
14.	સંશોધનકાર્યનો સારાંશ	4
15.	સમગ્ર છાપ	8
કુલ ગુણ (મુદ્દા ક્રમાંક 1 થી 15)		75
મૌખિક પરીક્ષા		25
કુલ ગુણ		100

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	50 ગુણ
External Assessment	-	50 ગુણ

References

- ઉચાટ, ડી.એ. (2001). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર.રાજકોટ : લેખક.
- જોષી, હરિપ્રાસદ ઓ. (1985). સંશોધન અહેવાલની લેખન ભૂલો. રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.
- ત્રિવેદી, અભય. (1986). બિનપ્રાયલીય આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ પદ્ધતિઓ.અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ-ગુજરાત રાજ્ય.
- દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. હરિભાઈ જી. દેસાઈ. (1978) મનોવૈજ્ઞાનિક માપન(બીજી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને કે.જી.દેસાઈ (1985). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ(પાંચમી આવૃત્તિ) અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને મનુભાઈ ડી. ત્રિવેદી. (1982). શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા,રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
- પટેલ, આર. એસ. (2008). શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ.અમદાવાદ :જય પ્રકાશન
- પટેલ, મોહનભાઈ કે. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન- સંશોધન ઉપકરણ. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
- પટેલ, આર.એસ. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન-સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા.અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી
- પટેલ આર.એસ. (2010). સંશોધનના પાયાની સંકલ્પનાઓ (સંશોધન હાથપોથી).અમદાવાદ : જય પબ્લિકેશન.
- પારેખ, બી.યુ.અને મનુભાઈ ત્રિવેદી. (1989). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર(ચોથી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- પારેખ, સુરેશ સી. અને એસ.કે.દીક્ષીત. (1995). મનોવૈજ્ઞાનિક સંશોધનોમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ. જૂનાગઢ : ચંપા પ્રકાશન.
- શાહ, દીપિકા (2006). શૈક્ષણિક સંશોધન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, વિમળ પી. (1990). સંશોધન ડિઝાઈન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, રિખવભાઈ સંશોધનનું આયોજન અને મૂલ્યાંકન.અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
- શુક્લ, સતીશપ્રકાશ. (2014). સંશોધન એક પરિચય. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- શુક્લ, સતીશપ્રકાશ. (2017). સંશોધન પદ્ધતિ પાથેય(તૃતીય આવૃત્તિ). અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- સુખિયા, एस.पी.ओर मेहरोत्रा, मेहरोत्रा. (1994) शैक्षिक अनुसंधान के मूल तत्त्व.आगरा:विनोद पुस्तक मंदिर.
- Best, J. W. (2010). **Research in Education** (13 Ed.). New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.

- Borg, W. R. and Gall, M. D. (1983) **Educational research-An Introduction.** (4 Ed.). New York : Longman Ins.
- Shrivastava, (1994). **Advanced research Methodology.** New Delhi :GNP, Radha Publications.
- Sindhu, K. S. (1996). **Methodology of Research in Education** (7th Ed.). New Delhi : Sterling Publishers Pvt Ltd.
- Banerjee, N.P. (1993). **Strategies of Educational Research.** Ambala Cantt.: The Associated Publishers.
- Sukhia, S. P. Mehrotra, & Mehrotra. (1966). **Elements of Educational research.** (2nd Ed.). New Delhi :Allied Publishers Pvt. Ltd.
- Koul, Lokesh. (1984). **Methodology of Educational research.** New Delhi : Vani Educational Books.
- Kerlinger, F. N. (1996). **Foundation of Behavioural Research, a conceptual Approach.** New Delhi : Surjeet Publications.
- Garrett, H. E. (1981). **Statistics in Psychology and Education.** Bombay : Allied Pacific Pvt Ltd.
- Guilford, J. P. (1965). **Fundamental Statistics in Psychology and Education.** New York :Mc Graw Hill Co.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED405	સંશોધનમાં કમ્પ્યુટર	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. સંશોધન અર્થે પ્રાપ્ત ડેટાની LibreOffice Calc માં જુદી જુદી ફાઈલો તૈયાર કરે છે.
2. સંશોધનના હેતુઓ, ઉત્કલ્પનાઓ/પ્રશ્નો અને ચલોના સંદર્ભમાં ડેટાનું વર્ગીકરણ કરે છે.
3. ડેટાને અનુરૂપ સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરી ડેટા એનાલીસીસ કરે છે.
4. પ્રાપ્ત માહિતીનાં પૃથક્કરણ માટે આલેખાત્મક રજૂઆત કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. JASP, OS4, અને LibreOffice Writer, LibreOffice Calc, LibreOffice Impress નો પરિચય અને ઉપયોગિતા વિશે જણાવે.
2. સંશોધનમાં LibreOffice Calc નો પરિચય અને ઉપયોગિતા સમજાવે.
3. LibreOffice Calc માં જુદી જુદી ફાઈલો તૈયાર કરવાની ક્ષમતા દર્શાવે.
4. LibreOffice Calc માં આવૃત્તિવિતરણ તૈયાર કરી મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપોની ગણતરી કરે.
5. LibreOffice Calc માં પ્રસારમાન, વિરૂપતા(Skewness), કફૂદતા (Kurtosis)નાં માપોની ગણતરી કરે તેમ જ ઉચિત સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરી સમઘારણ વક્રઆલેખ / આલેખો તૈયાર કરે.
6. શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી કરવા માટે Calc / JASP સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરી કાઈવર્ગની, t-ગુણોત્તર, F-ગુણોત્તર, વિચરણ વિશ્લેષણ તેમ જ સહસંબંધાંકની ગણતરી કરે.

Teaching Pedagogy

1. નિરીક્ષિત અભ્યાસ
2. નિદર્શન
3. જૂથચર્ચા
4. સ્વઅધ્યયન
5. ચર્ચાસભા
6. કાર્યશાળા

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>સંશોધનમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ</p> <ol style="list-style-type: none">1. સંશોધનમાં ઉપયોગી સોફ્ટવેર : JASP, OS4, OPEN OFFICE, (LibreOffice Writer, LibreOffice Calc, LibreOffice Impress,2. સંશોધનમાં LibreOffice Calc નો પરિચય અને ઉપયોગિતા3. સંશોધનના હેતુ, ઉત્કલ્પના અને ચલોના આધારે પ્રાપ્ત ડેટાની LibreOffice Calc માં જુદી જુદી ફાઈલો તૈયાર કરે.4. LibreOffice Calc માં આવૃત્તિવિતરણ તૈયાર કરી મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપોની ગણતરી કરે.5. LibreOffice Calc માં પ્રસારમાનનાં માપોની ગણતરી કરે.6. LibreOffice Calc માં પ્રસારમાનનાં માપોની ગણતરી કરે.7. JASP/ LibreOffice Calc માં વિરૂપતા(Skewness), કફૂદતા (Kurtosis)નાં માપોની ગણતરી કરે તેમ જ ઉચિત સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરી સમઘારણ વક્રઆલેખ / આલેખો તૈયાર કરે.8. LibreOffice Calc માં કાઈવર્ગની ગણતરી કરે.9. શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી કરવા માટે Calc / JASP સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરી t-ગુણોત્તર, F-ગુણોત્તર, વિચરણ વિશ્લેષણ ANOVA તેમ જ સહસંબંધાંકની ગણતરી કરે.	30 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

References

- ઉચાટ, ડી.એ. (2001). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર. રાજકોટ : લેખક.
- પટેલ, આર. એસ. (2008). શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : જય પ્રકાશન.
- શાહ, વિમળ પી. (1990). સંશોધન ડિઝાઇન. અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શુક્લ, સતીશપ્રકાશ. (2017). એક્સેલ અને પ્રદત્ત વિશ્લેષણ. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- શુક્લ, સતીશપ્રકાશ. (2014). સંશોધન એક પરિચય. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- શુક્લ, સતીશપ્રકાશ. (2017). સંશોધન પદ્ધતિ ધાર્થેય(તૃત્તિય આવૃત્તિ). અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- Best, J. W. (2010). *Research in Education* (13 Ed.). New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.
- Shrivastava, (1994). *Advanced research Methodology*. New Delhi :GNP, Radha Publications.
- Banerjee, N.P. (1993). *Strategies of Educational Research*. Ambala Cantt.: The Associated Publishers.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED406	શૈક્ષણિક લેખન અને રજૂઆત	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. કોઈ એક સમસ્યા પર સંશોધનપત્રનું લેખન કરે છે.
2. સાંપ્રત પરિસ્થિતિને આધારિત શૈક્ષણિક લેખ તૈયાર કરે છે.
3. વિવિધ વાચન સામગ્રીને પ્રમાણિત સંદર્ભસૂચિમાં દર્શાવે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. સંશોધનપત્રનો અર્થ અને સ્વરૂપ સમજાવે છે.
2. સંશોધનપત્ર લેખનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો વર્ણવે છે.
3. લેખના વિવિધ સ્વરૂપોનો ખ્યાલ આપે છે.
4. લેખનની APA શૈલીનો પરિચય આપે છે.
5. પુસ્તક સમીક્ષાના મુદ્દાઓનો પરિચય આપે છે.
6. પુસ્તક સમીક્ષાના લેખનમાં લેવાની જરૂરી કાળજી વિશે સમજાવે છે.

Teaching Pedagogy

1. કાર્યશાળા
2. નિદર્શન
3. વ્યાખ્યાન
4. ગ્રંથાલય કાર્ય

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	શૈક્ષણિક લેખન (Academic Writing) 1. સંશોધનપત્ર : અર્થ અને સ્વરૂપ, લેખનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 2. લેખના વિવિધ સ્વરૂપો : ચિંતનાત્મક, સમીક્ષાત્મક, અભ્યાસલેખ 3. APA શૈલીનો પરિચય 4. પુસ્તક સમીક્ષાના મુદ્દા અને તેના લેખનમાં લેવાની જરૂરી કાળજી	30 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

References

- ઉચાટ, ડી.એ. (2001). *શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર*. રાજકોટ : લેખક.
- દેસાઈ, એચ.જી. અને કે.જી. દેસાઈ (1985). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, દીપિકા (2006). *શૈક્ષણિક સંશોધન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ*.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી અને મનુભાઈ ડી. ત્રિવેદી. (1982). *શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા*, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
- પટેલ, આર. એસ. (2008). *શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ*. અમદાવાદ : જય પ્રકાશન.
- શાહ, વિમળ પી. (1990). *સંશોધન ડિઝાઇન*. અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- શાહ, રિખવભાઈ *સંશોધનનું આયોજન અને મૂલ્યાંકન*. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
- શુક્લ, સતીશ પ્રકાશ. (2014). *સંશોધન એક પરિચય*. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- શુક્લ, સતીશ પ્રકાશ. (2017). *સંશોધન પદ્ધતિ પાથેય (નૃત્તિય આવૃત્તિ)*. અમદાવાદ : ક્ષિતિ પબ્લિકેશન.
- Best, J. W. (2010). *Research in Education* (13 Ed.). New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.
- Shrivastava, (1994). *Advanced research Methodology*. New Delhi :GNP, Radha Publications.
- Banerjee, N.P. (1993). *Strategies of Educational Research*. Ambala Cantt.: The Associated Publishers.
- Sukhia, S. P., Mehrotra, & Mehrotra. (1966). *Elements of Educational research*. (2nd Ed.). New Delhi :Allied Publishers Pvt. Ltd.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED407	યોગનું શિક્ષણ	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. યોગાસનો કરવાની પદ્ધતિ જાણી તે પ્રમાણે વિવિધ આસનો કરે છે.
2. પ્રાણાયામ કરવાની પદ્ધતિ જાણી તે પ્રમાણે વિવિધ પ્રાણાયામ કરે છે.
3. ધ્યાન કરવાની પદ્ધતિ જાણી તે પ્રમાણે વિવિધ ધ્યાનમુદ્રાઓમાં ધ્યાન કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. પદ્માસન, વજ્રાસન, શશાંકાસન, પશ્ચિમોતાસન, યોગમુદ્રા, અને ઉષ્ઠાસનનો પરિચય આપી તેનું નિદર્શન કરે.
2. તાડાસન, વૃક્ષાસન, ત્રિકોણાસન, ગરુડાસન, અને સૂર્યનમસ્કારનો પરિચય આપી તેનું નિદર્શન કરે.
3. પવન મુક્તાસન, મત્સ્યાસન, નૌકાસન (હૃદયાસન), ધનુરાસન, સલભાસન, મકરાસન, સર્વાંગાસન, હલાસન, સેતુબંધાસન, અને શવાસનનો પરિચય આપી તેનું નિદર્શન કરે
4. ઓમકાર, અનુલોમ-વિલોમ, કપાલભાતી, ભ્રુસ્તિકા, ભ્રામરી, અને શીતલી પ્રાણાયામનો પરિચય આપી તેનું નિદર્શન કરે.
5. જ્ઞાનમુદ્રા, વાયુમુદ્રા, પૃથ્વીમુદ્રા, અપાનમુદ્રા, સૂર્યમુદ્રા, વરુણમુદ્રા, અને સમન્વયમુદ્રાનો પરિચય આપી તેનું નિદર્શન કરે.

Teaching Pedagogy

1. નિદર્શન
2. જૂથચર્ચા
3. સ્વાધ્યાય
4. ચર્ચાસભા
5. કાર્યશાળા
6. પ્રદર્શન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>વિવિધ યોગાસનો પરિચય અને નિદર્શન</p> <ol style="list-style-type: none">1. બેસીને કરવાનાં આસનો : પદ્માસન, વજ્રાસન, શશાંકાસન, પશ્ચિમોતાસન, યોગમુદ્રા, ઉષ્ટ્રાસન2. ઉભા રહીને કરવાના આસનો : તાડાસન, વૃક્ષાસન, ત્રીકોણાસન, ગરુડાસન, સૂર્યનમસ્કાર,3. સૂઈને કરવાના આસનો : પવન મુક્તાસન, મત્સ્યાસન, નૌકાસન (હૃદયાસન), ધનુરાસન, સલભાસન, મકરાસન, સર્વાંગાસન, હલાસન, સેતુબંધાસન, શવાસન4. વિવિધ પ્રકારના પ્રાણાયામનો પરિચય અને નિદર્શન : ઓમકાર, અનુલોમ-વિલોમ, કપાલભાતી, ભ્રસ્ત્રિકા, ભ્રામરી, શીતલી5. વિવિધ ધ્યાનમુદ્રાઓનો પરિચય અને નિદર્શન : જ્ઞાનમુદ્રા, વાયુમુદ્રા, પૃથ્વીમુદ્રા, અપાનમુદ્રા, સૂર્યમુદ્રા, વરુણમુદ્રા, સમન્વયમુદ્રા	30 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક અને મૌખિક -25 ગુણ
External Assessment	-	-

References

- સ્વામી, અધ્યાત્માનંદ જી. (2008). યોગ એ જ જીવન. અમદાવાદ : ગુજરાત ટાઈમ્સ પ્રકાશન.
- રાવલ, સી. સી. યોગ અને સ્વાસ્થ્ય. અમદાવાદ : સ્વામી શિવાનંદ જ્ઞાન યજ્ઞ નિધિ.
- પટેલ, એસ. ઝેડ. (1983) યોગાસન સેલ્ફ ટીચર. ચકલાસી : જિલ્લા ખેડા શિવયોગ નિકેતન
- પટેલ, એમ.એમ. (1992) 100 વર્ષ નિરોગી રહો. અમદાવાદ: ગુર્જર ગ્રંથ કાર્યાલય
- પટેલ, સ્નેહલ (1998) ઋષિ સંદેશ. અમદાવાદ : ઋષિ સંસ્કૃતિ વિદ્યા કેન્દ્ર
- પટેલ, સી.આર. (2001) આસનો યોગ અને અનુભવ. વલ્લભ વિદ્યાનગર :વલય પ્રકાશન તૃતીય આવૃત્તિ
- સ્વામી, અધ્યાત્માનંદ (2000) યોગ અને આરોગ્ય અમદાવાદ :ગુર્જર ગ્રંથ રત્ન કાર્યાલય
- આચાર્ય, વિષ્ણુ પ્રસાદ અને આચાર્ય જનકભાઈ (2008) યુગ અને આરોગ્ય અમદાવાદ: યોગ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન
- સ્વામી, વિવેકાનંદ. (2004). રાજયોગ. રાજકોટ : શ્રી રામકૃષ્ણ આશ્રમ.
- શ્રીશ્રી, રવિશંકર. (2006). યોગાસન ઉપનિષદ. બેંગલોર: વ્યક્તિ વિકાસ કેન્દ્ર ઈન્ડિયા પબ્લિકેશન ડિવિઝન.
- પટેલ, પી આર(2008) નૈસર્ગિક ધ્યાન મેડીટેશન. અમદાવાદ: વિશ્વ કલ્યાણ સંસ્થા.
- દેસાઈ, ડી.એમ (1993) ગૃહ વિજ્ઞાન શિક્ષણ. અમદાવાદ :મયુર પ્રકાશન
- ભાણદેવ, (2002). યોગ વિદ્યા. રાજકોટ : પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર.
- પટેલ, સતીશ. (2004). આરોગ્યની આસપાસ. ભાવનગર : ઈન્ડિયન મેડિકલ એસોસિએશન મોરબી બ્રાન્ચ.
- રાજલક્ષ્મી, આર. (1978). પ્રયુક્ત પોષણ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ ગુજરાત રાજ્ય .
- વછરાજાની, ભદ્રાચુ. (1994). આહાર અને આરોગ્ય. અમદાવાદ : ગુર્જર પ્રકાશન.
- બીમાનજી, યોગાચાર્ય. (2003). પ્રાણાયામ માર્ગદર્શિકા. અમદાવાદ : મહર્ષિ પતંજલિ યોગ સંસ્થાન.
- બીમાનજી, યોગાચાર્ય. (2002). યોગાસન. માર્ગદર્શિકા અમદાવાદ.
- દિશા, યોગેશ (2006). યોગ સ્વયમની ઓળખાણ. અમદાવાદ.
- પટેલ, પ્રફુલ પી. અને શર્મા, પી.ડી. (2010). યોગાસન. અમદાવાદ : નવનીત પબ્લીકેશન પ્રકાશન ઈન્ડિયા લિમિટેડ.
- પટેલ, વી. એમ. (2015). યોગ દર્શન અને સરળ યોગાસનો. પાલનપુર.
- સ્વામી, નિકલેસ્વરાનંદ (2011). એકાગ્રતા અને ધ્યાન. રાજકોટ : શ્રી રામકૃષ્ણ આશ્રમ.
- ભારતીય યોગ સંસ્થાન (2011). આસન એવં યોગવિજ્ઞાન. દિલ્હી : યોગાશ્રમ એવં અનુસંધાન કેન્દ્ર.

Program & Semester	Code of the course/ subject	Name of the course/ subject	Compulsory /Optional
M.Ed. Semester-4	MED408	ઉદ્યોગ-સહ-સમૂહજીવન-4	Compulsory
Po's Aligned		Credit - 01 Total Number of Teaching Hours - 30 Hours	
Course Outcome (Co's) & Program Specific Outcomes (PSo's)/Program Educational Outcomes (PEo's)			

After studying this course, the student/participant:(અધ્યયન નીપજ)

1. અભ્યાસક્રમ દરમિયાન સઘન ચરવડા કાંતણ અને સમયનું સરવૈયું તૈયાર કરે છે.
2. ચરવડા રૅટિયામાં અને કાંતણકાર્યમાં થયેલ જરૂરી ખર્ચ-તારણ (સરવૈયું) તૈયાર કરવાનું કૈશલ્ય દર્શાવે છે.
3. સામુદાયિક જીવના અનુભવો મેળવે છે.
4. પોતાના જીવનમાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનો વિનિયોગ કરે છે.
5. પોતાના જીવનમાં સામુદાયિક જીવના અનુભવોનું અમલીકરણ કરે છે.

Learning Outcomes (Lo's)

After completion this course, the student/participant...

1. ચરવડા રૅટિયા પર સઘન કાંતણ કરવાના ખર્ચનું સરવૈયું તૈયાર કરે છે.
2. ચરવડા રૅટિયા પર સઘન કાંતણ કરવાના સમયનું સરવૈયું તૈયાર કરે છે.
3. ચરવડા રૅટિયો, જરૂરી સાધનસામગ્રી અને કાચામાલના ખરીદ ખર્ચનું સરવૈયું તૈયાર કરે છે.
4. સૂતર ઉત્પાદનનું વળતર / આવકનો હિસાબ રાખે છે.
5. સૂતર ઉત્પાદનનું ખર્ચ-તારણ (સરવૈયું) તૈયાર કરવામાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો સમજાવે છે.
6. સામુદાયિક જીવના અનુભવોનું વર્ણન કરે છે.
7. શાળામાં વિવિધ પ્રકારની સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરે છે.

Teaching Pedagogy

1. પ્રોજેક્ટ
2. સંવાદ
3. કાર્યશિબિર
4. નિદર્શન
5. જૂથચર્ચા
6. ચર્ચાસભા
7. કાર્યશાળા
8. ગ્રંથાલય કાર્ય
9. સ્વઅધ્યયન

Unit Wise Detailed Syllabus		
	Unit	Number of Teaching Hours
1	<p>યરવડા કાંતણ અને સૂતર ઉત્પાદનનું ખર્ચ-તારણ (સરવૈયું)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. યરવડા રેંટિયા પર સઘન કાંતણ અને સમયનું સરવૈયું 2. યરવડા રેંટિયો અને તેના બગડી ગયેલ ભાગોનો ખરીદ ખર્ચ 3. કાંતણ માટેની જરૂરી સાધનસામગ્રીનો ખરીદ ખર્ચ 4. કાંતણ માટેના કાચામાલનો ખરીદ ખર્ચ 5. સૂતર ઉત્પાદનનું વળતર / આવકનો હિસાબ 6. સૂતર ઉત્પાદનનું ખર્ચ-તારણ (સરવૈયું) તૈયાર કરવામાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 	18 કલાક
2	<p>સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ અને સમૂહજીવન</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. વર્ગખંડ શિક્ષણમાં નિયમિતતા અને સહભાગિતા 2. વિભાગ દ્વારા આયોજિત સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : અભિમુખતા શિબિર, સમૂહસફાઈ, સ્વયંપાકી-સમૂહભોજન, વિશિષ્ટ દિવસોની ઉજવણી, સાહિત્યિક/સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો, વિવિધ સ્પર્ધાઓ, વર્ષાંત કાર્યક્રમ (શુભેચ્છા સમારંભ) વગેરે સમૂહપ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 3. વિભાગમાં સામુદાયિક જીવન : પરસ્પર સાથેનો જીવનવ્યવહાર, વિવિધ ટુકડીકાર્યોમાં સહભાગિતા, પ્રાર્થના-ભજન-ધૂન-ગીતગાન કૌશલ્ય 4. Mentor Group / હોમરૂમ(ઘરનો ઓરડો)જૂથની પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા : જૂથની બેઠકોમાં નિયમિતતા, જૂથ દ્વારા આયોજિત રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ, પરસ્પરનાં કાર્યોમાં મદદ, જૂથના સભ્યો સાથેનો ઘરોબો વગેરે પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 5. રમત-ગમત, સ્વચ્છતા અને સ્વાસ્થ્ય સેવા, સમાજસેવા અને પર્યાવરણીય પ્રવૃત્તિઓમાં સહભાગિતા 	12 કલાક

Assessment Method		
	સૈદ્ધાંતિક	પ્રાયોગિક
Internal/Online Assessment	-	પ્રાયોગિક કાર્ય 1 – (15 ગુણ) પ્રાયોગિક કાર્ય 2 - (10 ગુણ)
External Assessment	-	-

References

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1990). કાંતણવિદ્યા. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ડાભી, પ્રવીણભાઈ ગ. (1991). સમૂહજીવન - સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને તેનું મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

મહેતા, બબલભાઈ. (1970). સમૂહજીવનનો આચાર. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

પટેલ, મ.જો. (2003). પ્રાર્થના, કાંતણ, ખાદી, સફાઈ..... કુલપતિશ્રીના શબ્દોમાં. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.

ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર. વસ્ત્રવિદ્યા વિષયનાં ધોરણ-8 થી 12 નાં પાઠ્યપુસ્તકો.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા(IASE) : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ અમદાવાદ-09

એમ.એડ. સત્ર-___, કસોટી-__

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: _____ પ્રશ્નપત્રનું નામ : _____

તા: _____, વાર: _____ સમય : _____ ગુણ-20

પ્રશ્ન-1 કોઈપણ બે પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (10 ગુણ)

- 1.
- 2.
- 3.

પ્રશ્ન-2 કોઈપણ એક પ્રશ્નનો વિસ્તારથી જવાબ લખો. (07 ગુણ)

- 1.
- 2.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના એક બે વાક્યોમાં જવાબ લખો. (03 ગુણ)

- 1.
- 2.
- 3.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ
શિક્ષણ વિદ્યાશાખા (IASE)
માસ્ટર ઓફ એજ્યુકેશન (M.Ed.)
સત્રાંત પરીક્ષા - એપ્રિલ-2024

પરીક્ષાર્થી ક્રમાંક

તા.

સમય : 2-30 કલાક

વાર :

કુલ ગુણ : 60 ગુણ

પ્રશ્ન-1 નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 200 શબ્દમાં આપો.

(18)

1

2

3

4

5

પ્રશ્ન-2 નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દમાં ઉત્તર આપો.

(12)

1

2

પ્રશ્ન-3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 400 શબ્દોમાં આપો.

(08)

1

2

પ્રશ્ન-4 નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો.

(12)

1

2

3

4

5

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ લખો.

(10)

1

2

3

4

5

23. ડૉ. નિમિલભાઈ ભટ્ટ : સભ્યશ્રી (અ.કુલસચિવ, પ્રાધ્યાપક, સૂક્ષ્મજીવાણુ વિજ્ઞાન વિભાગ, વિજ્ઞાન અને પ્રયોજિત વિજ્ઞાન વિદ્યાશાળા)

(1) પ્રો. અનિલ ગુપ્તા, સભ્ય (તજશ્રી) (2) પ્રો. જશિકલા વણજરી, સભ્ય (તજશ્રી) (3) ડૉ. સંજય ચૌધરી, સભ્ય (તજશ્રી) (4) ડૉ. જગદિશચંદ્ર જોષી, સભ્યશ્રી (ડીનશ્રી, શારીરિક શિક્ષણ અને રમતવિજ્ઞાન વિભાગ, શારીરિક શિક્ષણ અને રમતવિજ્ઞાન વિદ્યાશાળા, સાદરા.) (5) ડૉ. મહેશભાઈ ગામીત, સભ્યશ્રી (વિભાગીય અધ્યક્ષ, સમાજશાસ્ત્ર વિભાગ, સામાજિક વિજ્ઞાન વિદ્યાશાળા) બેઠકમાં ઉપસ્થિત ન રહેવા અંગે અગાઉથી જાણ કરી હતી.

(1) ડૉ. પ્રવલકરભાઈ કાનડિયા, સભ્યશ્રી (વિભાગીય અધ્યક્ષ, ગુંથાલય અને માહિતીવિજ્ઞાન વિભાગ, વ્યાવસાયિક અભ્યાસક્રમ વિદ્યાશાળા) બેઠકમાં ઉપસ્થિત ન રહેવા અંગે અગાઉથી જાણ કરી ન હતી.

ડૉ. મિલનભાઈ ભટ્ટ, પરીક્ષા શાખા અધ્યક્ષ અને ડૉ. હરિભાઈ પટેલ, વિદ્યાકીય શાખા અધ્યક્ષ વતી ઉપસ્થિત રવા હતા.

આ બેઠકમાં રજૂ થયેલાં કાર્યો અંગે કરવામાં આવેલા કરારોની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

કાર્ય-1 તા. 27-03-2024ની વિદ્યાસભાની અહેવાલનોંધ અને અમલવારીનોંધને બહાલી આપવા બાબત.

કસવ-1 તા. 27-03-2024ની વિદ્યાસભાની અહેવાલનોંધ અને અમલવારીનોંધને બહાલી આપવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું.

કાર્ય-2 NEP-2020 અનુસાર નીચે દર્શાવેલા વિષયોના વિવિધ અભ્યાસક્રમોને મંજૂરી આપવા બાબત.

ક્રમ	વિષય	અભ્યાસક્રમ
1	અભ્યાસક્રમ: સ્નાતક (UG)	ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેજી, અર્થશાસ્ત્ર, ઇતિહાસ, સમાજશાસ્ત્ર, ગ્રામવિકાસ અને આયોજન, કોમ્પ્યુટર વિજ્ઞાન, માઇક્રોબાયોલોજી, ડિજિટલ, કેમેસ્ટ્રી, મેથેમેટિક્સ, શારીરિક શિક્ષણ.
2	અભ્યાસક્રમ: અનુસ્નાતક (PG)	ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેજી, અર્થશાસ્ત્ર, ઇતિહાસ, સમાજશાસ્ત્ર, ગાંધીદર્શન, સમાજકાર્ય, પત્રકારત્વ, ગુંથાલય અને માહિતીવિજ્ઞાન, યોગવિદ્યા તથા બીજા કોર્સ, બી.એડ., એમ.એડ., બી.પી.એડ., એમ.પી.એડ., માઇક્રોબાયોલોજી, એન્વાયર્નમેન્ટ સાયન્સ, ફૂડ એન્ડ ન્યુટ્રિશન, કોમ્પ્યુટર વિજ્ઞાન, એમ.બી.એ. (આર.એમ.), એચ.આર.એમ.
3	પી.જી. ડિપ્લોમા	કોમ્પ્યુટર, દુશ્યભાવ્ય, યોગવિદ્યા, પત્રકારત્વ અને સમૂહ પ્રત્યાયન (પ્રથમ વર્ષ પછી), ડિજિટલ મીડિયા પ્રોડક્શન (પ્રથમ વર્ષ પછી)
4	ડિપ્લોમા	ગાંધી અધ્યયન

કસવ-2 ઉપર દર્શાવેલાં વિષયોના મેજર તથા માર્ઈનર પુસ્તપત્રોના અભ્યાસક્રમોને મંજૂરી આપવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું.

પી.જી. ડિપ્લોમા યોગવિદ્યાના ચાલુ વર્ષે ઉત્તીર્ણ વિદ્યાર્થીઓ માટેના આઠ કેડિટના બીજા કોર્સના અભ્યાસક્રમને મંજૂરી આપવાનું તથા આ વિદ્યાર્થીઓને MYASU અભ્યાસક્રમના બીજા વર્ષમાં પ્રવેશ આપવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું.

કાર્ય-3 સિતેરમા પદવીદાન સમારંભમાં એનાયત ચનારી પદવીઓ અને પારિતોષિકોને બહાલી આપવા માટે એક્ઝિક્યુટિવ કાઉન્સિલ (કાર્યવાહક સમિતિ)ને ભલામણ કરવા બાબત.

કસવ-3 સિતેરમા પદવીદાન સમારંભમાં એનાયત ચનારી પદવીઓ અને પારિતોષિકોને બહાલી આપવા માટે એક્ઝિક્યુટિવ કાઉન્સિલ (કાર્યવાહક સમિતિ)ને ભલામણ કરવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું.

કાર્ય-4 B.C.A અભ્યાસક્રમમાં બે વર્ગ (120 બેઠક) કરવાની મંજૂરી આપવા બાબત.

કસવ-4 B.C.A અભ્યાસક્રમમાં બે વર્ગ (120 બેઠક) કરવાની મંજૂરી આપવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું.